

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbuddelsesfriſt

til

den offentlige Examen

i

Metropolitanskolen

i Juli 1849.

-
1. Prove af en tydsk Ordföringstare af Adjunct J. Holbekh.
  2. Skoleesterretninger af Rector, Prof. B. Borgen.

Det Kongelige Danske
Videnskabernes Selskab

Det Kongelige Bibliotek

Kjøbenhavn.

Statens pedagogiske Studiesamling
Kjøbenhavn V.

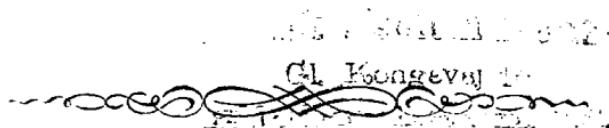
**Indbydelseskrift
til
den offentlige Eramen**

i

Metropolitanskolen

i Juli 1849.

-
-
1. Prøve af en tydsk Ordföringsskere af Adjunct J. Holbech.
  2. Skoleesterretninger af Rector, Prof. B. Borgen.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

I.

P r o v e

af en tydsk Ordsiningslære.

Af

J. Holbech,

Adjunct.

Ålerede i Året 1846 udtalte jeg under Planen for det
tydste Sprogs Undervisning her i Metropolitan Skolen Nød-
vendigheden af en Grammatik, der i Anlæg og Plan sluttede
sig til det System, der skulle gøre sig gjældende ved den
hele Sprogundervisning. Et saadant Arbeide fandtes des-
værre ikke, og der var heller ikke nogen Udsigt til, at Nogen
vilde påtage sig at udfylde denne Mangel, hvorför det blev
min Pligt at samle Materialier, til i det Mindste at mulig-
gøre Planens Gjennemførelse her i Skolen. Paa denne
Maade udarbeidede jeg efterhaanden under mange Afbrydelser
til eget Brug en tydst Ordføningsslære, der i hele Anlæget
og, saavidt muligt, i selve Fremstillingen, ligesom den franske
Grammatik af Professor Abrahams, sluttede sig til Madvig's
latinske Sproglære, uden at jeg dog nogensinde havde tænkt
mig, at dette Arbeide, der i mange Henseender har været mig
en lærerig og behagelig Sysel, men hvis Ufuldkommeheder
Ingen bedre end jeg selv erkänner, skulle komme en videre
Kreds for Die og saaledes overgives til offentlig Bedømmelse.

Da imidlertid Skolens høitagede Rector opfordrede mig til at levere et Brudstykke af mit Arbeide som en Prøve i dette Aars Program, troede jeg ikke at kunne undslaae mig dersor, uagtet Tiden ikke tillod, hvad jeg ellers i ethvert Tilfælde havde tænkt mig som nødvendigt, at underkaste det Hele en nøiagtig og gjennemgaaende Revision, og, saa at sige, lægge den sidste Haand paa Værket. Alle Definitioner og Forklaringer ere, som Enhver strax vil see, tagne af Madvigs Grammatik; Paragrapherne gaae i mit Brudstykke med fortværende Nummer, uagtet Dativ naturligvis vil blive indskudt foran Genitiv, hvis hele Bogen nogensinde skulde komme til at see Dagens Lys. Om dette vil skee, vil beroe paa, hvorvidt jeg efter nedenstaende Prøve tør haabe blot nogenlunde at kunne udfylde en følelig Mangel; i ethvert Tilfælde vil det være mig en Tilsfredsstillelse, om jeg ved mit Forsøg maatte give en Dygtigere Lyst til at afhjælpe et Savn i den lærde Skoleunderviisning.

Om Ordenes Forbindelse i Sætningen.

Capitel 1.

Om Sætningens Dele. Om Subjects og Prædicats,
Substantivs og Adjektivs Overensstemmelse.

§ 1. Taleen bestaaer af Sætninger. En Sætning er en Forbindelse af Ord, der udfiger (eller forlanger) Noget (en Handling, Tilstand eller Beskaffenhed) om Noget. Den fuldstændige Sætning bestaaer af to Hoveddele, Subjectet eller det, hvorom Noget siges, og Prædicatet eller det, der siges om Subjectet *), f. Ex. der Mann geht; ich schreibe. En bydende Sætning kan bestaae af et eneste Ord, f. Ex. Denke; Schreibet.

Um. Det kan udfiges, at en Handling foregaaer, uden at den hensøres til noget bestemt Subject. Et saadant Udsagn steer ved et upersonligt Verbum, f. Ex. es regnet, det regner, eller et intransitivt Verbum brugt upersonligt i Passiv, f. Ex. Es wird gelaufen, der løbes. Dog udtrykkes denne Mening i Thys ligesom i Dansk som oftest ved det ubestemte Pronomen man.

§ 2. Subjectet i en Sætning betegnes ved et Substantiv (eller flere forbundne Substantiver) eller et andet Ord, der bruges som Substantiv, nemlig enten et Pronomen, f. Ex.

---

*) Subjectum (subjicio), egentlig: det Underlagte, Grundlaget (Taleens Gjenstand), Grundordet (Grundwort); prædicatum af prædicare, udfuge (Omfagnet, die Aussage).

Ich, eller et Adjectiv, der angiver Personer eller Ting med en vis Egenskab, f. Ex. die Guten, das Schlechte, eller Infinitiven af et Verbum, f. Ex. Reiten ist auch eine Kunst, eller hvilket som helst Ord, der blot bruges til at betegne dets egen Lyd og Form, f. Ex. Kurz (Ordet Kurz) ist ein einsilbiges Wort.

A n m. 1. Ogsaa om en heel Sætnings Indhold kan udøiges Mogen, og den kan altsaa være Subject (som et ubestemt Begreb i Neutrum), f. Ex. Dass du dir ein Haus gekauft hast, ist mir lieb.

A n m. 2. Hvor Subjectet er et personligt Pronomen, udelades det undertiden, hvorved Talen gives et vist fortroligt Præg, f. Ex. Bin auch dabei. Sch. Schauft mich so freundlich an; hab' meine Freude dran. Kör. Ligeledes i hydende Sætninger (S. ovenfor).

§ 3. a. Prædicatet bestaaer enten af et Verbum (activt eller passivt), der for sig betegner en bestemt Handling, Tilsstand eller Besiddelighed, f. Ex. Der Baum blüht; der Mann schläft (enkelt Prædicat), eller af et uselvstændigt Verbum (der ikke for sig betegner en bestemt Handling) og et Adjectiv (Participium) eller Substantiv som tilføjet Prædicatsord, hvorved Subjectet bestemmes og beskrives, f. Ex. Die Stadt ist alt; der Vater ist Jäger (opløst Prædicat).

b. Det Verbum, der almindelig bruges som uselvstændigt Verbum med et tilføjet Prædicatsord, er sein, men desuden ogsaa werden, bleiben, scheinen, heißen (= genannt werden) og Passiv af de Verber, der i Activ have en dobbelt Accusativ, f. Ex. genannt, getauft, geschimpft o. s. v. werden. (Disse Verber angives noiere ved Acc. § 19). F. Ex. Er bleibt ein fleißiger Knabe; das heißt eine Welt; Alexander wurde der Große genannt.

A n m. 1. Verbet sein betegner blot en Tilværelse ganske i Almindelighed, der først bestemmes ved det tilføiede Ord; werden betegner en Tilværelse som indtrædende (sio), bleiben som varig

(maneo) o: vedbliver at være. At kalde sein Forbindelsesord (copula) og det tilsvende Ord alene Prædicat er en mindre rigtig Sprogsbrug.

Unm. 2. Verbet sein bruges selvstændigt i Betydningen at være til o: dasein, existiren (f. Ex. Ich denke, darum bin ich; es ist ein Gott). Istedetfor et enkelt Substantiv eller Adjektiv kan tilføjes et andet beskrivende Udtryk, f. Ex. Elisabeth ist meines Stammes und Ranges, eller en Præposition med en Kasus for at betegne det Sted, hvor (Napoleon war in Italien) eller en Tilsstand, hvori Nogen (Noget) er (Er ist in Verlegenheit, in Angst, ohne Furcht, von Sinnen o. s. v.). Slike Forbindelser af sein med in træder gjerne stenen istedetfor sein, f. Ex. Er steht im Begriffe, in Verbindung, in Ansehen, in Gefahr o. s. v.

§ 4. a. Prædicatet kan noiere bestemmes ved Adverbier og ved Substantiver (eller substantivisk brugte Ord) i visse Kasus (og ved Præpositioner), der betegne den udsagte Handlings Gjenstand og Omstændigheder derved, f. Ex. Cæsar besiegte den Pompejus in einer großen Schlacht.

b. Et Substantiv kan forbindes med et andet Substantiv i et vist Forhold til nærmere Bestemmelse, f. Ex. Das Buch des Vaters. (Om Brugen af den bestemte Artikel i dette Tilsædelse see „Om Artiklen“ § 10). Ogsaa kan til ethvert Substantiv sættes en anden substantivisk Betegnelse af den samme Person eller Ting, for nærmere at bestemme eller charakterisere den, f. Ex. Friederich, König von Dänemark. Denne Tilsædelse kaldes apposito (Samstilling) og det Tilsviede appositum.

c. Til ethvert Substantiv kan fyes Adjektiver (Participier), der igjen kunne bestemmes ved et Substantiv eller et substantivisk brugt Ord i en vis Kasus, f. Ex. ein mir werther Freund.

Unm. Et Adjektiv, der er umiddelbart forbundet med Substantivet (der gute Mann) kaldes Attribut eller hostaaende, til Attribut fra det, der staar som Prædictorsord: Der Mann ist gut.

§ 5. a. Prædicatets Verbum retter sig efter Subjectet i Person og Tal: *Der Vater stirbt; ich schreibe; wir schreiben; ihr sprechet.*

b. Prædicatets Adjectiv eller Particium er uforanderligt: *Die Weiber sind furchtsam. Der Hut ist groß. Die Hütte sind groß.* (Derimod retter det attributive Adjectiv sig efter sit Substantiv i Kjøn, Tal og Casus, cfr. Formlæren Adj. Decl.).

Num. 1. Indledes Subjectet i en Sætning med de neutrale Pronominer *es, das, dies, solches, staer* Prædicatsverbet i Pluralis, naar Prædicatsordet er Pluralis: *Es sind fleißige Knaben; das sind nur schöne Worte.*

Dette gjælder ogsaa om *was*, naar det staer som Nomen med en personlig Genitiv i Pluralis hos sig, f. Ex. *Was Sterne am Himmel glänzen.* Betydningen er nemlig: hvormange af dem.

Num. 2. Til Substantiver i Enkelttallet, der betegne en Fleerhed (Samlingsnavne) som: *Menge, Dutzend, Paar o. s. v.* sattes Verbet ofte i Pluralis: *Eine Menge Menschen waren da. Dog er Singularis nok saa brugelig.*

En saakaldet Höflichkeitsspluralis opstod først ved den høje Titel *Gnaden*, der selv er Pluralis, men gif i Tiden over paa Titler som: *Majestät, Durchlaucht og Erlaucht*, f. Ex. *Seine Majestät haben geruht; senere er denne Pluralis endog gaaet over paa ringere Titler.* Omvendt sattes Verbet i Singularis efter enkelte Festers Navn, uagtet disse ere pluralia tantum, f. Ex. *Ostern, Pfingsten, Weihnachten, Fasten*, idet man saaledes siger: *Weihnachten ist ein unbeweglich Fest; die Fasten beginnt heute.*

Num. 3. Kan Substantivet underforstaaes ved et saadant Prædicatadjectiv, bliver det ikke forandret, men maa declineres, da Adjectivet i dette tilfælde egentlig staer som Attribut ved det underforstaade Substantiv: *Die Bohnen sind nicht türkische (nemlig Bohnen); nicht alle Sterne sind wandelnde (Sterne).*

§ 6. Naar to eller flere Subjecter omtales under Et og de ere af forskellig Person, sattes første Person i Fleer-

tallet, naar eet af Subjecterne er af denne Person, og anden Person, naar eet af Subjecterne er af denne Person og intet af første: Ich und du haben (ifke habt) gleiche Schicksale; du und er seid (ifke sind) ausgegangen. Brugeligere er det dog at forene de forskjellige Personer i Pluralis af Pronominet, s. Ex. Wir, ich und du — eller ogsaa: Ich und du, wir haben gleiche Schicksale.

Anm. Naar Subjecterne ikke tænkes og omtales under Et, som handlende i Fællesskab, men adskilte eller i Modstætning til hinanden, retter Prædicatet sig blot efter det nærmeste Subject (i Person og alle Dele) s. Ex. Weder ich, noch du kannst ihm dienen; entweder er, oder ich werde reisen.

§ 7. a. To eller flere forbundne Subjecter i Enkelttallet tage Prædicatet sædvanligt til sig i Fleertallet, s. Ex. Romulus und Remus haben Rom erbaut. Wo Liebe, Freundschaft, Wahrheit und Natur in frommer Eintracht wohnen, ist der Himmel. (Mathison). Dette gjælder især ved levende Væsener, fordi man der baade udhæver Fleerheden og Forbindelsen.

Tænker man sig derimod Subjecterne samlede under eet Begreb, sættes Prædicatet ofte i Singularis, s. Ex. Haus und Hof ist verkauft; des Edlen Wort und That klingt noch nach Jahren wieder. (Schiller). Gaaer Verbet paa eet Subject med to modsatte Bibegreber, maa det staae i Fleertallet, s. Ex. Der Freund im Glück und der Freund im Unglück sind oft einander nicht ähnlich.

b. Er eet af de forbundne Subjecter Fleertallet, staar Prædicatet i Reglen i Fleertallet; dog finder man selv i dette Tilfælde ikke sjeldent Enkelttallet, naar Prædicatet staar det Subject, der er Singularis, nærmest, s. Ex. Das ist das Gesetz und die Propheten; uns leuchtete der Mond und die Sterne.

Num. Forbindes to Subjecter i Singularis ved Conjunctionerne: sowohl — als, nicht allein — sondern auch, nicht sowohl — als vielmehr, weder — noch, staer Prædicatet i Singularis, f. Ex. Sowohl der Zehler als der Dieb wurde bestraft. Gre de ved Conjunctionerne forbundne Subjecter af forskjelligt Køn, reitter Prædicatet sig efter det nærmeste, f. Ex. Es war weder Bock noch Gespenster zu sehen; weder seine Freunde wollten ihm helfen, noch sein Bruder.

§ 8 Da Adjectivet, naar det staer som Attribut, maa rette sig efter sit Substantiv i Køn, Tal og Casus, maa det gjentages, naar det samme Adjectiv staer som Attribut ved Substantiver af forskjelligt Køn, f. Ex. Der gute Vater und die gute Mutter; guter Vater und gute Mutter; ein guter Vater und eine gute Mutter.

Om Artiklen.

§ 9. Et Substantiv staer i Tydss enten med den bestemte Artikel (der Mann, die Frau, das Haus), eller med den ubestemte Artikel (ein Mann, eine Frau, ein Haus) eller uden Artikel.

§ 10. I Tydss bruges den bestemte Artikel i mange tilfælde, hvori det ikke seer i vort Sprog. Man lægge især Merke til følgende:

1) Ved ethvert Substantiv, der bestemmes ved et efterfølgende Ord i Genitiv: Das Haus des Vaters; ich folge dem Rathen meiner Freunde; man verriegelte die Pforte des Hauses.

Num. Dog udelades Artiklen i Udtrykkene: Auf Befehl (ifolge), auf Verlangen, auf Ansuchen o. s. v., f. Ex. Auf Befehl des Königs wurde er verhaftet.

2) Foran Bjerget, Bjergfjeders og Forbjerges Navne: der Brocken; der Balkan; das Nordcap.

3) Foran Floders Navne: Der Rhein; die Donau; die Wolga.

4) Foran Landes og Stæders Navne, der ere Fæmininer eller Masculiner: Wir leben in der Türkei, in der Lausig, in der Wallachei. Der Haag; der Drachenfels.

5) Foran Maaneders Navne: Der April ist unangenehm; der December ist kalt.

6) Foran Stjerners Navne: Der Orion schimmert im starken Glanze; Herschel hat den Uranus entdeckt.

7) Foran Sygdommes Navne: Er ist an den Mäfern, an den Blättern, an der Cholera gestorben.

8) Foran grammatiske Udtryk: Nennen Sie mir die Präpositionen, die den Dativ regieren; der Indicativ darf nicht mit dem Conjunction verwechselt werden.

9) Foran Navnene paa en Families nærmeste Lemmer: Sonst, wenn der Vater auszog, da war ein Freuen, wenn er wiederkam. Sch. Die Mutter ist leider frank.

10) Foran Personers Navne.

a. Naar Casus ikke kan sees af Endelsen eller en foregaaende Præposition, eller naar Meningen kan misforstaaes, hvor Artiklen er udeladt: Der Tod des Socrates; wäre ich dem Ferdinand gewesen, was Octavio mir war. Sch. Den Hektor hat Aeneas überlebt.

b. Naar Forfatterens Navn bruges istedetfor Navnet paa hans Arbeide: Ich habe mir den Schiller gekauft; ich studire den Livius.

c. Naar der ved Navnet betegnes et Kunstmærk, Digtermærk eller en Rolle i et Stykke: Der Apollo im Vatican; wer macht jetzt den Haon Jarl? Haben Sie den Oberon von Wieland gelesen?

d. Naar man vil betegne et nviere Forhold paa Grund af Slægtstab, Venstab o. s. v., f. Gr. Grüsse die Marie (en Slægtning eller Veninde); bringt mir den Wrangel in mein Cabinet.

e. Naar man vil legge et charakteristisk betegnende Eftertryk paa Navnet: Der Abdel-Kader ist doch ein ganzer Kerl; der Thorwaldsen war doch ein gar herrlicher Künstler.

f. Naar det er et Familienavn og man vil betegne Hunsønnen: Die Müller; die Petersen; die Walther.

g. I Almindelighed foran Titelnavne: Die Kaiserin Elisabeth; der General Wrangel; der Geheimerath von Göthe.

11) I mange adverbialiske Udtysk: Am Ende (til sidst), zum Schein (for et Syns Skyld), im Ernst (for Alvor), auf's Gerathewohl (paa Lykke og Fromme).

12) Foran Ord, der bruges som Substantiver: Das Für und Wider; der Mann, der das Wenn und Aber erdacht (Bürger); hier ist das Mein und Dein nicht mehr zu sondern. Sch.

13) Naar et Substantiv er styret i Genitiv af et Verbum, om end Artiklen ellers ikke er brugelig: Man bedarf nicht des Reichthums um glücklich zu sein.

§ 11. Naar flere Substantiver af samme Kjøn og Tal følge efter hverandre, sættes Artiklen i Reglen kun ved det første: Der Löwe, Tiger und Luchs sind reißende Thiere. Er Kjønnet eller Tallet derimod forskelligt, gjentages Artiklen ved hvert især: Der Vater und die Mutter sind Frank; der Reichthum und die Ehre sind verschiedene Güter; ich habe das Haus und die Felder verpachtet.

Er Kjønnet endog det samme, men man vil fremhæve de enkelte Ord som modsatte Begreber, sættes ogsaa Artiklen ved hvert Ord: Der Fürst, der Bauer und der Bürger.

Capitel 2.

Om Substantivernes Forhold i Sætningen og om
Casus. Om Nominativ og Accusativ.

§ 12. Det Forhold, hvori et Substantiv eller et som Substantiv brugt Ord (Pronomen, Adjektiv, Particípium) staaer til de øvrige Dele af Sætningen, betegnes ved dets Casus (ofte i Forbindelse med en Präposition). Substantiver, der staae i samme Forhold, sættes i samme Casus, nemlig :

a) Ord, der ere forbundne ved Conjunctioner eller Opregning eller Inddeling og Modsetning, f. Ex. Hasen, Löwen und Pferde sind vierfüßige Thiere; das alte Testament besteht aus den fünf Mosebüchern, dem Buche Josvas u. s. w.

b) Det Ord, hvortil spøies en Apposition, og det som Appositum tilspøede Ord, f. Ex. Da wandte man das Auge auf mich, den Helfer in der Not; der Enkel Rudolfs, meines Herrn und Kaisers, als Mörder flüchtig hier an meiner Schwelle.

An m. Ord, der staae i Apposition til hinanden, maae ikke blot rette sig efter hinanden i Casus og Tal, men ogsaa, saavidt muligt, i Kjøn, f. Ex. Mich schreckt die Eumenide, die Beschirmerin dieses Orts. Sch. Erhabene Vernunft, lichthelle Tochter des göttlichen Haup tes, weise Gründerin des Weltgebäudes, Führerin der Sterne. Sch.

c) Det Ord, hvormed der spørges, og det, hvormed der spøres (naar Svaret blot bestaaer i at gientage det omspurgte Begreb), f. Ex. Wer hat es gethan? Ich (habe es gethan); wem hast du das Buch gegeben? Mir, deinem Bruder; wen schlug er? Mich.

An m. Et Ord, der i en vis Casus udenfor Nominativ spøies til et andet Ord for at udfylde og bestemme dertes Begreb, figes at

styres (regiert werden) deraf. Et Ord, der sædvanlig tager andre Ord i en vis Form (s. Gr. Dativ) til sig til Bestemmelse, figes at construeres dermed.

§ 13. Appositionsforholdet anvendes i Tydsk ligesom i Dansk (i Latin altid Genitiv) ved Substantiver, der udtrykke et Maal, et Aantal eller en Vægt, idet Arten, der maales, tælles eller veies, sættes som Appositem, f. Ex. Ein Glas Bier; ein Stieg Eier; zwei Pfund Thee. Was kostet eine Flasche guter Wein? Geben Sie mir ein Pfund grünen Thee. (Dog finder man ogsaa dette Forhold betegnet ved Genitiv især for Vellydens Skyld, f. Ex. Eine Menge Volks). Bestemmes derimod Appositem nærmere ved et Bestemmesesord, maa Genitiv bruges eller i visse Tilfælde (som i Dansk) Præpositionen von, f. Ex. Ein Glas des guten Weines; eine Elle der feinsten Leinewand.

Anm. 1. Substantiver, som udgjøre en Deel af et Sammenligningsled med als, følge Neglerne for Apposition, f. Ex. Er starb als wahrer Christ; man will sich seiner, als eines Fremden, gar nicht annehmen. Ved reflexive Verber retter Appositem sig efter Pronominet, hvis dette kan ansees som Object, men i modsat Fald efter Subjectet, f. Ex. Er kündigt sich als den Erlöser der Welt an; derimod: er betrug sich als braver Mann.

I Sammenligninger med wie retter Appositem sig altid efter Subjectet, f. Ex. Er sieht wie ein Geistlicher aus; er benahm sich wie ein verzogener Knabe. (See ievrigt forskellen mellem als eg wie ved Bindeordene).

Anm. 2. Et Substantiv staaer undertiden i Apposition til en heel Sætning, idet den ved Sætningen udtrykte Tanke sammensattes til eet Begreb, f. Ex. Sein Werk schien ihm kaum zur Hälfte vollendet, so lange er die spanische Inquisition nicht in diese Länder verpflanzen konnte, ein Entwurf, an dem schon der Kaiser gescheitert hatte. Sch.

§ 14. I Nominativ sættes et Ord, naar det er Subject, om hvilket et Verbum udsiges, eller naar det er Predic-

cat ved sein eller et andet uselvstændigt Verbum: Hannibal war ein großer General; das Kind wurde Heinrich getauft.

§ 15. Accusativ betegner i sig selv kun, at Ordet ikke er Subject, men benævner det forresten (ligesom Nominativ) almindeligt, uden at angive noget særskilt Forhold. I Accusativ sættes Objectet (Gjenstanden, Behandlingsgjenstanden) ved transitiv Verber eller den Person eller Ting, paa hvilken Subjectets Handling ligefrem indvirker og som behandles af Subjectet: Cæsar besiegte den Pompejus; ich halte das Buch; das Kind schlägt den Hund *). Objectet kan forvandles til Subject, og det samme Verbum udfiges derom i Passiv, hvorved da det handlende Væsen, (der var Subject i den active Sætning) tilspies med von (af): Pompejus wurde von Cæsar besiegt; das Buch wird von mir gehalten; der Hund wird von dem Kinde geschlagen.

A n m. 1. Objectet er ligesom et sjælt Subject; thi hvad der udfiges om det virkelige Subject som Handling, udfiges om Objectet som Noget, det lidet. Det grammatiske Subject i den active Sætning er det handlende Subject, det grammatiske Object i den active Sætning det lidende Subject. Hvad Formen angaaer, falder Nominativ og Accusativ altid sammen i Femininum og Neutrumb, som oftest i Masculinum, hvad Substantiverne angaaer; (herimod har Artiklen i Singularis Masc. en særegen Form for Accusativ, hvilket ogsaa gjælder om Adjektiverne i samme Tilfælde). Accusativ bruges dersor (som almindelig ubestemt Kasus) ved de simpleste og ligefremmeste Maader, hvorpaa et Ord føies til for at bestemme og udfylde det i Verbet udsagte Prædicat.

§ 16. Om et Verbum er transitivt beroer paa Bedyningen og om man derved forestiller sig en ligefrem Be-

*) Objectum af objicio, det, der er stillet imod og udsat for Noget (for Handlingen).

handling af Noget. Ikke alle Verber opfattes i de forskellige Sprog paa samme Maade og construeres derfor ikke altid med samme Casus. Sml. ich folge dir og sequor te (*et tuquai coi*).

Num. 1. Afskillige Verber have forskellige Betydnninger, saa at de i en ere transitiv og forbides med Accusativ, men i en anden opfattes som intransitive og forbides med Dativ, f. Ex. Ich vergebe dich (jeg forgiver dig), men ich vergebe dir (jeg tilgiver dig); ich traue dich (jeg vier dig), men ich traue dir (jeg har Tillid til dig).

Num. 2. Verber, der ellers ikke bruges transitivt, kunne dog ligesom i Dansk forbides med Accusativ af et Substantiv af samme Stemme eller som udtrykker det i Verbet liggende Begreb, f. Ex. ein herrliches Leben leben, einen schweren Kampf kämpfen.

§ 17. Mange intransitive Verber, der tildeles i deres oprindelige Betydning betegne en Bevægelse gjennem Rummet, antage ved at sammensættes med en Partikel eller især en Präposition en transitiv Betydning og forbides saaledes med Accusativ. I det Hele kan man lægge Mærke til, at de Verber, der ere sammensatte med *be*, *durch*, *hinter*, *über*, *um* og *unter* styre Accusativ, f. Ex. Er hat die Probe gut bestanden; eine Frau besitzt des Mannes Herz; ein schauderndes Exempel soll die Irrenden behren; ich wünsche Italien und die Schweiz zu durchreisen; er hat mich schändlich hintergangen; die Angst überstieß mich; ein kalter Schauder überließ den Sanger; die feindlichen Soldaten umgehen den Posten.

Num. Af de med *be* sammensatte Verber undtages: *begegnen* (møde og behandle), og *bekommen* i Betydningen „have *Birking* paa“. Af de med *unter* sammensatte Verber undtages *unterliegen* = *erliegen* (*succumbere*) „bufke under for“, hvilke alle tre forbides med Dativ.

§ 18. Ved de upersonlige Verber, af hvilke nogle i det tydske Sprog ligesom i det latinske forbides med Accu-

sativ, andre med Dativ, andre med begge disse Casus, maa ogsaa Hovedreglen for Verbernes Styrelse anvendes, idet man altsaa maa tydeliggjøre sig Verbets Betydning; er denne transitiv, saa at man altsaa maa tænke sig Personen som det directe Object, sættes denne i Accusativ, er Betydningen derimod intransitivisk, saa at Personen maa opfattes som det indirekte Object, som Hensynsbetegnelsen, o: den Gjenstand, hvem Handlingen blot angaaer, sættes den i Dativ (see Dativ). Den første Betydning kommer saaledes frem (ligesom i Latin ved *poenitet* o. s. v.) ved de Verber, der betegne en Sindsbevægelse eller Sindslidelse (f. Ex. af Anger, Fortrydelse, Ergrelse, Lede o. s. v.) som: es ärgeret mich, es dauert mich, es jammert mich, es fränkt mich, es reuet mich, es verdriest mich, es wundert mich; og ved dem, der betegne en legemlig Fornemmelse af behagelig eller ubehagelig Natur, som: es durstet mich, es friert mich, es hungert mich, es juckt mich, es schwicht mich, es schläfert mich o. s. v.

Mørk dog: Mir ahnt; mir grauet eller gråuelt; mir og mich bangt; mir og mich wurmt.

Anm. 1. I det ældre Sprog construeredes den første Classe af disse Verber ganske som de tilsvarende latiniske, saaledes at man der ogsaa finder Gjenstanden for Sindslidelsen i Genitiv, f. Ex. *Dass wir uns nicht gelüsten lassen des Bösen.* 1 Kor. 10, 6. *Ihn jammerte des Volkes.* Matth. 9, 36.

Anm. 2. Flere af disse Verber funne ogsaa bruges personligt, f. Ex. ich friere og mich friert; dog bliver Opsattelsen af det personlige og upersonlige Udtalels tildeels forstjellig.

Enkelte af disse Verber funne ogsaa bruges med et virkelig Subject, f. Ex. *der Kopf friert mir; die Hände frieren mir; mir juckt der Rücken.* Den Dativ, der i dette Tilfælde indtræder, maa ikke opfattes, som om disse Verber nu styrede Dativ, da der nemlig derved kun betegnes

den Person, for hvem eller med Hensyn til hvem den angivne Tilstand finder Sted. Der Ropf friert mir = mein Ropf friert, som dog ikke gjerne siges (Cfr. iøvrigt herom ved Dativ).

§ 19. Nogle Verber, der ikke for sig selv betegne Handlingen fuldstændig, tage foruden Objectet selv en Accusativ af et Substantiv eller Adjectiv til sig, der udfiges om Objectet (som et Prædictatsord) og tjener til at fuldstændiggiøre Verbets Begreb.

a. Saadanne Verber ere: heißen, nennen, schelten, schimpfen og taufen, f. Ex. Er hieß mich einen Dieb; er schalt oder schimpfte ihn einen Narr; du nanntest mich deinen Freund; man schalt sie faul; man nannte ihn geizig. Disse Verber forbindes i Passiv med en dobbelt Nominativ (See ved Nominativ § 3 b.).

A m. Et Ordet, der saaledes tjener til at fuldstændiggjøre Verbets Begreb, et Adjectiv, bliver det altid uforandret. (See ovenstaende Exempler „sie faul“, „ihn geizig“).

b. En saadan dobbelt Accusativ, af hvilke den sidste er at ansee som Appositum til Objectet, findes ogsaa ved Verber som: ansehen, betrachten, erkennen, darstellen o. s. v., hvor Forbindelsen mellem de to Accusativer rigtignok udtrykkes ved als (denne Forbindelse udtrykkes undertiden ogsaa ved en Præposition), f. Ex. Ihr habt mich stets als eine Feindin nur betrachtet; er hat ihn als einen Räuber dargestellt.

§ 20. Ved lehren, der har en Person til Gjenstand, tilspøies en anden Accusativ for at betegne den fjernere Gjenstand for Handlingen, f. Ex. Herr, lehre mich deine Steige. Ps. 25, 4. Die Pflanze kann es dich lehren. Sch. Wer lehrte dich diese gewaltigen Worte. L.

Wer hat dich solche Streiche gelehrt? Uhl. Sein Beruf lehrt ihn unermüdliche Geduld. Novalis.

Ved belehren har Genitiv vedligeholdt sig i Udtrykket: Einen eines Bessern belehren, s. Ex. Du bist noch jung genug, daß gute Zucht dich eines bessern Wegs belehren kann. G.

Anm. 1. Nagtet lehren efter sin Betydning fortrinsvis maa construeres paa denne Maade, træffer man dog ikke sjeldent Personen i Dativ, s. Ex. Er lehrte ihm die deutsche Sprache, ligesom man rigtignok ogsaa i Passiv fuldkommen correct siger: mir wird die deutsche Sprache gelehrt. Verbets Betydning taler altsaa for den i Hovedreglen fremfattie Construction, Sprogbrugen ved Foranbringingen til Passiv for den her fremfattie. Overalt siger man derimod: Er lehrte mich schreiben, rechnen, singen o. s. v. (Cfr. ved Infinitiv).

Anm. 2. Fragen findes ogsaa undertiden med to Accusativer, s. Ex. Ich will dich was fragen; eins will ich ihn noch fragen; wer viel fragt, bekommt oft keine Antwort. Den almindelige Construction er med nach.

§ 21. Præpositionerne *an*, *auf*, *hinter*, *neben*, *in*, *über*, *unter*; *vor* og *zwischen* styre saavel Dativ som Accusativ. Om disse mærkes:

An.

a. An har Accusativ, naar det betegner en Tilnærmelse, en Bevægelse hen til, eller en Retning henimod et vist Maal, eller i overført Betydning en Sindets eller Tankens Retning henimod eller umiddelbart hen paa Noget, ligesom ogsaa ved Rums og Tidsbestemmelser i Forbindelse med bis for at betegne Endepunctet hvortil: An die Arbeit gehen, den Stein an die Mauer werfen, ihn an einen Pfahl binden, an den Stuhl lehnen, an einen stoßen, an die Blume riechen, an die Thür pochen, an dich denken, an die Unsterblichkeit glauben, an ihn schreiben, an ihn erinnern,

sich an Alles gewöhnen, fehren; das Wasser ging ihm bis an die Knie; sie tanzten bis an den Morgen.

b. An har Dativ, naar det betegner en Tings Værelhed med Hensyn til Sted, Rum, Tid (paa Spørgsmaalsene hvor? hvorpaa? hvorved?), eller i deraf udslede og beslagte overførte Betydnninger, hvor man i Allmindelighed udtrykker den noie, inderlige Forbindelse: An einem Orte leben, Frankfurt an der Oder, die Karte hängt an der Wand; am folgenden Morgen, am zehnten December; Lehrer an der Schule; an einer Sache Theil nehmen; an der Farbe sehen, kennen; an einer Sache Freude o. s. v. haben; an einer Krankheit sterben; so viel an mir ist (so viel ich vermag).

Auf.

a. Auf har Accusativ, naar det betegner en Retning og en Bevægelse hen paa og op paa Noget (hvorhen, hvorhen paa?) samt i næsten alle oversørte Betydnninger, hvor den angiver Malet for en Handling, eller en Grund, et Tidsforhold eller Maaden, hvorpaa o. s. v. F. Ex. Er zieht auf das Land; er legt das Buch auf den Tisch, steigt auf den Thurm, fällt auf die vase; auf die Probe stellen, auf ihn rechnen, hoffen o. s. v.; er folgt auf mich; er bat mich auf eine Suppe; auf den Abend werde ich dich besuchen; es ist ein Viertel auf drei; auf Ehre versichern; auf diese Weise, diese Art; i Forbindelse med „bis“: das Glas bis auf die Hälften anfüllen, bis auf den letzten Heller bezahlen (Alt ligetil den sidste Hvid).

b. Auf har Dativ, naar det betegner Stedet, hvorpaa, ovenpaa hvilket Noget er, skeer o. s. v., og i ganske enkelte oversørte Betydnninger. F. Ex. Er ist auf dem Lande; das Buch liegt auf dem Tische; er geht auf

der Straße, auf dem Thurm; er ist auf der Schule; auf den Händen tragen; auf seiner Meinung bestehen; die Sache beruht auf mir; etwas auf dem Herzen haben; er ist auf meiner Seite; auf einem Instrumente spielen.

Hinter.

a. Hinter har Accusativ, naar det betegner hen bag et Sted og i enkelte hertil svarende overførte Bethydninger. F. Ex. Er stellte sich hinter mich; er setzte sich hinter den Tisch; hinter die Wahrheit kommen; ihn hinter das Licht führen; sich es hinter die Ohren schreiben.

b. Hinter har Dativ, naar det betegner Stedet, bag ved hvilket Noget er, seer o. s. v. eller en Orden (hinter — her) og i enkelte hertil svarende oversørte Bethydninger. F. Ex. Er sitzt hinter mir; der Garten hinter dem Hause; er hat was hinter den Ohren; hinter einer Sache her sein.

In.

a. In har Accusativ, naar det betegner en Bevægelse hen til eller ind i Noget, eller en Retning henimod Noget og i de overførte Bethydninger, der udledes heraf (f. Ex. Stemning imod, Virksomhed i en vis Retning o. s. v.): Ich gehe in die Stadt, in das Haus; er vergrub es in die Erde; sich in den Finger schneiden; die Thränen traten ihr in die Augen; in eine Sache verliebt sein; sich in sein Schicksal finden, ergeben; sich in andre Leute schicken; ein Buch in drei Bände binden; ich setze mein Vertrauen in dich; sich in die Sache hinein denken; etwas in Holz schneiden; in Kupfer, Silber arbeiten; in sechs Theile theilen; in einen Kreis stellen; ins zehnte

Jahr gehen; die Stube streckt sich in die Länge, in die Breite.

b. In har Dativ, naar det betegner, at Noget er eller skeer o. s. v. i o: inde i Noget, eller paa et Sted, eller i en vis Tid, samt i dermed beslægtede oversorte Bethyninger: Er ist im Garten, im Hause; er las in einem Buche; er stand in tiefen Gedanken; in einer traurigen Zeit leben; in der Arbeit begriffen sein; im Jorne, in der Wuth; in Bildern reden; hundert Thaler im Golde; in der That.

Neben.

a. Neben har Accusativ, naar det betegner hen ved Siden af: Setzen Sie sich neben mich. Begrabe sie neben mich. Tob. 4. 5.

b. Neben har Dativ, naar det betegner, at Noget er, skeer o. s. v. ved Siden af noget Andet og i enkelte deraf udledte oversorte Bethyninger: Sie sitzt neben mir; er lief neben mir her; du sollst keine andre Götter haben neben mir. 2 Mos. 20, 3.

Ueber.

a. Ueber har Accusativ, naar det betegner Retningen hen over Noget eller Maaret for en Bevægelse hen over Noget, samt i de dermed beslægtede oversorte Bethyninger: Den Thee über das Feuer setzen; der Adler schwingt sich über die Wolken; die Hände über den Kopf zusammen schlagen; sich über einen Andern setzen; Gott ist über Alles; der Jünger ist nicht über seinen Meister; über eine Sache schreiben; über alle Beschreibung schön; über die Hälften (hinweg) zu viel, theuer o. s. v.

b. Ueber har Dativ, naar det betegner, at Noget er eller skeer over, ovenover noget Andet, (som altsaa er nedenunder, men adskilt deraf ved et mellemliggende Rum)

samt i de enkelte dermed beslagte overførte Betydninger: Die Decke über mir; er wohnt über mir; der Himmel that sich auf über ihm Matth. 3, 16; die Hände über dem Kopfe zusammen schlagen (cfr. ovenfor); er liegt über den Büchern; man sprach über (während) der Mahlzeit davon; über dem Suchen ermüden.

Unter.

a. Unter har Accusativ, naar det betegner Retningen hen under Noget eller Malet for en Bevægelse hen under Noget og i dermed beslagte overførte Betydninger: Unter den Tisch legen; unter die Augen treten; seinen Lämen unter den Brief setzen; ihn unter seine Freunde zählen; unter verschiedene Klassen bringen o. s. v.; sich unter seine Würde erniedrigen.

b. Unter har Dativ, naar det betegner, at Noget er eller skeer o. s. v. under, nedenunder noget Andet (cfr. über) og i deraf afledte overførte Betydninger (hvor det ofte antager Vibegrebet af et underordnet eller afhængigt Forhold): Ich sage unter dem Baume, unter freiem Himmel; es war viel Staub unter dem Korne; er ist unter meinen Freunden; es war unter meiner Erwartung, unter aller Kritik; unter einem Jahre (i en ikke længere Tid end); unter (während) der Predigt plaudern.

Vor.

a. Vor har Accusativ, naar det betegner en Bevægelse eller Retning hen for (blot med Hensyn til Stedet): Er trat vor mich hin; die Sache vor den Richter bringen; etwas vor die Säue werfen.

b. Vor har Dativ, naar det betegner, at Noget med Hensyn til Stedet er eller skeer o. s. v. for, ligeoverfor, i Nærørelse af noget Andet, med Hensyn til Tiden, at Noget er eller skeer før noget Andet, samt i uegentlige Be-

tydninger, hvor det betegner et Fortrin fremfor eller en virkende Grund til (paa Dansk af, for): *Er stand vor mir; er sprach vor einer großen Versammlung; es schwebt mir vor den Augen; vor Sonnenaufgang; vor ihm da sein; er hat den Fleiß vor mir vorans; vor ihm zittern, fürchten, warnen; vor dem Baume nicht sehen können; vor Hunger sterben; vor Freude tanzen.*

Zwischen.

a. Zwischen har Accusativ, naar det betegner Retninggen eller Bevægelsen hen imellem (to): *Er setzte sich zwischen mich und dich; der Groschen fiel zwischen diese Bretter.*

b. Zwischen har Dativ, naar det med Hensyn til Stedet betegner, at Noget er eller stær imellem noget Andet (midt imellem) og med Hensyn til Tiden, at Noget stær i en vis mellemliggende Tid: *Er sitzt zwischen mir und dir; es geschah zwischen Ostern und Pfingsten.*

Allmindelig Anmærkning til disse Præpositioner. Besyndere kunne lægge Mærke til, at disse Præpositioner i deres oprindelige ⚡: egentlige Betydning styre Accusativ paa det Spørgsmaal: *hvorhen?* og Dativ paa det Spørgsmaal: *hvor?* i oversært, uegentlig Betydning forbides auf og über (med enkelte Undtagelser) med Accusativ; an, unter og vor med Dativ; in følger Hovedreglen, hvad enten den bruges i egenlig eller uegentlig Betydning, og hinter, neben og zwischen bruges kun sjeldent i oversært Betydning, men følge ogsaa da Hovedreglen.

§ 22. a. Naar der betegnes en Udstrækning, Bevægelse eller en Afstand, hvori Noget er eller stær, sættes det Ord, der angiver Malet, i Accusativ ved Verber og ved saadanne Adjektiver, der betegne et Maal (lang, breit, hoch, tief, dick),

f. Ex. Der Thurm ist zwanzig Fuß hoch; der Graben zehn Fuß breit; und welche keinen Singer breit von Gottes Wegen ab (Hölty); Roeskilde liegt vier Meilen von Copenhagen.

Anm. Man lægge Mærke til Accusativen ved Verber, der udtrykke en Bevægelse, i Forbindelse med Ordene: hinab, hinauf, hinan, hindurch, hinunter, hinüber og dahin (ligeledes de samme Forbindelser med her), f. Ex. Die Treppe hinauf gehen; den Berg hinansteigen; die Straße hindurch laufen; den Fußweg dahin wandern.

b. Paa samme Maade spies til Adjektivet alt Årernes Tal (Aldersmaalet) i Accusativ: das Kind ist drei Jahr alt.

§ 23. Ved Verberne gelten, Føsten og wiegen, og Adjektivet werth sættes Prisen i Accusativ: Das Buch kostet einen Thaler; der silberne Löffel wiegt drei Loth; ein Species gilt zwei Bankthaler; es ist keinen Heller werth.

§ 24. Ved Angivelse af Tidens Varighed (wie lange?) sættes Tidsbestemelsen i Accusativ: Er war beim König zwei volle Stunden. Sch. An dem Ufer stehe ich lange Tage. G. Ich aber lebe schon zehn Jahre unter seinen Augen.

Anm. 1. Øste tilspies i dette tilfælde Adverbiet lang, hvorved Tiden end mere fremhæves: Ich habe Jahre lang mich darauf vorbereitet. Sch. Die Trauer, vierzig Jahre lang bewahrt (i hele 40 Åar). Sch.

Anm. 2. Tidens Varighed betegnes ved modificerede Bethydninger og saa ved Præpositionerne in, seit og bis: In sechs Tagen hat der Herr Himmel und Erde erschaffen. 2 Mos. 20, 11. Könnt Ihr's ertragen in so langer Zeit nicht einmal seinen Namen auszusprechen; seit diesem Tage schweigt nun jeder Mund; hat man uns nicht seit vierzig Wochen die Lohnung immer umsonst versprochen; ich bin ihm treu geblieben bis zum Tod.

b. Men ogsaa paa Spørgsmaalet naar? (wann?) sættes Tidens Navn i Accusativ, naar Tidspunktet paa en eller anden Maade noiere bestemmes (cfr. Gen. § 40): *Er ist den fünften December geboren; er zieht diesen Sommer auf's Land; Freitag geht's nach Jena fort.* G. Mellefont kann den Augenblick hier sein. L. Copenhagen, den ersten April 1849.

A n m. Øste bruger man istedetsfor Accusativ Præpositionen an med Dativ: *Am nächsten Morgen; an eben diesem Abend erschien Gustav Adolph.* Sch.

§ 25. Man legge Merke til den absolute Accusativ i Exempler som: *Die Hand am Schwerte, schauen sie sich drohend an.* Sch. *Stille Hoffnung im Gesichte, saß er da allein.* Sch. *Den Christus in der Hand, die Hoffahrt und die Wollust in dem Herzen.* Sch.

Ligeledes legge man Merke til Accusativen i Forbindelse med Perfect, Particium, ligesom undertiden i Græsten, Madvigs Synt. § 182 (cfr. Latinernes abl. conseq.), f. Ex. *Dies gesagt (hoc dicto); dies vorausgesicht (hoc præmisso); das ausgenommen (hoc excepto); den Fall gesetzt o. s. v.* Øste forekommer denne Construction i Forbindelse med Verberne stehende og sitzen, for nærmere at beskrive Subjectet: *Er stand, die Hand ans Ruder gelegt; sie saß, die Augen zum Himmel gerichtet.*

Capitel. 3.

Om Genitiv.

§ 26. Genitiv af et Ord betegner, at noget Andet henshores til dette Ord og bestemmes derved ifølge et Sammenhangs Forhold. Genitiv er saaledes den almindelige Form til at udtrykke et Substantivs (eller substantivisk sat Ords) Afhængighed af et andet, saa at begge Ord i Forening udtrykke een Forestilling; dog bruges Genitiv ogsaa ved nogle Verber og Adjektiver. I Tydsk bruges Genitiv tillige i enkelte Tilsæerde, for nærmere at udfylde og bestemme Prædica-

tet, hvilket Forhold i Dansk sædvanligt udtrykkes ved en Präposition, hvorimod Latinerne her i Allmindelighed bruge Ablativ.

Anm. De tre Hovedarter, under hvilke det ved Genitiven betegnede Sammenhængsforhold fremtræder, ere den possessive (Eiendoms) Genitiv, den objective (Gjenstands) og den partitive (Delings) Genitiv.

§ 27. I Genitiv sættes ved et Substantiv Navnet paa den Person eller Ting, hvis Noget er eller hvortil det hører ifølge Slægtskab, Besiddelse eller Oprindelse (den conjunctive eller possessive Genitiv): Ciceros Sohn; der Fleiß des Schülers; die Gnade der Großen; des Kaisers Burgvogt; des Landvogts Reiter; Ciceros Briefe; Ovids Metamorphosen.

Anm. Undertiden betegnes dette Forhold ved et sammensat Substantiv ligesom i Dansk, f. Ex. der Kaufmannsstand (Kjebmandsstanden); ofte finder ogsaa en Omstændig Sted med Präpositionen von, f. Ex. die Frau vom Hause.

§ 28. I Latin forbindes et Subject med en Genitiv saaledes, at der figes, hvis Noget er, hvem det tilhører. Ogsaa i det aldre Tysk findes denne Genitiv, og hos Luther finde vi Marc. 12, 17: Gebt dem Kaiser, was des Kaisers ist, und Gott, was Gottes ist; ligeledes 1 Cor. 10, 26: Die Erde ist des Herrn. Denne Brug af Genitiv viser sig ogsaa i Exemplerne: Der höchste Blutbann war allein des Kaisers. Sch. Diese Fælder sind unser. G.

§ 29. Til Substantiver med aktiv Betydning, det er saadanne, der betegne et Begreb, der gaaer ud paa noget Andet som Gjenstand, spøies en Genitiv, for at betegne det, hvorpaa de gaae ud (den objective Genitiv). Saadanne Substantiver ere de, der afledes af transitive Verber, især de,

der endes paa ung og er: Die Erziehung der Kinder (die Kinder erziehen); die Eroberung der Stadt (die Stadt erobern); die Erfindung des Schießpulvers (das Schießpulver erfunden); der Retter meines Lebens; der Erbauer der Stadt; die Wahl eines Freundes; die Pflege des Kranken.

Num. I Reglen vil man af Meningen kunne see, om Genitiven er possessiv eller objectiv; kan Misforstaelse finde Sted, omstribes den objective Genitiv ved en Präposition: Die Liebe Gottes, die Liebe zu Gott. Ogsaa omstribes denne Genitiv med Präpositionen von, naar der vilde indtræde en Vanfælighed med Hensyn til Declinationen: Die Eroberung von Cadiz. Construeres Verbet, hvoraf Substantivet er afledet, med en Präposition, maa denne ogsaa anvendes i Forbindelsen med Substantivet: Die Hoffnung auf Hülfe.

§ 30. Arten af den Ting, der tælles eller maales, sættes i Thøff (ligesom i Dansk) i de fleste Tilfælde som Apposition; dog findes ogsaa Exempler paa Genitiv (see § 10). Dette er Latinernes saakaldte genitivus generis (Artens Genitiv).

§ 31. Derimod staaer hyppigt den partitive Genitiv ester Ord, der betegne en Deel af Noget, for at betegne det Hele, der deles. Delingsordene kunne være: 1) Substantiver, 2) Talord, 3) Pronominer, 4) Adjektiver i Comparativ eller Superlativ, naar de staae substantiviske: 1) Ein großer Theil der Soldaten wurde gefangen; eine Menge der Anwesenden wurde verhaftet. 2) Tausende der Einwohner flohen; zehn der Schüler wurden bestraft. 3) Derjenige der Bürger; wer der Zeugen. 4) Das schönste der Häuser; dein unglückseliger Vorwitz überzilt die furchterlichsten der Entdeckungen.

Denne Genitiv omstribes ofte med von, undertiden ogsaa med unter og aus.

Anm. 1. Man fremhæver ofte det partitive Forhold ved enkelte Verber og construerer dem da med Genitiv, uagtet de efter deres Betydning i og for sig ellers construeres paa en anden Maade. Det partitive Forhold kan forklares ved et underforstaet etwas (Noget af); ofte omfritives ogsaa i dette Tilfælde Genitiven med von: Er trank des Baches. 1 Kong. 17, 6. Sorgsam brachte die Mutter des klaren herrlichen Weines. G. Hier im Schatten wollen wir ruhn und des Mahles geniesen.

Anm. 2. Genug (Nok af) sættes saaledes ofte med Genitiv: Auch im Lager gibt es der braven Männer genug. Sch. Es sei genug der Gräuel. G.

Anm. 3. I det Hele taget kan man lægge Mærke til, at den partitive Genitiv bruges hyppigere i det øldre end i det nyere Sprog. Saaledes bruges nu næsten altid Omfritivningen med en Præposition efter derjenige, welcher, wer, Jemand og Niemand.

S 32. Genitiv af et Substantiv, oftest i Forbindelse med et Adjektiv, føies som en Beskrivelse enten umiddelbart til et Substantiv eller henføres ved Verbet sein til et Subject, for at tilkjendegive dets Egenstab, Wæsen, Tilstand o. s. v.; f. Ex. Ein Knabe böser Art; ein Mann unseres Standes. Elisabeth ist meines Stammes und Ranges. Sch. Ihr wart so zarten Alters. Sch. Wir sind Eines Herzens, Eines Bluts. Sch. Mein Vater war überhaupt lehrhafter Natur. G. Die Briefe waren leidlichen Inhalts. G. Frohen Muthes sein, guter Laune, guter Dinge sein.

Denne Genitiv omfritives ofte med Præpositionen von, f. Ex. Friederich war von einem aufgeweckten Geiste, vieler Herzengüte und einer Königlichen Freigebigkeit. Sch.

Anm. Betegnes Stoffet eller Materien, hvoraf Noget bestaaer, omfritives Genitiven altid med Præpositionen von: Ein Ring vom feinsten Golde; ogsaa siges med et Adjektiv som Attribut: ein goldner Ring, hvilket sidste Udtryk dog aldrig før anvendes som Prædicat.

§ 33. Maaden, hvorpaa Noget står, udtrykkes i Thydt med en Präposition; dog siger man: eines gewaltsamen Todes sterben eller verbleichen; unverrichteter Sache, stehenden Suſes o. fl. a. En lignende Genitiv findes ogsaa i Udtrok som: Hungers sterben, der Hoffnung leben.

§ 34. Genitiv stødes (som genitivus objectivus) til flere Adjektiver, der betegne en Egenskab, som gaaer ud paa en vis Gjenstand. Saadanne Adjektiver ere:

a) De, der betegne en Begierlighed efter Noget eller en Kyndighed i Noget (Ulyst, Ukyndighed, Uvanthed), saasom: begierig (ogsaa danach, darauf), beslissen, bewußt, gewohnt, gewiß, eingedenkt, uneingedenkt, fähig, unfähig, kundig, unkundig, f. Ex. Des Ruhmes begierig sein; der Theologie beslissen sein; sich keines Verbrechens bewußt sein; der deutschen Sprache kundig sein; der Gegend unkundig; des Gelübdes eingedenkt, uneingedenkt; einer Bosheit fähig, unfähig.

A n m. Fähig forbindes kun med Genitiv i Betydningen: i Stand til; stikket til hedder derimod fähig zu, f. Ex. Dieser Knabe ist zum Studiren fähig. Gewohnt forbindes ogsaa med Accusativ, f. Ex. Ich bin des Weines oder den Wein gewohnt.

b) De, der betegne en Magt over Noget, saasom: habhaft, mächtig, f. Ex. Die Polizei konnte seiner Person nicht habhaft werden; er ist der deutschen Sprache mächtig.

c) De, der betegne en Deelagtighed, Skyldighed i Noget, Forvielse eller Misforvielse med Noget, saasom: theilhaft, schuldig, (verdächtig, verlustig), froh, müde, quitt, satt, überdrüssig, f. Ex. Mein Bruder ist vieler Wohlthaten theilhaft geworden; des Diebstahls schuldig, ver-

dächtig; seines guten Namens verlustig; des Lebens satt, müde, überdrüssig sein.

An m. Froh construeres kun saaledes i visse Forbindelser, f. Ex. des Lebens, des Daseins. Ellers forbindes froh med über, f. Ex. über eine Nachricht froh sein.

Müde (kjed af) sædvanlig med Genitiv, dog ogsaa med Accusativ: Ich bin des Lebens og das Leben müde; i Betydningen træt af construeres det med von: Ich bin von der har-ten Arbeit müde.

Schuldig forbindes ogsaa med Accusativ: Er ist mir viel Geld schuldig. Unschuldig med Präp. an.

d) De, der betegne en Trang til, Rigdom paa, Værdighed eller Uværdighed til Noget, saasom: bedürftig, benötigt, voll, werth, würdig, unwerth, unwürdig, f. Ex. Mein Bruder ist einiger Thaler benötigt, bedürftig; die Erde ist voll der Güte des Herrn; er war des Glückes werth eller unwerth; er ist meiner Freundschaft würdig eller unwürdig.

An m. Werth forbindes i en anden Betydning med Accusativ. (See Acc.). Man legge Marke til Udtrykkene: voller Menschen, voller Ruhe; dog maa man ikke sige: voller Schnee, men: voll des Schnees eller voll Schnee eller ogsaa voll von Schnee, da det ogsaa construeres med von.

e) Enkelte Adjektiver, der ikke lade sig henføre under ovennævnte Betydninger, saasom: ansichtig, gewahr, gewärtig, befugt (ogsaa dazu).

f) Meinesgleichen, Deinesgleichen (sammenl. similis, dissimilis).

§ 35. Den eller det, der er Gjenstanden for Sindsbevægelsen (cfr. Acc. § 18) sættes ved Verberne: es gelüstet mich, es jammert mich, es reuet mich i Genitiv, f. Ex. Dass wir uns nicht gelüsten lassen des Bösen. 1 Cor. 10, 6. Ihn jammerte des Volkes. Matth. 9, 36. Mein edler Feldherr, den des Blutes jammert. Sch.

A n m. 1. **E**s gelüstet mich forbindes ogsaa med Prepositionen nach, f. Ex. Mich gelüstet nicht nach dem theuern Lohn. Sch. Wenn dich so nach Råmpsen gelüstete. Sch.

A n m. 2. **E**s lohnt sich construeres ogsaa med Genitiv; f. Ex. Lohnt sich's der Mühe zu hoffen und zu sterben.

§ 36. Mange Verber, der som transititive tage Personen til sig i Accusativ, forbindes desuden med en Genitiv, for at udhylde deres Betydning. Hertil høre især de Verber, der betyde at anklage, frikjende En for Vtoget, overbevise En om Vtoget, og flere andre med en beslægtet Betydning, saasom: anklagen, berauben, beschuldigen, bezüchtigen, entbinden, entlassen, entbløßen, entheben, entladen, entsezen, losprechen, mahnen, überführen, überheben, überzeugen, versichern, vertrösten, würdigen og zeihen.

Exemplar: Du bist des Hochverraths angeklagt. Sch. Denn einer großen Furcht sind wir entledigt. Sch. Den Schuldigen des Mordes loszusprechen. Sch. Versichert Euch der Spanier und der Welschen. Sch. Welcher Sünde zeiht dich dein Gewissen. Sch.

A n m. Entbinden, entbløßen, entladen, entlassen, entsezen, losprechen, überführen, überzeugen, versichern construeres ogsaa med Prepositionen von; vertrösten med auf og Accusativ og mahnen med an og Accusativ.

Exemplar: Der Tod entbindet von erzwungenen Pflichten. Sch. Der Kaiser blieb entbløst von aller Hülfe. Sch. Ich fühle mich von aller Noth entladen. G. Ich bin von seiner Unschuld überzeugt. Sch. Warum an seiner Herkunft Schmach so rauh' ihn mahnen?

§ 37. Paa samme Maade construeres ogsaa følgende reflexive Verber: Sich annehmen, sich bedienen, sich befleissen (befleißigen), sich begeben, sich bemächtigen, sich bemeistern, sich bescheiden, sich besinnen, sich entäußern, sich entbrechen, sich enthalten, sich entschlagen, sich entsinnen, sich erbarmen, sich erfrechen, sich erinnern, sich

erfühnen, sich erwehren, sich freuen, sich getröstten, sich rühmen, sich schämen, sich überheben, sich unterfangen, sich vermesssen, sich versehen, sich wehren, sich weigern, sich wundern.

Erexempler: Wohl dem, der sich des Dürftigen annimmt. Ps. 41, 2. So lang sie der Wirthschaft sich annimmt. G. Wenn du dich nicht schnell der Macht bedienst. Sch. Besinnt Euch eines Bessern. Sch. Ich denke, Sie erinnern sich der Briefe. Sch. Entschlage dich aller schwarzen Gedanken. L. Er wird sich Deiner erbarmen. G. Du darfst dich deiner That nicht schämen. Sch. Sie freuen sich alle der Rettung. G. Meine Seele soll sich rühmen des Herrn. Ps. 34, 3. Wie kann ich solcher That mich unterwinden. Sch.

Anm. 1. Sich erbarmen, sich freuen, sich schämen og sich wundern forbindes ogsaa med über og Accusativ; sich enthalten med von; sich besinnen og sich freuen med auf og Accusativ (glede sig til Noget), f. Ex. Es hat sich Reiner darüber zu freuen. Sch. Er wunderte sich nicht wenig über mein Schwadroniren. G.

Anm. 2. Sich aneignen, sich anmaßen tage Personen i Dativ, Tingene i Accusativ. (See Dativ).

§ 38. Følgende Verber med Betydning Omhu for eller Mangel paa Omhu for, Trang til eller Attraa ester, Krindring eller Forglemmelse o. fl. a. forbindes endvidere med Genitiv. Af disse Verber mærkes: Achten, bedürfen, begehren, brauchen, denken (i Betydningen mindes), entbehren, entrathen, ermangeln, erwähnen, gedachten, genießen, harren, lachen (lee ad), pflegen, schonen, spotten, verfehlen, vergessen, wahren, wahrnehmen, walten, warten.

Erexempler: Das Weib bedarf in Kriegsnöthen des Beschützers. Sch. Was braucht's des Edelmannes? Sch.

Niemand weiß, wie lang er des Ackers entbehrt und des Gartens, der ihn ernährt. G. Der ersten Jahre denk ich noch mit Lust. Sch. Auch ward heute Morgen der Königin sehr räthselhaft erwähnt. Sch. Wir harren ja selbst und warten des Ausgangs. G. Saß geduldig nunmehr und harrete der Rutsche. G. Sie spotteten meiner, Prinz. Sch. Es wird sie schmerzen deines Anblicks zu verfehlten. L. Lehret Jemand, so warte er der Lehre; hat Jemand ein Amt, so warte er des Amtes. Rom. 12, 7.

Num. 1. Mange af disse Verber behandles sædvanlig som almindelige transitive Verber med Accusativ, nemlig: bedürfen, begehen, brauchen, entbehren, erwähnen, genießen, pflegen, schonen, verfehlten, vergessen, wahrnehmen, wahren, warten (pflegen); f. Gr. Die Pflanzen bedürfen jetzt Regen; die Wärterin hat mich in meiner Krankheit gepflegt.

Num. 2. Denken i Betydningen at tænke paa, være betænkt paa = denken an, auf med Accusativ; achten, harren og warten forbindes med auf og Accusativ; lachen, spotten og walten med über og Accusativ, f. Gr. Erhöhung wartet auf den furchtsamen. Sch. Auf die Ansprüche einiger auswärtigen Prinzen wurde nicht geachtet. Sch. Unsere Seele harret auf den Herrn. Ps. 33, 8. Hernach mußte ich lachen über den holzgeschnitzten Egmont. G.

§ 39. Til at udtrykke Stedforhold (Ophold eller Tildragelse paa et Sted eller Bevægelse fra et Sted) bruges altid Præpositioner (in, zu — von, aus); dog markeres Genitiven i Udtale som: hiesigen Ortes, aller Orten.

§ 40. Tidens Navn paa det Spørgsmaal naar? (wann?) er, hvad Genitiv angaaer, indskrænket til faa Tilsælde (see Accusativ § 24 b.), i hvilke endog Genitiven omstyrives med en Præposition eller der bruges Accusativ. Genitiv bruges især, naar Tidspunktet angives paa en ubestemt Maade, eller hvor Tidspunktet nævnes, for at betegne en ubestemt Gjentagelse

eller Vane, f. Ex. des Sommers, des Winters; er kom
eines Tages zu mir; Tages Arbeit, Abends Gäste. G.
(Der) ließ Betstund halten Morgens gleich. Sch. Die
Räthe versammelten sich des Mittags, so oft es der
Herzog für gut fand. Sch. Er geht Sonntags in die
Kirche.

A n m. Paa Spørgsmaalet: hvor ofte? (wie oft?) sættes Genitiv ved Faladverbier paa mal; dog findes ogsaa i dette tilfælde en Omstændig Cled med en Præposition, eller der bruges Accusativ, f. Ex. Einmal des Tages eller am Tage; dreimal des Jahres eller im Jahre. Ved Ord, der ere Femininer, sættes altid in eller Accusativ, f. Ex. zweimal in der Woche
eller die Woche.

II.

Efterretninger

om

Metropolitanskolen

for

Skoleaaret 1848—1849.

Af

B. Borgen,

Professor, Skolens Rector.

Afgangsexamen.

I. Examens Afholdelse. II. Særskilte Bemærkninger.

I. Denne Examens twende Dele afholdtes fra Mandagen den 4de til Mandagen den 11te September 1848 under tilstedsvarelse af Professor Dr. Madvig som Undervisningsinspector.

Til Examens første Deel indstillede sig efter nævnte 7 Disciple, hvilke efter den i Juli Maaned næstforhen afholdte Hovedexamens vare blevne opflyttede fra 6te til 7de Classe, nemlig: 1. P. J. C. Scharling, 2. F. J. Trier, 3. F. C. E. Andersen, 4. C. E. F. Reinhardt, 5. T. G. Fürste, 6. J. M. Hansen, 7. C. G. J. Dahl.

Til Examens anden Deel indstillede sig de 5 Disciple af Skolens 7de Classe, som i September 1847 havde underkastet sig sammes første Deel, nemlig: 1. H. Krabbe, 2. B. C. W. L. Giort, 3. C. F. Ricard, 4. C. V. Ussing, 5. P. A. J. Plum.

Den skriftlige Prøve foretages i følgende Orden:

Mandagen den 4de September, Formiddag: Udarbejdelse i Modersmaalet for Examens 2den Afdeling, hvortil var leveret som Opgave: „Hvori bestaaer Charakterens Selvstændighed? til hvilke Mangler i Charakteren staaer den i Modsetning eller kan den udarte?”

Eftermiddag: Oversættelse fra Latin paa Dansk for samme Afdeling. „(Af Tacitus's Beretning om Bataverne's Opstand og Krig under Claudius Civilis mod Rømerne i Begyndelsen af Vespasians Regjering): Audita interim per Gallias Germaniasque¹⁾ mors Vitellii duplicaverat bellum. Nam Civilis, omissa dissimulatione, in populum Romanum ruere; Vitellianæ legiones vel externum servitium quam imperatorem Vespasianum malle. Galli sustulerant animos, eandem ubique exercituum nostrorum fortunam rati, vulgato rumore, a Sarmatis Dacisque Moesica ac Pannonica hiberna²⁾ circumsederi; paria de Britannia singebantur. Sed nihil æque quam incendium Capitolii, ut finem imperio Romano adesse crederent, impulerat. Captam olim a Gallis urbem, sed, integra Jovis sede, manasse imperium; fatali nunc igne signum coelestis iræ datum et possessionem humanarum rerum Transalpinis gentibus portendi, superstitione vana Druidæ canebant; incesseratque³⁾ fama, primores Galliarum, ab Othonে aduersus Vitellium missos, antequam digrederentur, pepigisse inter se, ne deessent libertati, si populum Romanum continua bellorum civilium series et interna mala fregissent. Ante Flacci Hordeonii cædem nihil prorupit, quo conjuratio intelligeretur; interfecto Hordeonio, commeavere nuntii inter Civilem Classicumque, præfectum alæ Trevirorum⁴⁾. Classicus nobilitate opibusque ante alias; regium illi genus et pace belloque clara origo. Miscuere sese Julius Tutor et Julius Sabinus, hic Trevir, ille Lingon.

1) Gallien og den romerske Deel af Germanien vare inddelte, hin i 4, denne i 2 Provindser; disse betegnes ved Fleertalsformerne. 2) Moesica ac Pannonica hiberna: hiberna exercituum Romanorum in Moesia ac Pannonia. 3) incesserat: increbuerat, pervagata erat. 4) Trevirerne og Lingonerne, galliske Folkeslag, der stillede Hjælpetropper til den romerske Hær“.

Tirsdagen den 5te September, Formiddag: Latinſt
 Stuſil for samme Aſdeling efter følgende danske Text: „Det
 er beſjendt, at Athenienſeren Xenophon, Socrates's Discipel,
 af hvem vi have adſkillige Skrifter, deeltog i den yngre Cyrus's Feldtſtog imod dennes Broder Artaxerxes. Hvorledes
 han kom der til, fortæller han ſelv ſaaledes: Thebaneren Pro-
 rexus, der med en Skare græſſe Leietropper gjorde Krigs-
 tjenede hos Cyrus, ſendte, da han var en gammel Gjæſteven
 af Xenophon, et Brev til denne til Athenen, hvor han lo-
 vede, hvis han vilde komme til Lilleaſten til ham, at anbe-
 ſale ham til Cyrus, hvis Venſtab vilde være ham til stor
 Fordeel. Da Xenophon havde læſt Brevet, raadspurgte han
 Socrates om hvad han ſkulde gjøre. Socrates, der frygtede
 for, at det athenienſke Folk ſkulde lægge Xenophon det til
 Last, hvis han reiſte til Cyrus, fordi denne ansaaes for at
 begunftige Lacedæmonierne imod Athenienſerne, raadeude ham
 til at gaae til Delphi og spørge Apollo til Raads. Da
 Xenophon var kommen til Delphi, spurgte han Draklet, til
 hvilke Guder han ſkulde offre og gjøre Loftet, for at den
 Reife, han havde iſtnde, kunde gaae heldigt og være ham til
 Gavn. Draklet nævnte nogle Guder. Da han nu, efter
 at være kommen tilbage til Athenen, fortalte Socrates, hvad
 han havde spurgt om og hvad Draklet havde svaret, dadlede
 Socrates ham, fordi han ikke først havde spurgt, om det
 var ham bedst at reiſe eller blive hjemme, men blot om, til
 hvilke Guders Bif tand han ſkulde anbefale ſin Reife; men
 ſiden han engang havde spurgt ſaaledes, sagde han, at han
 burde offre til dem, Apollo havde befalet, og reiſe. Han
 reiſte altsaa og traf Proxenus og Cyrus i Sardes, hvor
 Alt allerede var forberedet til at begynde Toget ind i det In-
 dre af Aſten“.

Eftermiddag: a. Geometrisk Opgave for samme Afsætning: „I en Cirkel, hvis Radius = 1', indskrives en Triangel, hvis to Sider ere givne = $\frac{1}{2}'$ og = $\frac{1}{3}'$. At finde den tredie Side og Vinklerne”.

b. Tydsk Stil for Gramens 1ste Afdeling efter følgende danske Text: „Det græske Sagn tillægger Skønhedens Gudinde et Belte¹⁾, der besiddes den Kraft at give den, der bærer det, Unde²⁾ og vinde ham Kjærlighed. Den samme Gudinde ledsgages af Huldgudinderne³⁾ eller Gratierne. Grækerne adskille altsaa Unden fra Skønheden; al Unde er skøn, men ikke alt Skønt er Unde. Efter den samme Allegorie er det Skønhedsgudinden alene, der bærer og giver Tillokkelsens⁴⁾ Belte. Juno, Himmelens herlige Dronning, maa først laane højt Belte af Venus, naar hun vil fortrylle Jupiter paa Ida. Høihed altsaa er, selv naar en vis Grad af Skønhed smykker den (som man slet ikke frafjender⁵⁾ Jupiters Gemalinde), ikke sikker paa at behage; thi ikke af sine egne Undigheder, men af Venus's Belte ventet den høje Gudedronning Seieren over Jupiters Hjerte. Grækerne anbefalede den, hvem, ved alle andre Fortrin, Unden, det Bindende, fattedes, at offre til Gratierne. Disse Gudinder tænkte de sig altsaa vel som det smukke Kjøns Ledfagerinder, men dog ogsaa som saadanne, der kunde blive Manden gunstige og ere ham uundværlige, hvis han vil behage.”

1) Gurtel. 2) Anmut. 3) Huldgöttinn. 4) Reiz. 5) afsprechen.

Onsdagen den 6te September, Formiddag: Arithmetisk Opgave for Gramens 2den Afdeling: „At finde de to Tal, hvis Sum = 4 og hvis Quadratrydders Differents = 1”.

Den mundtlige Prøve afholdtes i følgende Orden:

Fredagen den 8de: 1ste Afd. Religion og Fransæ,
2den Afd. Latin, Arithmetik og Geometrie.

Lørdagen den 9de: 1ste Afd. Geographie; 2den Afd.
Historie og Græsk.

Mandagen den 11te: 1ste Afd. Naturhistorie og Tydse,
2den Afd. Naturlære.

Specialcharaktererne samt de deraf uddragne Hovedcharakterer for de Candidater, som i Årene 1847 og 1848 have underkastet sig Afgangsexamens twende Prøver og saaledes i sidstnævnte Åar ere blevne dimitterede til Universitetet, findes anførte i Bilag I.

II. Ligesom det, efter hvad i en tidligere Beretning har været meddeelt, var af Universitetsdirectionen i Henseende til Undervisningen i Naturlære blevet bevilget, at Prøve i Optikken foreløbigen ved ovennævnte Afgangsexamens 2den Deel maatte bortfalde, og ligesom det af samme Direction endvidere var blevet tilladt, at i Naturhistorie Prøven i Mineralogie maatte bortfalde ved den da forestaaende, i 1847 afholdte, 1ste Deel af bemeldte Examens, og at der i det Hele i dette Fag maatte tages Hensyn til den korte Tid, Disciplene deri havde nydt sammenhængende Undervisning, saaledes blev ved Ministeriets Skrivelse af 27de April f. A. sidstnævnte Indskrænkning i Henseende til Prøven i Naturhistorie ogsaa for den her ommeldte Afgangsexamen bevilget, hvorhos Ministeriet, ifølge de af Rector oplyste særegne Omstændigheder, gav sit Samtykke til, at twende Candidater, navnlig F. J. Trier og C. E. F. Reinhardt, maatte, istedetsfor ved denne Afgangsexamens 1ste Deel, underkaste sig Prøven i Naturhistorie i Forbindelse med den nævnte Examens 2den Deel i indeværende Åar. Det bemærkes endeligen, at ingen

af de Candidater, der havde indstillet sig til denne Examens 2den Deel, havde opgivet Hebraist.

Skolen's Disciple.

I. Afgang og Tilgang. II. Nuværende Freqvents.

I. **E**fter den i forrige Åars Beretning S. 5—18 meddelelse Fortegnelse havde Skolen dengang et Antal af 165 Disciple. Af disse blev endnu før det nye Skoleaars Begyndelse udmeldte: af 5te Classe: 1. Ingvard Smidt Berthelsen, 22de Juni 1848, 2. Peter Frederik Koch, 8de August, 3. Otto Theodor Holst, 31te August; — af 4de Classe: 4. Octavius Frederik Vilhelm Nielsen, 21de Juli, 5. Julius Georg Theodor Tøpfer, 24de Juli, 6. Eduard Frederik August Brorson, 5te August, 7. Hjalmar Collin, 14de August; — af 3die Classe: 8. Sophus Vilhelm Maximilian Schorn, 31te August. — Efter indehørende Skoleaars Begyndelse udgik de ovenfor S. 1 nævnte 5 Candidater, som efter fuldendt Afgangseramen blev dimitterede til Universitetet (9—13). Fremdeles udmeldtes i Løbet af Skoleaaret: af 6te Classe: 14. Ingvard Thorvald Andreas Ebbesen, 5te Septbr. 1848, 15. Sophus Christian Jensenius Schyth, 13te September, 16. Harald Peter Antonio Siboni, 20de September, 17. Ludvig Victor Alfred Tidemand, 6te Februar 1849; — af 5te Classe: 18. Vilhelm Ferdinand Bendz, 3die November 1848, 19. Peter August Møller Tauber, 31te December, 20. Emanuel August Vilhelm Nygaard, 2den Februar 1849, 21. Oscar Fønss, 15de Februar, 22. Christian Vilhelm Lange, 21de Marts; — af 4de Classe: 23. Poul Holst Gjørup,

30te December 1848, 24. Hans Ludvig Bagger, 23de Februar 1849, 25. Johannes Jacob Prætorius, 24de Marts, 26. Hans Matthias Wilder, 25de April, 27. Valdemar Frederik Andreas Berggreen, 27de Juni; — af 3die Classe: 28. Jacob Viggo Emil Ebbesen, 5te September 1848, 29. Emil Alfred Jørgensen, 8de November, 30. Carl Wiespertus Guldbrand Magnus Lützau, 1ste December, 31. Carl Johan Thielemann, 7de Marts 1849. — Omrent Halvdelen af de 26 udmeldte Disciple fortsætte Studeringerne, deels og fornemmeligen under privat Veiledning, deels i andre Skoler; de øvrige have forladt den studerende Vei.

Derimod har Skolen i samme Tid haft en Tilgang af 28 Disciple, af hvilke 21 optoges ved Skoleaarets Begyndelse, den 1ste September 1848, de øvrige senere. De optagne Disciple ere paa efterstaende Fortegnelse bemerkede med *.

II. Skolen har saaledes i Dieblifiket en Freqvents af 162 Disciple, blandt hvilke dog ikke ere medregnede 6 Disciple (4 fra Bolding, 2 fra Horsens Skole), der paa Grund af Krigsforholdene have begivet sig her til Staden som Flygtninge og indtil videre, ifølge Ministeriets Tilladelse, deeltage i Undervisningen i Metropolitanstolen*). Af Skolens 7

*) En femte ung Studerende fra Bolding lærde Skole, den under 3de Classe Nr. 8 ansatte C. G. Holck, som forrige Mar samme steds har underkastet sig den første Deel af Afgangseramen, besindes sig for Dieblifiket under lignende Vilkaar her i Staden; men da han, ifølge Ministeriets Resolution af 12te Mai sidstleden, er indtraadt i Metropolitanstolen „for der at forberedes til og underkaste sig den anden Deel af bemeldte Afgangseramen“, vil han saaledes rettest være at henvise blandt det faste Antal af Skolens Disciple.

Classer have atter i dette Aar 6te og 4de Classe hver for sig været deelte, den første i en over- og underordnet, den sidste i 2 sideordnede Afdelinger. Disciplene ansøres her i den Orden, som de intage efter den for Mai Maaned afholdte Censur.

VII. Classe.

1. Peter Jørgen Christian Scharling, en Søn af Professor Dr. theol. C. E. Scharling, R. af D.
2. Frederik Jacob Trier, en Søn af Professor Dr. med. S. M. Trier, Overmedicus ved det Kongelige Frederiks Hospital, R. af Vasaordenen.
3. Christian Emanuel Fritz Reinhardt, en Søn af pensioneret Underofficer i Svetaten F. C. Reinhardt.
4. Fritz Carl Emil Andersen, en Søn af Bud under Finantsministeriet J. Andersen.
5. Johan Martin Hansen, en Søn af Gartner M. Hansen.
6. Christen Hans Jørgen Dahl, en Søn af Overlærer F. P. J. Dahl.
7. Theodor Hans Fürste, en Søn af forhenværende kongelig Capelmusicus C. L. Fürste.
8. *Carl Georg Holtk, en Søn af Kammerjunker, Overauditeur P. E. C. Holtk, Herredsfoged i Holmans og Elbo Herreder m. m., R. af D. (Optagen den 14de Mai 1849).

VI. Classe A.

1. Christian Georg Hansen, en Søn af afgangne Styrmand A. Hansen; Stedson af Cand. philos. H. C. Hansen.
2. Peter Eduard Holm, en Søn af Conferentsraad, C. F. Holm, Departementsdirecteur under Finantsministeriet, R. af D. og Dbm.

3. Hans Georg Möller, en Søn af afgangne Fuldmægtig H. G. Möller i Veile; Pleiesøn af Oberst i det kongelige Ingenieurcorps J. F. L. v. Niessen, R. af D.
4. Heinrich Jacques Garrigue, en Søn af forhenværende kongelig dansk Generalconsul, Grosserer J. L. Garrigue.
5. David Mazar de la Garde, en Søn af Cancellieraad A. A. B. Mazar de la Garde, Postmester i Helsingør.
6. Arthur Leopold Hindenburg, en Søn af Major G. D. v. Hindenburg.
7. Tycho Emanuel Spang, en Søn af afgangne Pastor P. J. Spang, Sognepræst til Helliggeistes Menighed.
8. Johan Jacob Peter Rindom, en Søn af afgangne Justitsraad P. C. Rindom, Hovedkasserer ved det kongelige Theater.
9. Vilhelm Theodor Kall, en Søn af Kammeraad Dr. juris J. C. Kall.
10. Jens Peder Malling, en Søn af afgangne Capitain i det kongelige Artilleriecorps P. v. Malling, R. af D.
11. Jens Laasbye Rottbøll Koefoed, en Søn af Conferentsraad, Høiesteretsassessor H. J. Koefoed, Generalauditeur for Søetaten, C. af D. og Dbm.
12. Govert Frederik Vilhelm Ludvig Nielsen, en Søn af Fuldmægtig i Justitscomptoir under den kongelige Landsoverret samt Hof- og Stadsret P. E. Nielsen.
13. Henrik Sophus Smith, en Søn af Pastor A. N. C. Smith, første residerende Capellan ved Frue Menighed, R. af D.

VI. Classe B.

1. Hans Valdemar Birkerod, en Søn af afgangne Regnskabsfører ved 5te Linie-Infanterie-Bataillon, Capitain J. M. v. Birkerod, R. af D.

2. Franz Peter Nicolai Lund, en Søn af Proprietair P. Lund til Snertingegaard i Sjælland.
3. Heinrich Ernst Theodor Lippert, en Søn af Skædermester J. H. Lippert.
4. Sigvald Spandet, en Søn af Etatsraad, Landsoverrets- samt Hofs- og Stadsretsassessor N. M. Spandet.
5. Henning Frederik Feilberg Tugzhorn, en Søn af Læge ved Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset D. A. v. Tugzhorn.
6. Ludvig Theodor Niessen, en Søn af afgangne Provst L. A. Niessen, Sognepræst til Nysted og Herridslev paa Lolland.
7. Christian Carl August Gosc, en Søn af Major J. A. v. Gosc, R. af D.
8. Jens Høst Birch, en Søn af Justitsraad L. S. Birch, Secretair og Kasserer ved det Clæsenske Fideicommiss.
9. Matthias Blom, en Søn af Oberstlutenant H. J. v. Blom, R. af D.
10. Vilhelm Truels Petersen, en Søn af Overlæge L. J. Petersen, R. af D.
11. Valdemar Holmer, en Søn af Cancellieraad J. P. Holmer, Comptoirchef under Københavns Magistrat.
12. Haldor Ferdinand Jørgensen, en Søn af Pastor D. F. C. Jørgensen, Sognepræst til Østersø blandt Færøerne.
13. Hans Rudolph Lorenzen Jensen, en Søn af Portrætmaler, Professor C. A. Jensen.
14. Hans Peter Michael Rosing, en Søn af Kammerraad J. H. B. Rosing, Comptoirchef under Finantsministeriet, R. af D.

15. Matthias Carl Grandjean Thye, en Søn af afgangne Godssorvalter L. Thye i Vordingborg.

V. Classe.

1. Johan Lauritz Schou, en Søn af afgangne Brygger J. S. Schou.
2. Christian Ditlev Mourier, en Søn af Justitsraad, Landsoverrets- samt Høf- og Stadsretsassessor C. F. L. Mourier.
3. Anton Hieronymus Frische Klubien, en Søn af Major i den Kongelige Artilleriebrigade B. B. P. v. Klubien.
4. Harald Frithjof Henrik Julius Petersen, en Søn af Pastor J. H. Petersen, Garnisonspræst i Citadellet Frederikshavn.
5. Frederik Peter Jacob Dahl, Broder til Nr. 6 i VII Classe.
6. Jens Lauritz Schou, en Søn af Fuldmægtig S. Schou i Nakskov.
7. Christian Andreas Ring, en Søn af Fuldmægtig under Finantsministeriet L. Ring.
8. Andreas Daniel Müller, en Søn af Armeens Stabslæge, Professor Dr. med. J. C. Müller, R. af D. og Dbm.
9. Just Adam Christian Tryde, en Søn af Urtefræmmer C. C. Tryde.
10. Frederik Vilhelm Wolfgang Topsøe, en Søn af Pastor J. F. Topsøe, Sognepræst i Hirschholm.
11. Jørgen Lauritz Hertel, en Søn af Justitsraad L. W. Hertel, Chef for Generalstabens Bureau, R. af D.
12. Jean Jacques Suenson, en Søn af Overauditeur J. N. Suensen, Comptoirchef under Marineministeriet.

13. Thomas Herman Lange, en Søn af forhenværende Bogholder under Statsgeldsdirectionen, Kammeraad T. H. Lange.
14. Ove Hohlenberg, en Søn af afgangne Professor Dr. theolog. M. H. Hohlenberg, R. af D.
15. Christian Frederik Tillisch, en Søn af afgangne Cabinetsecretair, Kammerherre C. L. v. Tillisch, C. af D. og Dbm.
16. Louis Jacob Andreas Cantor Bergh, en Søn af Cand. philos. P. J. G. Bergh, Formand for Rigssærerlauget.
17. Hans Peter Johan Lyngbye, en Søn af afgangne Cand. philos. Stiftscantor H. P. J. Lyngbye paa Ballø.
18. Harald Andreas Hansen, en Søn af Grosserer A. N. Hansen, R. af D.
19. Carl Jacob Würzen, en Søn af afgangne Land- og Søkrigscommissair Major C. A. L. v. Würzen.
20. Otto Algreen-Ussing, en Søn af Etatsraad, Generalprocureur L. Algreen-Ussing, R. af D.
21. Peter Frederik Christian Roefoed, Broder til Nr. 11 i VI. Classe A.
22. Balduin Fernando Sørensen, en Søn af Sadelmagermeester C. P. Sørensen.
23. Christian Seidelin Jessen, en Søn af Proprietair G. F. Jessen til Åsgerstrup ved Nakskov.
24. Peter August Damianus Steenfeldt, en Søn af konelig Conchyliemaler, Lieutenant J. C. Steenfeldt.
25. *David Gottschalck Bagger, en Søn af afgangne Sognepræst til Linnaa og Dallerup i Aarhus Stift, Pastor C. K. Bagger. (Interimistisk optagen fra Horfens lærde Skole den 13de Mai 1849).

IV. Classe A.

1. Johan Christian Møller, en Søn af Portrætmaler J. F. Møller.
2. Hans Frederik Christian Julius Lauritsen, en Søn af afgangne Urtekræmmer H. B. Lauritsen, Dbm.; Pleiesøn af Justitsraad, Registrator C. Lund.
3. Reinhard Peter August Mourier, Broder til Nr. 2 i V. Classe.
4. Georg Theodor Hindenburg, Broder til Nr. 6 i VI. Classe A.
5. Carl Henrik Scharling, Broder til Nr. 1 i VII. Classe.
6. Christian Eskild Theodor Hansen, en Søn af Dr. med. C. P. M. Hansen, Medlem af det Kongelige Sundhedscollegium.
7. August Leopold Fibiger, en Søn af Oberst i den Kongelige Artilleriebrigade J. S. v. Fibiger, R. af D. og Dbm.
8. Jacob Lobeck Julius Gylling, en Søn af constitueret Inspecteur ved det Kongelige Frederiks Hospital J. Gylling.
9. Sophus Frederik Georg Smith, Broder til Nr. 13 i VI. Classe A.
10. Valdemar Walterstorff, en Søn af Kammerherre C. E. Walterstorff, Kæmmereer ved Dresunds Toldkammer.
11. Jacob Vilhelm Petersen, en Søn af Kammerraad M. C. Petersen, Told- og Consumtionskasserer i Assens.
12. Christian Ferdinand Johnsen, en Søn af Pastor C. G. Johnsen, Sognepræst til Sengeløse i Sjælland.
13. Emil Valdemar Løse, en Søn af afgangne Snedkermester J. Løse.
14. *Carl Andreas Wandel Bluhme, en Søn af Geheimeconferentsraad C. A. Bluhme, St. af D. og Dbm.

15. Vilhelm Lauritz Otto Thofte, en Søn af afgangne forhenværende kongelig Underbogholder, Kammerassessor B. J. Thofte.
16. Philip Vilhelm Napoleon Herz, en Søn af Bogtrykker og Redacteur S. Herz i Veile.
17. *Andreas Geert Geelmuyden Borch, en Søn af Kjøbmand og Stadshauptmand J. S. Borch i Kolding. (Interimistisk optagen fra Kolding lærde Skole den 30te Mai 1849).
18. *Janus Erhard Borch, en Søn af Cancellieraad N. G. Borch, Hospitalsforstander i Veile. (Interimistisk optagen fra Kolding lærde Skole den 20de Juni 1849).

IV. Classe B.

1. *August Otto Friedrich Lorenz, en Søn af afgangne Dr. med. G. A. L. Lorenz i Segeberg; Stedson af Krigsassessor C. Holten, Fuldmægtig under Krigsministeriet. (Optagen den 3die Marts 1849).
2. Hans Sørensen, en Søn af Gaardeier S. Larsen i Vangede.
3. Emil Ferdinand Koch, en Søn af Strædermester E. B. Koch.
4. Valdemar Oldenburg, en Søn af afgangne Pastor T. B. Oldenburg, Sognepræst til Sorterup og Otterstrup i Sjælland.
5. Christian Tycho Ludvig Bræstrup, en Søn af Poststionedirektør, Conferentsraad C. J. C. Bræstrup, R. af D. og Dbm.
6. Carl Georg Lange, en Søn af Dr. philos. F. D. Lange, forhen Rector ved Bordingborg lærde Skole.
7. Frederik Christian Henrik Poul Bruhn, en Søn af Generalmajor E. P. v. Bruhn, Chef for Københavns

- Borgervæbning, Commandeur for Livjægercorpset, C. af D. og Dbm.
8. Jacob Cecilius Peter Wilse, en Søn af Cancellieraad J. L. Wilse, forhen Fuldmægtig under det kongelige danske Cancellie.
  9. *Ernst Johannes Trier, en Søn af Grosserer J. S. Trier. (Optagen den 3die Marts 1849).
  10. Tycho Bræstrup, Broder til Nr. 5 i samme Classe.
  11. Johan Georg Frederik Ræder, en Søn af Oberst-lieutenant J. L. v. Ræder, R. af D. og Dbm.
  12. Arthur Matthias Nicolai Abrahams, en Søn af Professor Mag. N. C. L. Abrahams, R. af D. og Dbm.
  13. Andreas Esbensen, en Søn af Justitsraad F. A. Esbensen, Departementsdirecteur under Indenrigsministeriet.
  14. *Axel Frederik Lauritz Rindom, Broder til Nr. 8 i VI. Classe A. (Optagen den 3die Marts 1849).
  15. *Harald Johannes Valdemar Wicke, en Søn af afgangne Exam. juris H. D. Wicke.
  16. Ludvig Georg Frederik Klubien, Broder til Nr. 3 i V. Classe.
  17. Johan Christian Theodor Beck, en Søn af afgangne Pastor D. C. Beck, Sognepræst til Ørslev i Sjælland.

III. Classe.

1. Anders Sandøe Ørsted Jacobsen, en Søn af afgangne Justitsraad J. F. Jacobsen, Comptoirchef under det kongelige danske Cancellie.
2. Fritz Sophus Schumacher, en Søn af Overoldinspecteur, Etatsraad A. C. Schumacher, R. af D.
3. Hans Christian Krøyer, en Søn af Kjøbmand H. C. Krøyer i Maribo.

4. Ernst Conrad Abildgaard Löffler, en Søn af Kammeraad E. R. Löffler, Hovedkasserer ved det Kongelige Theater.
5. Ernst Peter Diechmann, en Søn af Fuldmægtig under Kjøbenhavns Magistrat, C. F. J. Diechmann.
6. Conrad Martensen, en Søn af Justitsraad G. J. Martensen, Comptoirchef under Finantsministeriet.
7. Johan Niels Martin Thorsøe, en Søn af Skomagermester J. J. Thorsøe.
8. Christian Iver Martensen, Broder til Nr. 6 i samme Classe.
9. Adam Gottlob Oehlenschläger Hauch, en Søn af Professor Dr. philos. J. C. Hauch, R. af D.
10. Marius Jacob Neergaard Dinesen, en Søn af afgangne Justitsraad A. Dinesen til Kragerupgaard.
11. Christian Hansen Stremme, en Søn af Snedkermeister J. Stremme.
- ..
12. Adolph Victor Freund, en Søn af afgangne Professor ved det Kongelige Kunstakademie H. Freund, R. af D.
13. Georg Sophus Wibe, en Søn af Justitsraad D. C. Wibe, Hovedmagasinførvalter ved Holmen.
14. Knud Peter Lauritz Müllen, en Søn af Kammeraad H. N. Müllen, Underbogholder under Finantsministeriet.
15. Jacob Ferdinand Møller, en Søn af Bogtrykker S. L. Møller.
16. Christian Carl Christens, en Søn af Regimentschirurg F. C. C. Christens.
17. Christian Valdemar Bendz, en Søn af Corps-Stabslæge Professor Dr. med. J. C. Bendz, R. af D. og Dbm.
18. William Eduard Velschow, en Søn af afgangne Utefræmmer C. F. Velschow.

19. **Mareo Andreas Ludvig Hertel**, Broder til Nr. 11 i V. Classe.
20. **Anders Peter Dons**, en Søn af afgangne praktiserende Læge paa St. Thomas P. L. Dons.
21. **Titus Frederik Schouw**, en Søn af Etatsraad, Professor Dr. philos. J. F. Schouw, C. af D. og Dm.
22. **Ludvig Carl Anton Ferdinand Thofte**, Broder til Nr. 15 i IV. Classe A.
23. **Christian Eduard Theodor Bertelsen**, en Søn af afgangne Forvalter ved Grevskabet Bregentved A. N. Bertelsen.
24. **Christian Eduard Sigersted**, en Søn af Grovsmedmester P. Sigersted.
25. **Adolph Fibiger**, Broder til Nr. 7 i IV. Classe A.
26. **Christian Valdemar Blichfeldt**, en Søn af Cancellie-secretair R. Blichfeldt, Assistent ved Kogens Fogeds Embede.
27. **Frederik Carl Gutfeld**, en Søn af afgangne Toldkontrolleur P. Gutfeld i Bedbek.
28. **Claus Lyche Birk**, en Søn af Stiftslandinspecteur, Justitsraad P. Birk til Vadumtorp ved Aalborg.
29. **Charles Christiansen**, en Søn af Kjøbmand J. C. Christiansen.
30. **Erik Ferdinand Eßkildsen**, en Søn af Divisionsquartermester i Svetaten L. Eßkildsen.
31. ***Ludvig Hemmer Bagger**, Broder til Nr. 25 i V. Classe. (Interimistisk optagen fra Horsens Lærde Skole den 13de Mai 1849).
32. ***Erhard Andreas Borch**, Broder til Nr. 17 i IV. Classe A. (Interimistisk optagen fra Kolding Lærde Skole den 30te Mai 1849).

II. Classe.

1. Hans William Scharling, Broder til Nr. 1 i VII. Classe og Nr. 5 i IV. Classe A.
2. *Eduard William Møller, en Søn af Restaurateur H. Møller.
3. Johan Rudolph Thiele, en Søn af Justitsraad F. B. Thiele, Comptoirchef under Finantsministeriet.
4. Julius Olaf Thomesen, en Søn af afgangne Toldforvalter i Cappeln, Capitain P. A. v. Thomesen.
5. Peter Frederik Engelbreth Casse, en Søn af Criminalretssassessor Dr. juris. A. L. Casse.
6. *Christian August Møller, en Søn af Kammerassessor H. J. Møller, Underbogholder under Finantsministeriet.
7. Johan Vilhelm Johnsen, en Søn af Conferentsraad B. F. Johnsen, Departementsdirecteur under Finantsministeriet, R. af D. og Dbm.
8. Otto Vilhelm Meier, en Søn af Overcommandeersergeant J. F. Meier, Dbm.
9. Julius Henrik Lange, Broder til Nr. 6 i IV. Classe B.
10. Gustav Valdemar Meidell, en Søn af Capitain F. H. v. Meidell.
11. *Peter Jensen, Broder til Nr. 13 i VI. Classe B. (Optagen den 7de Marts 1849).
12. *Henrik Henning Ring, Broder til Nr. 7 i V. Classe.
13. Alfred Lund Brorson, en Søn af Justitsraad, Lottekasserer J. D. C. Brorson.
14. Bendt Treschow Dahl, Broder til Nr. 6 i VII. Classe og Nr. 5 i V. Classe.
15. *Peter Christian Larsen, en Søn af Organist og

- Skolelærer M. P. Larsen i Aarbye ved Kallundborg.
(Optagen den 1ste Mai 1849).
16. Johan Jacob Vogelius Steenstrup, en Søn af Major i det kongelige Ingenieurcorps J. C. B. v. Steenstrup, R. af D.
  17. *Christian Frederik Schiøtt Lautrup, en Søn af Cancelleriaad C. B. Lautrup, Comptoirchef under Justitsministeriet.
  18. Christian Terkelsen Bang, en Søn af Cancellieraad A. K. Bang, Revisionschef under Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvesenet.
  19. *Johan Frederik Vilhelm Holm, en Søn af Justitsraad N. Holm, Birkedommer paa Langeland.
  20. Carl Johan Frydensberg, en Pleiesøn af Universitets-Døctor, Cancelleriaad C. O. Frydensberg.
  21. *Johan Christian Boeck, en Søn af afgangne Kammerassessor J. C. Boeck, Byfoged og Medlem af det kongelige Raad i Frederiksagor.
  22. *Thorvald Schleisner, en Søn af afgangne Inspekteur ved Ladegaardens Fabrik C. Schleisner.
  23. Jørgen Carl Georg Frederik Bech, en Søn af Assessor pharmac., Apotheker J. A. Bech.
  24. Ludvig Gottfred Paludan, en Søn af Oberstlieutenant J. F. v. Paludan, R. af D

I. Classe.

1. *Hans Henrik Peter Reiersen, en Søn af Statsraad C. Reiersen.
2. *Jens Christian Ferdinand Wilse, Broder til Nr. 8 i IV. Classe B.
3. *Peter Frederik Johan Conradt-Eberlin, en Søn af

- afgangne Høiesteretsassessor, Etatsraad P. J. A. Conradt-Eberlin, R. af D.
4. *Thorvald Nicolai Thiele, en Søn af Justitsraad, Professor J. M. Thiele, R. af D. og Dbm.
  5. *Charles Arnold de Fine Skibsted, en Søn af Criminalretsassessor C. F. de Fine Skibsted.
  6. *Georg Vilhelm Gottwerth Müller, en Søn af Kammeraad J. G. Müller til Overberg og Pagerold.
  7. *Janus Julius Bernhard Lund, en Søn af Skomagermester C. N. Lund.
  8. *Rudolph Frederik Berggreen, en Søn af Kammagermester C. F. Berggreen.
  9. *Gustav Engelbreth Casse, Broder til Nr. 5 i II. Classe.
  10. *Wolf Frederik Engelbreth Casse, Tvillingbroder til Sidstnævnte.
  11. Nicolai Andreas Angelo, en Syn af afgangne Captain ved de ostindiske Tropper B. L. T. v. Angelo.
  12. *Hans Anton Thiele, en Søn af optisk og physisch Instrumentmager F. A. Thiele.
  13. *Hans Frederik Alexander Halling, en Søn af Kammerjunker W. Halling, constitueret Amtsforvalter i Roessilde.
  14. Frederik Algreen-Ussing, Broder til Nr. 20 i V. Classe.
  15. *Knud Cristian Borring, en Søn af Professor L. S. Borring, Lærer ved Metropolitan-skolen, R. af D. (Døptagen den 3die Marts 1849).
  16. *Ludvig Franz Albert Wimmer, en Søn af constitueret

Toldassistent A. G. Wimmer. (Interimistisk optagen fra Kolding lærde Skole den 5te Juni 1849).

Ånm. Gen Discipel, Carl Johan Thielemann, har nydt Undervisning som Studerende fra Skeleaarets Begyndelse indtil hans Udgang af Skolen ved Slutningen af Januar Kvartal 1849.

Lærerpersonalet.

I. Forfremmelse og Tilgang. II. Interimistiske Lærere. III. De Læreres vitae.

I. Under 26de August 1848 blev Cand. theol. Harald Valdemar Rasmussen, som siden 2den October 1847 havde været constitueret som Lærer, allernadigst beskifket til Adjunct ved Skolen.

Med Hensyn til de twende Lærere Adjunterne C. Berg og C. L. Petersen havde der været Anledning til Twivl om, hvorledes deres gjensidige Anciennetetsforhold i ovennævnte Egenskab lovlig vilde være at bestemme. De havde nemlig begge, forend de modtoge Bestalling som Adjunter, været constituerede ved Skolen, hvilken Constitution meddeeltes Adjunct Berg ved Universitetsdirectionens Resolution af 22de August 1846, og saaledes var af en tidligere Dato end den Ansetsel, der paa lignende Maade meddeeltes Adjunct Petersen først under 21de November samme Åar; hvorimod det omvendte Forhold fandt Sted med Hensyn til disse Læreres senere Udnævnelse til Adjunter, idet Hr. Petersen blev beskifket som saadan under 25de October 1847, Hr. Berg først under 31te December samme Åar. Da det saaledes kunde være Gjenstand for Spørgsmaal, hvorvidt den ommeldte An-

ciennetet vilde være at beregne efter den anførte Constitutions Dato eller efter den Dato, under hvilken de vare udnevnte til Adjuncter, indgik Rector under 4de Novbr. f. A. til Ministeriet med Forespørgsel om, hvorledes det omhandlede Forhold vilde være at bestemme, hvorefter Ministeriet i Skrivelse af 25de næstefter tilfjendegav, at det maatte ansees som utvivlsomt, at Spørgsmaalet om vedkommende Anciennetetsforhold maatte besvares til Fordeel for Adjunct Berg.

I stedenvor den hidtilværende første Gymnastiklærer, Commander sergeant J. f. Meier, som i forrige Aar maatte afgaae til Armeen, blev efter Rectors Indstilling Lærer ved det Kongelige militaire gymnastiske Institut, Lieutenant Jonas Ferdinand v. Holmsted, Dbm., ved Ministeriets Resolution af 15de Decbr. 1848 antaget til at forestaae bemeldte Underviisning ved Skolen.

II. Ved Ministeriets Skrivelse af 1ste Septbr. 1848 bemhyndigedes Rector efter hans derom gjorte Indstilling til endnu for Skoleaaret 1848—1849 at antage Stud. polytechn. Dahl til som Timelærer at meddele den geographiske Underviisning gennem hele Skolen tillsigemed Underviisningen i Historie i de to nederste Classer, i Mathematik i 3die og i Regning i 1ste Classe. (Sv. Skoleesterr. for 1847—1848 S. 20).

Paa Grund af Overlæge Petits vedvarende Fraværelse ved Armeen har Cand. philos. C. E. Bicllerup, efter hvad Ministeriet i Skrivelse af 5te Januar d. A. havde bifaldet, fremdeles i dette Skoleaar besørget den naturhistoriske Underviisning deels, som forrige Aar, fra 3die til 6te Classe incl., deels, fra Nytaar, tilsige i de to nederste Classer, hvorved Stud. med. M. Vahls interimistiske Tjeneste som Hjælpelærer til sidstnevnte

Tid ophørte. (Ivf. Skoleesterr. f. 1847—1848 S. 19). Candidat Biellerup vil nu beholde den samtlige ovennævnte Undervisning i Naturhistorie, der ifølge var forbeholdt Overlæge Petit indtil indeværende Skoleaars Udgang, og overhovedet hans fremtidige Stilling til Skolen blive nærmere ordnet.

I Slutningen af Marts Maaned d. A., da Professor Borring efter henved et Års Ophold i Paris atter var vendt tilbage hertil og saaledes igjen kunde overtage sine Functioner ved Skolen, ophørte den midlertidige Undervisning i Frank, som under hans Traværelse havde været overtaget af Professor Mag. Abrahams og Cand. philos. Moth. (Ivf. Skoleesterr. for 1847—1848 S. 19—20).

III. De Herrer Lærere Biellerup og Dahl have efter Anmodning leveret følgende Noticer af deres Levnetsløb til Afbenyttelse i nærværende Beretning:

1. Carl Emil Biellerup er født den 6te Marts 1822 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader, Daniel Biellerup, er Baregov og Berelmægler. Som År gammel blev han sat ind i det von Westenske Institut, som allerede besøgtes af hans 2 ældre Brødre. Herfra blev han dimitteret i Året 1838 af Hrh. Borgen og Ctielsen, som imidlertid havde overtaget Skolens Bestyrelse, og erholdt ved Examen artium Charakteren Laudabilis. Det følgende År absolverede han 2den Examen med samme Charakteer, hvorpaa han begyndte at studere Theologi. Dette hidrørte nærmest fra en alt i Drengealderen opstaaet Følelse for det Idylliske ved Landlivet, hvilket tillige lovede ham Otium og Lejlighed til Studiet af Naturhistorien, der tidligere levende havde tiltalt ham, og der næst fra den Interesse, som nogle af de philosophiske Disci-

plerne havde indgydt ham, og for hvilken han under det theologiske Studium snarest ventede sig Næring. Imidlertid havde han, som alderede bemerket, i Skolen fattet en stærk Tilbøjelighed for Naturvidenskaberne, der fandt Næring, deels ved den netop da opstaaede naturhistoriske Forening, til hvis Forredrag og Samlinger han erholdt Adgang, deels ved den da i de studerende Klasser indførte Undervisning i Naturlæren. Desuden anlagde han selv Samlinger, nævnligen entomologiske, som han sogte at bestemme ved de Hjælpemidler, han funde faae Adgang til. Disse Studier fik i de første Studenteraar en my Impuls ved Bekjendtskaber, der gjordes med flere ældre og yngre Dyrkere af Naturhistorien, og efterhaanden modnedes den Beslutning ganske at vie sig til denne Videnskab. Imidlertid havde Hr. Borgen i 1840 betroet ham en Deel af Naturhistorieundervisningen i det v. Westenske Institut, og senere overtog han her hele den zoologiske Undervisning og, omtrent samtidig hermed, hele Naturhistorieundervisningen i Professor Mariboes Realskole. I Aaret 1845 hædrede Hans Majestæt høisalig Kong Christian den 8de ham med en Post som Naturforsker ved Galathea-Expeditionen; han gjorde med denne Reisen omkring Jorden og kom efter 2 Aar og 2 Maaneder i August 1847 tilbage til Danmark. Her overtog han i October samme Aar efter Hr. Mag. Hammerichs Anmodning Naturhistorieundervisningen i Borgerdydkolen paa Christianshavn. Da i det følgende Foraar det slesvig-holsteniske Oprør udbrød, anmodedes han af Hr. Petit, der som Læge kaldtes til Armeen, om midlerudsig at overtake hans Timer i Metropolitanstolen, eg, da han var villig hertil og Rectors Indstilling herom blev approberet af Cultus- og Undervisningsministeriet, tiltraadte han Undervisningen i denne Skole i April 1848. Men, da Hr. Petits Fraværelse droges i Længden, og han selv formedelsi videnstabelige Bestjæstigelser

ikke kunde vedblive at bestride Underviisningen i begge Skoler, maatte han beslutte sig til idetmindste forelsbigen at opgive sin Virksomhed i Borgerdydskolen paa Christianshavn, for saaledes at kunne fortsætte Underviisningen ved Metropolitan-skolen, hvor der tilmed var givet ham Haab om at erholde Ansættelse som fast Lærer.

2. Timelærer Frederik Clemens Bendtsen Dahl er født den 10de Februar 1822 i Frederiksborg, ved hvil Skole hans Fader, f. p. J. Dahl, var Overlærer. Da Faderen i Aaret 1840 flyttede til Kjøbenhavn, flettes Sønnen, der havde gaaet i Frederiksborg lærde Skole, i Metropolitan-skolen. I Aaret 1842 tog han examen artium med Udmærkelse og Aaret efter anden Examen med Laudabilis. Under et anstrængt Informationsliv lige fra hans Optagelse ved Universitetet hørte han deels ved den polytechniske Læreanstalt, ved hvilken han i April 1846 tog Examinand-Examen, deels ved Universitetet, Forelæsninger, især over Physis, Mathematik og Philosophie. 1845 vandt han Universitetets Guldmedaille for den historisk-geographiske Prisopgave. I Efteraaret 1847 blev han Lærer i Physis i det von Westenste Institut, og ved Adjunct Sorterups Fratrædelse fra Metropolitan-skolen ansattes han i Mai 1848 som Timelærer i dens samtlige Fag, hvorester for Tiden Underviisningen er ham overdragen i Geographie gjennem hele Skolen, i Historie i de to nederste Classer og i Regning og Mathematik i første og tredie Classe.

Underviisningen.

- I. Paatænkt Forandring i den provisoriske Plan. II. Ansettelse af en Underviisningsinspector. III. Tag- og Timefordeling. IV. Lære- og Væsebøger. V. De læste Pensæ.**

I. **M**edens Underviisningen har vedblevet at udvikle sig overensstemmende med den anordnede Plan, har et enkelt og derhos væsentligt Moment af denne i indeværende Skoleaar været Gjenstand for en Forhandling, der mulig vil medføre en Forandring i den nu bestaaende Ordning af Skolernes Cursus, idet Ministeriet ved Circulairskrivelse af 29de Juli f. A. har opfordret Rectorerne til at afgive deres motiverede Betænkning over, „hvorvidt der maatte være Anledning til en saadan Forandring i de ved den provvisoriske Plan af 25de Juli 1845 givne Bestemmelser for Underviisningen i de udvidede lærde Skoler, at den 6te Classe herefter kun blev eetaarig, men den 7de Classe derimod toaarig og Mellemtid den altsaa toaarig imellem Afholdelsen af Afgangseramens 1ste Deel ved Udgangen af 6te og dens 2den Deel ved Udgangen af 7de Classe“. Ministeriet havde derhos, næst at angive de Punkter, hvorover i saadan Henseende detailleret Forslag maatte ønskes, begjæret at modtage „nærmere Uttringer og Forslag om, hvorledes Underviisningen i Metropolitanskolen vilde kunne lade sig faaledes ordne og lede, at den paatænkte Forandring i Aaret 1850 vilde kunne træde i Kraft, og da i bemeldte Åars September Maaned den 1ste Deel og i September 1852 den 2den Deel af en derefter indrettet Afgangseramen afholdes“. Efterat dette Anliggende forinden ogsaa havde været Skolens øvrige Lærere forelagt til Prøvelse og Meddelelse, indsendte jeg desangaaende under 16de

September næstefter min Betenkning, som blev afgiven derhen, at den omhandlede Forandring maatte fra Skolens Side betragtes som hensigtsmæssig, saaledes at det dog paavistes, at den ikke vilde kunne indtræde tilstrækkelig forberedet før i Året 1851. Det er en Selvfølge, at denne Forandring nu, forsaavidt som hidtil ingen Bestemmelse derom er tagen, først om en forholdsvis længere Tid vilde kunne iværksættes.

II. En Foranstaltung, hvis Bethydning for det lærde Skolevæsen længe havde været erkendt, blev i dette Skoleaar bragt til Udførelse derved, at en sørgen Underviisningsinspector ansattes, der som saadan skjønnedes at kunne blive et vigtigt og særdeles velgjørende Mellemled mellem Skolerne og disse overste Bestyrelse, vistnok under Forudsætning af at dertil fandtes og valgtes den rette Personlighed. Hvilket Valg der ved denne Lejlighed blev truffet og hvorledes denne Embedsmanns Forhold til de lærde Skoler nærmere er betegnet, vil sees af følgende Circulairskrivelse, som det daværende Cultusministerium under 5te August 1848 desangaaende udstedte:

„Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 22de f. M. allernaadigst at bifalde, at der under Navn af de lærde Skolers Underviisningsinspector beffikkes en særlig Embedsmann, der som saadan deels har at udføre Controllen ved Afgangseramen ved de lærde Skoler og deels ved aarlige Besøg af Skolerne at føre et stadigt Tilsyn med Underviisningen i bemeldte Skoler og disse Tilsind i det Hele; samt har det behaget Hans Majestæt lige allernaadigst at beffikke Professor Dr. Madvig i dette saaledes oprettede Embede.

Efter den Underviisningsinspectoren ved samlige lærde Skoler tillagte Virksomhed har han i Almindelighed at paa-
see, at de for Skolerne givne Bestemmelser af alle Vedkom-
mende punktigen overholdes og efterkommes; at Underviis-
ningen i Overensstemmelse med de forestrevne Grundsætning-
er paa den hensigtsmæssigste Maade gjennemføres til det
fastsatte Maal, og at Prøverne i Skolerne afholdes efter de
dersor fastsatte Forstifter paa en betryggende og syldestgjø-
rende Maade.

Ligesom Underviisningsinspectoren til Opfyldelsen af de
ham paahvilende Embedspligter er berettiget til at sordre en-
hver Oplysning, han til hine Diemed anseer nødvendig, og
til at anstille enhver Undersøgelse, hvortil han maatte finde
Anledning, for at forvisse sig om Underviisningens Tilstand,
saaledes vil det som en Folge heraf i Almindelighed være
Pligt for enhver Skoles Rector at tilveiebringe ham alle de
Oplysninger, som han enten gjennem Rectors og Læreres
Erklæring og Meddelelse eller ved Foreviisning af Skolens
Protokoller og skriftlige Forhandlinger maatte attræe om Sko-
lens og Underviisningens Forfatning. Hvad navnligen an-
gaaer Udsættelsen af den Underviisningsinspectoren paahvi-
lende Control med de lærde Skolers Afgangseramen, da ville
de Beretninger, som Rectorerne forinden Examens Afholdelse
have at afgive til Ministeriet om, hvor stort et Antal Can-
didater der agter at indstille sig til hver af Examens twende
Afdelinger, herfra blive ham meddelede, for at han derefter
kan udkaste og gjennem Ministeriet meddele Rectorerne en
Fordeling af Dagene, paa hvilke den mundtlige Examens i
hver Skole især skal afholdes.

Fremdeles vil der ved Udarbejdelsen af det specielle Exa-
mensschema være at tage Hensyn til, at Underviisningsin-
spectoren kan gives Leilighed til personlig at overvære saa

stor en Deel af de forskjellige Fagprøver som muligt og, saa-
saavidt ikke kan, til hans i denne Henseende yttrede Ønsker,
ligesom Underviisningsinspectoren endelig vil være berettiget
til, dersom han ønsker det, som Censor specielt at deelteage i
Prøven i visse Fag, hvorom i saa Hald Rectorerne ville er-
holde Underretning ved den ovenomtalte aarlig dem til-
hændekommende Bestemmelse af Examensdagernes Fordeling.

Hvilket saaledes tjenstligen communiceres Hr. Profes-
soren til Efterretning og Jagtagelse".

Den ommeldte Post henstaarer for Dieblifiket ubesat,
esterat Professor Madvig i November f. A. var blevet fal-
det til hans nuværende Stilling som Minister for Kirke- og
Underviisningsvæsenet. Imidlertid savne Skolerne ikke Bid-
nesshyrd om den Indsigt og det Sind, hvormed den fratraadte
Underviisningsinspector havde virket i sin forte Embedstid
som saadan, og jeg ter uden Twivl gjøre Regning paa, at
det ogsaa i en videre Kreds vil finde Paafjonnelse, naar
jeg i denne Anledning her optager følgende Circulairstrivelse,
som Ministeren under 23de December f. A. tilstillede Sko-
lernes Rectorer:

„Esterat jeg ifølge den mig for nogle Maaneder siden overdragne
Embedsstilling som Underviisningsinspector ved de lærde Skoler i Sep-
tember Maaned d. A. havde, foruden Metropolitanstolen her i Staden,
besøgt de lærde Skoler i Frederiksborg, Odense, Kolding, Ribe, Horsens
og Marhuns, nogle rigtignok saaledes, at min Æpmærksomhed for en
stor Deel maatte være henvendt fornemmelig paa Afgangsexamen, andre
i meget kort Tid, var det min Pligt og min Hensigt at afgive til Mi-
nisteriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet en foreløbig Beretning om
min Reise, idet jeg forbeholdt mig, naar jeg ved at besøge flere Skoler
og dyale i nogle med større Ro havde vundet et mere omfattende Grund-
lag for udførligere Bemærkninger og bestemte specielle Forslag, senere
at forelægge disse.

De mellemkomne Begivenheder og Omstændigheder, min Fra-
værelse paa en Valgreise og dernæst min Deeltagelse først i Universite-
tets Examina og tildeels samtidig, tildeels derefter i Rigsforsamlingens

Forhandlinger, forhindrede mig fra at opfylde min Pligt indtil jeg uvenet faldtes til den ansvarsfulde Post, jeg i dette Dilemme beklæder og som jeg ikke har funnet tiltræde uden stor Frygt for, at mine Kræfter, om end suyrlæb ved den inderligste Overbevisning om de til dette Ministeriums Forsorg betroede Ansiggenders Vigtighed og Hellighed, ikke skulde være Opgavens Banskelighed vorne. Da jeg nu, hvorvel jeg under Forudsætning af en længere Virksomhed i denne Stilling ingenlunde opgiver Haabet om at kunne stundom personlig overvære Arbejdet i de lærde Skoler, dog forudseer, at der i den nærmeste Tid ikke vil være Lejlighed til paa denne Maade at fortsætte og udvide den begyndte Jagttagelse, har jeg troet, at det maaſſee ikke vilde være uden al Nutte og af de Herrer Rectorer og øvrige Lærere, til hvilс vebblivende Venſkab og Welvillie jeg paa det Indstændigſte anbefaler mig, ikke vilde optages med Misnug, hvilс jeg til Overveiſle meddelede nogle af de fragmentariske Betragtninger og Bemærkninger om Underviſſningen, der paa den øvennævnte Reise have tilbudt og paatrængt sig, tildeels maaſſee ogsaa ere fremfalde eller gjenvaſte ved at gjennemgaae abſkillige Indberetninger o. s. v. Maar jeg erindrer om, hvad der forſten ligger i Sagens Natur, at ingenlunde de samme Bemærkninger have frembudt sig paa alle eller endog de fleſte Šteder, men den ene hif, den anden her og stundom fra noget forſkellig ſide, behøver jeg neppe videre udtrykkelig at forſikre om, at der i diſſe ſimble, men uforbeholdne Meddelelſer ikke ligger eller skal ligge nogensomhelst Genſur over beſtekte Škokers Virksomhed eller Tilſtand i Almindelighed eller i nogen enkelt Retning. I meget af hvad jeg har at ſige, ville mange, navnlig af de Herrer Rectorer, fun finde, hvad de forlængt have erkendt og fulgt; men det ſynes mig desvagtet ikke uhensigtsmæſſigt ved Punkter, hvori Afsvigelſer i Mening og Fremgangsmaade ſinder Šted, at utale min Betragtningsmaade i denne almindeligere Form, ogsaa med Hensyn til at ſtyrke Beiledningen for og Controllen med mindre erfarte Lærere. Dovrigt vil jeg i det Hele gaae ud fra og ſlutte mig til den nu ifølge den proviforiske Plan af 1845 bestaaende eller forberedede almindelige Anordning af Školernes Underviſſning, idet Spørgſmaal om mulige Forandringer eller Modifikationer i denne maae forbeholdes anden Tid og andet Šted.

1) Det har forekommet mig, ſom om der enkelte Šteder, efterat Underviſſningen i Latin er ophørt i de to nederſte Klasser og i Græſ i de to næſtſederſte, medens man paa den ene ſide klagede over Mangel paa tilſtrækkelig Bekæftigelse for Disciplene, paa den anden ſide har viſt ſig nogen Uſikkerhed i ret at benytte den i diſſe Klas-

ser ved Udeladelsen af hin Undervisning frigjorte Lid til en kraftig Fremfriiden i de øvrige tilbageblevne Fag. Det er af stor Vigtighed ikke blot for at vønne Disciplen til Arbeide, men ogsaa for at lette de følgende Aars Gjerning ved virkelig udført Forarbeide, at der i de to første Klasser i de Gjenstande og de Netninger, der antages at passe for denne Alder, finder en muligt kraftig og concentreret Virksomhed Sted. Der tilbyder sig for denne et ikke ringe Stof, hvad egentlig positiv Kundskab angaaer, først i Bibelhistorien (og Religionslæren), dernæst i Historien og Geographien, i Naturhistorien hvorvel der i denne vel især bliver at arbeide paa at aabne Diet og Sandsen, men ogsaa paa at samle et vist Forraad af nærliggende Anstuelse) og i Lydss. Det forekommer mig i det Ringeste inconseqvent at klage over Mangel paa Bestættigelse og paa samme Lid at dele det første geographiske Cursus efter Ingerslevs mindre Lærebog paa to Klasser, hvorved saameget mere af dette Fags Stof falber paa den tredie og de følgende Klasser, eller at anvende tre Klasser til at gjennemgaae Historien fragmentarisk, da i begge Tilfælde det ganske eendartede Stof ikke betinger nogen Deling og Opsættelse, naar Tiden ikke forlanger den.

Hvad Ansatelsen af mange Timer til samme Læregjenstand angaaer, antager jeg, at just i den Alder, hvor Evnen til at samle og forbinde er ringe, en hyppig, ja daglig Bestættigelse med Gjenstanden og Opfriskelse af det Modtagne og Tilegnede (f. Ex. i Lydss) er paa sit Sted, og at det ogsaa her er godt, at Disciplen noget hurtigt vinder nogen Sammenhæng og Oversigt, f. Ex. i Geographien ved at have gjennemgaet, cm end i den fortæste Form, alle Verdensdele paa Kortet. Naar der nu er indvendt, at ved de fleste af disse Gjenstande fun hukommelsen eensidig sysselsættes, behøver jeg ikke at dvæle ved, hvilken mangesidig Lejlighed der er til Eftertankens og Phantasiens Bækfelse ved at opklare de enkelte Forestillinger, der f. Ex. i Historie og Geographie komme Disciplen imøde i hans Lectier; men der slutter sig dernæst til disse Gjenstande andre, der sysselsætte Disciplens Sjæl paa ganske andre Maader og i hvilke man kan lade al den forståsmæssige Opsatning indtræde, som man overhovedet her tør hyde og forlange; jeg mener paa den ene Side Regneundervisningen, ved hvilken der udentvist er ikke ganske lidet at gjøre med Hensyn til at bibringe Færdighed og en forholdsmaessig klar Opsatning (f. Ex. af Brøks Natur), paa den anden Side og ganske sørdeles Undervisningen i Modersmaalet, baade forsaaadt den gaaer ud paa at danne Udstrykket ved Læsning og Udenadlaren af passende Stykker, hvis Indhold tillige forklares og tilegnes, og forsaaadt den ligefra de simpleste

Øvelser i Rettskrivning og Interpunktion udvikler Spirer til grammatiske Begreber, og endelig ved de første og mest elementære Stillspølser (f. Ex. Gjenfortælling i forandret Form) leder til Samling og Beherskning af erhvervede Forestillinger. Den Forstandsbewegelse, der i denne Alder kunde foregaae og virkelig foregik paa Latin og (i anden Klasse) Græs som Stof, har man i Modersmaalet og Tydsk al fornøden Anledning til at vække; Spørgsmaalet er fun, hvorvidt man her skal gaae og hvilken Retning man skal følge, og dette leder mig til den næste almindelige Bemærkning naar jeg blot her i Forbigaaende har indstudiert den Uttring, at det er en ganske anden Overveielse, hvorvidt paa enkelte Steder de lærde Skolers to nederste Klasser og gode Realstkolers Klasser kunne saaledes sammen i deres Undervisning, at de paa det ene Sted kunne ansees for oversædige. Det vil her for en stor Deel komme an paa, hvorvidt Realstkolens Undervisningsform nogenlunde kan slutte sig til den i den lærde Skole fra tredie Klasse af følgende Fortsettelse.

2) Ved Behandlingen af Undervisningen i Modersmaalet og i Tydsk i de to nederste Klasser troer jeg at have haft Lejlighed til at bemærke en Misforstaelse, hvorved disse to Sprog i Forening her mere eller mindre opfattes blot eller fortrinlig som grammatiske Øvelsesmiddel og som saadan satte istedenfor Latin, hvormed hænger sammen en Betragtning af denne Undervisning som den, der direct skal gaae ud paa at indlede og forberede Latinundervisningen. Af denne Opfatningsmaade fremgaaer da let i Undervisningen i Modersmaalet en for tidlig, eensidig og overbreven og derved trættende og afskrækende Fremhæven af det reent Grammatiske, og paa enkelte Steder ogsaa en Disciplenes Alder og Evne overstigende, efter den første Skarphed i meget abstract Form stræbende, Fremstilling af almindelige grammatiske Begreber, hvorved Disciplene dog til sidst kun lærte Definitionens Ord udenad og anvende den paa de just af Læreren brugte Eksempler; i Tydsk derimod fremkommer en vis Tilsidesættelse af den Førpdighed til med et vist omfattende Glosoforraad let at forstaae og oversætte, som i denne Alder kan og bør erhverves, hvilket da ogsaa kan gjentages paa Græs.

Jeg skal herimod ganske fort opstille den Betragtning og Behandling, jeg antager for den rette og for at ligge til Grund ved den provisoriske Plans Anordning, om den end i Motiverne ikke er ganske tydeligt udtrykt. Baade Dansk og Tydsk skulle i disse Klasser drives for deres egen Skyld og efter deres egen Bestaffenhed og Krav uden noget som helst direct Hensyn til den følgende Undervisning i andre

Sprog, navnlig Latin; men deraf, at en god Undervisning i Mos-
dersmalet og Thysk for disse Fags egen Skyld er gaaet forud og ders-
ved Meget klaret, som kommer frem ved ethvert Sprog eller dog ved
det ene af de to nævnte Sprog, især det thyske, (f. Ex. Forestillingen
om Casus, Conjunction o. s. v.), skal ved Latinundervisningens Ve-
ghyndelse drages Nutte, eg ikke blot for denne Nuttes Skyld, men for
Lettelsens Skyld ved den hele Sprogundervisning og fremfor alt for
den rigtige og klare Indsigts Skyld selv skal man sege i alle Sprog
at fremstille de samme Kategorier paa een og samme Maade, den,
som man anseer for den naturlige. Idet man altsaa i Dansk lærer
Disciplen efter den vedtagne Orthographie at betegne Hovedordet med
stort Bogstav, at adskille har og have, at interpungere rigtigt, at
skrive sammenhaengende (saa at han ikke begynder med da og ingen
Eftersætning lader følge), har man en naturlig og nødvendig Anled-
ning til at undvise grammatiske Forestillinger og efterhaanden, især
idet et fremmed Sprog træder til, hvori andre Former for de samme
Forhold læres, en Opsordring til at danne en efter Disciplenes Alder
og Standpunkt indrettet Oversigt over Hovedkategorierne, sem de vise
sig i Dansk. Kræver dette, i Forening med det, der forresten i de til
Dansk ansatte Timer foretages til Talens Dannelse, ikke saamegen
Tid, som vertil er beregnet, da afforter man Timetallet for dette Fag.
Paa samme Maade lære man Thysk (siden her just læres, hvad Di-
sciplynen i Dansk ledes til at mørke), og altsaa med ligelig Opmærksom-
hed paa det Nødvendige af Formlæren (med forelsig Kundskab om
Formernes syntaktiske Bestemmelse) og paa Ordsorraad og den Over-
fættelsesfærdighed, der snart giver Disciplen Følelsen af en erhvervet
Kundskab, som han kan benytte. Hvis Resultatet af Undervisningen
i Thysk i de to nederste Klasser nogenskeds viste sig at være, at Dis-
ciplinen havde lært lidet Thysk (eller alene thysk Grammatik), men an-
tagtes ved Øvelse paa det Thyske at have lært almindelig Grammatik,
vilde jeg være noget angstelig for Bispeden af den sidste Deel af Re-
sultatet, men i alle Tilsætte ansee den nærmeste og første Opgave for
iffe løst.

Bed Dansk i de nederste og Mellemclaserne tør jeg ikke undlade
at tilføje, at jeg som Modsatning til en overdreven abstract Gram-
matik har truffet paa en vis rhetoriserende Forklaring og Examina-
tion over udenab lært Stykker, der forekom mig at bevæge sig i
uklare og usikkre Bemærkninger og Spørgsmål, hvis Retning Discipli-
lene ikke naturligen kunde komme efter, uden at Læreren fastholdt det,
der virkelig trængte til Forklaring eller naturligen vakte Opmærksomhed.

3) Ved den i tredie Klasse begynnende Latinundervisning kommer det fremfor Alt an paa, idet Læreren benytter de igjennem Danse og Thyske vel ikke (som ovenfor bemerket) for Latinens Skyld tilveiebragte men dog tilveiebragte almindelige grammatiske Forestillinger, at forbinde en nsiagtig Tælegnelse af det strax Nødvendige af Formlæren med en saasnart muligt indtrædende Læsning og med den igjennem denne fremkomende saavel Besiddelse af Ordsorraad som Førighed til at finde sig tilrette i lette Sætninger. Jeg kan ikke noksom indskærpe Nødvendigheden af de tre her antydede Momenter; det første er en livlig, ved hei, præcis Udtale understøttet, saa at sige Indværeering i de almindelige former (hvorimod det forekommer mig lidet hensigtsmæssigt at lade Disciplen langsomt skriftligt øve sig i at sætte Ord i denne eller hin Casus i Singularis eller Pluralis og kalde dette Stilevelser); det Andet, hvorpaa der maa drives, er en tidlig Indsamling af Ordsorraad, idet alle leste Ord (der i en vel indrettet Læsebog i første Cursus maae høre til de almindelige i Sproget og selv i en let Forfatter som Caesar for største Delen høre hertil) fastholdes og erindres, hvæt i sin concrete Betydning ved den mest tilsvarende Oversættelse eller ved flere forbundne Oversættelser (duco, fører, leder, ago, fører, driver, fero, bærer, fører), og Forraadet ved Hjælp af en deryaa beregnet Ordfortegnelse afrundes og udnyldes, saa at man hos Disciplen vaa et vist Standpunkt, f. Ex. ved Enden af Latinundervisningens andet Åar, sikkert tør forudsætte Bejdendstab med en vis Ordkreds; det Tredie endelig er Disciplens Øvelse i selv, ved Hjælp af Gloseskundstab, Jagttagelse af den grammatiske Construction af Sætningen og foreløbig Kundstab om Formernes syntaktiske Brug, og til sidst af Contexten, at finde sig tilrette i lette latinse Stykker.

En Betingelse for den sidste Fordring er et hensigtsmæssigt Udvælg af det første Stof til Læsning. Ligesom enhver Læsebog i mine Tanker bør begynde med fuldstændige Sætninger, saaledes bør den byde et tilstrækkeligt Omfang af gradvis (sfjendt uden Angstlighed) i Vanfælighed stigende, men i det Hele let og let intet usædvanligt indeholdende Læsestof. At gjøre Læsebogen til en øengstlig beregnet og afbeelt Eksemplamsling paa Formlære og Syntax, anser jeg for et Misgreb. Jeg har selv arbeidet formeget i Grammatik til at jeg kan frygte for Misforståelse, naar jeg indstændig indskærper, at Sproget er mere end Grammatik og at Undervisningen bør erindre dette.

Ligesom det i det Hele neppe uden Grund bebreides os, at vi i vor Undervisnings Form lade vore Disciple forholde sig altfor passive

og blot mobtagende, navnlig i de gamle Sprog, saaledes troer jeg, at denne Form allerede grundlægges ved ubelukkende Gjennemgaen og Foretydning i den første og anden Latinklasse. (Et Sted bemærkede jeg, og nævner det til Advarsel, at Disciplene i den anden største Klasse, 5te, uden at Læreren mærkede eller hindrede det, misbrugte den dem indrommede Tilladelse til at nedskrive enkelte Anmerkninger under Gjennemgaelsen til paa en rigtignok utilsredstilende Maade at nedskrive Oversættelsen). Jeg veed vel, at de første Forsøg med at lade Disciplene selv under Lærerens Veiledning og med hans Hjælp arbeide sig igjennem det nye Pensum tage nogen Tid; men jeg troer, at denne Tidsopoffrelse lønner sig vel og snart. Men ogsaa i de højere Klasser, tør jeg ikke negte, at jeg troer, der er Anledning til at lade Disciplen mere, end det almindeligvis steer, frembringe Forslaelsen og Oversættelsen istedensfor blot at lære den. Det har ved Graminationen ogsaa af ellers vel forberedte Dimittender fra Skoler stundom været mig vaafaldende, at de, naar de opfordredes til at gjøre Nede for, hvorledes en af dem given friere Oversættelse af et foregået latinskt Udtryk fremkom af Ordenes og Phrasens egentlige Betydning, røbede fun at have lært hin Oversættelse uden at lægge Mærke til denne. Det turde vel være, at der, tildeels som Følge af den til opgivne Pensum indskrænkebe Gramination ved Universitetet, hist og her hersser en faa stor Angstlighed for at Alt læres noiagtigt, at Disciplen derfor ikke stedes til at gjøre nogen Deel af sit Arbeide vaa egen Haand og saaledes ogsaa at udvide sin Læsning. I denne Henseende opfordrer jeg ret til at benytte den skete Forandrings og den Lejlighed, der derved er given til at lade en virkelig selvstændig Færdighed og Sikkerhed gielbe som det tilsigtede og ved Proven især veiende Hovedresultat, om end en og anden Bemærkning, der kunne gjøres ved et Sted, skulle være mindre paa rede Haand. Til denne Retning af Undervisningen hører det da ogsaa, at under Graminationen (den daglige og den særlige ved visse Lejligheder) Læreren skarpt folger Disciplens Bevægelse og indre Operation under Oversættelsen og lægger Mærke til, hvor han griber feil, hvori og i hvilken Retning og just heri vækker hans Opmærksomhed og, naar det ikke hjälper, klarer det ubeskjendte eller misforstaaede Punkt, og bagefter nætere udferer Forklaringen. Istedenfor denne Graminationsform, i hvilken de sproglige Spørgsmål væsentlig fremgaae af Disciplens Misgreb eller Ussikkerhed eller dog utilsredstilende Udtryk, bemærkes det ikke ganske sjeldent, at Læreren, inden at opføge Feitagens Grund i Disciplens Forestilling eller dog det Utlare i denne, blot selv giver den rigtige Oversættelse

og derpaa tilføjer enkelte grammatiske eller lexiciske Spørgsmål, der staae i temmelig løs Forbindelse med det foreliggende Sted. Det kan da stundom synes, som om Stedet kun betragtes som Behiksel og Anledning til igjennem usammenhængende Spørgsmål at examine i Grammatik, istedenfor at Grammatiken just skal fremtræde som tjenende og vise sin Betydning i at lette og sikre Forstaelsen, hvorved endda er at bemærke, at den grammatiske, navnlig syntaktiske, Regel oftest maa gives skarpere og bestemtere, naar den skal anvendes paa det concrete Tilfælde. Forsaavidt nu Forstaelsen skal lægge sig for Dagen i en rigtig Oversættelse som Resultat, er det rigtigt at Disciplen veiledes og holdes til at forbinde den muligste Trostab og noisagtig Tilslutning til Tertens Ord med et spregrigtigt dansk Udryk; men for at dette kan ske, maa man ofte tillade Disciplen først at tilendebringe en maaske noget for ordret Oversættelse, hvori hans Opfatning af Terten troelig affpeiler sig, og derpaa at file paa denne. Intet forfeller mere Hensigten end en hyppig afbrydende, skyldviis berigtigende og omformende Mellemtalen af Læreren, hvorved Disciplen rives ud af sin egen Forestillings Bevægelse og en usikker, stundom usammenhængende Oversættelse fremkommer, der hverken ret er Disciplens eller Lærerens. At det forresten er af stor Vigtighed, at Læreren selv oversætter, hvor han oversætter, giver sine Bemærkninger og fremfatter sine Spørgsmål i correct, sammenhængende og livlig (men ikke størende) Form, behøver jeg ikke at bemærke. Særdeles uheldig indvirker paa Disciplen en sig selv afbrydende Blanding af Oversættelse og Anmærkninger, hvorunder Sammenhæng og Tankegang ganske gaaer tabt. Maar det Enkelte ved Disciplens Forsøg og Lærerens Hjælp og Tillæg er gjeunemarbetet, vil en god, Forbindelse og Overgangs anthydende, Oversættelse lede til at oversgne og satte det Hele og indprente det.

Hvad her er bemærket om Undervisningen i Latin, finder naturligvis ogsaa Anvendelse paa Undervisningen i Græs.

Med Hensyn til Behandlingen af Kundstabens om Oldtidens Stats- og Livs-Indretninger og dens Litteratur især i de udvidede Skolers sidste Klasser, er det af Vigtighed, at af det antiquariske Stof det virkelig Betydelige og Væsentlige fremhæves i en nogenlunde sammenhængende Form (hvad Nøm angaaer i det Hele med en bestemt Periode, den senere udviklede og historisk befjendte Stats Tidsalder for Sie) og at hertil knyttes alene de Enkeltheber, som Læsningen af Skribenter opfordrer til at tage med, og at i Litteraturhistorien det, der har faaet en almindelig Betydning som forbillede og Mønster og

som betegnende nye Retninger, især hvad der endnu er opbevaret i hele Værker, fortinlig kommer i Betragtning. Simonides og Bacchylides, Theopomp og Ephorus ere for Ikke-Philologen Navne, Pindar eller Polybius Skifteiser og Typen i Litteraturen.

Jeg kan ikke forlade Undervisningen i de gamle Sprog uden at udtales, hvormeget det ligger mig paa Hjerte, at de yngre Lærere ret føle og indse, at en omfattende og til fuld Sikkerhed og rigtig Takt uddannet Kunsthed, der kun erhverves og vedligeholdes ved idelig fortsat, opmærksom, ikke altfor langsom Læsning af gamle Forfattere med anden Øvelse, er en undværlig Betingelse for en livlig, i Udtrykket af Negler og i Meddelelseu af Bemærkninger klar og sikkert gribende Undervisning, hvori Exemplaret altid er paa rede Haand og dannes og vendes efter den sieblikelige Anledning, og at jeg derfor ret opfordrer saavel dem, der som Philologer skulle blive ved Skolerne, som dem, der ellers have overtaget Noget af Undervisningen i disse Sprog, til ikke at lade sig nære med det Maal af Læsning og Jagttagelse, som de medbragte til Skolen, og med en vis Routine i Formlaorens Stof og i Syntaxens Negler.

4) Ved den historiske Undervisning forekommer det mig, som om den Stilling, der nogle Steder gives den udførligere Gjennemgaaelse af Fædrelandets Historie, idet den indstyrdes imellem det første fragmentariske Cursus af den almindelige Historie og det senere udførligere og sammenhængende, ikke er den rette, da Forudsætningen for en klar Opsatning af Danmarks Historie i Forhold til Omgivelserne og med Hensyn til den indre Udvikling ikke endnu her ere tilstede. Just fordi Disciplinen i Danmarks Historie skal føres dybere ind, forekommer det mig, at den i denne Form (efterat en fragmentarisk-biographisk Over-sigt er medtaget ved første Cursus) bør opsættes indtil den kan slutte sig til det europæiske Statssystems sammenhængende Historie. Med Hensyn til den hele historiske Undervisnings Afslutning især i de udbivdede Skoler (hvor der navnlig er fundet Vanstelighed ved Forbelingen, hvis 6te Klasse blev eenaarig, 7de toaarig), skulle jeg tillade mig den Bemerkning, at det forekommer mig som om det turde være det Bedste og ganstæ tilladeligt, at man ved det sidste Aars Repetition af Middelalderens og den yngre Tids i saamange Specialstater oploste Historie fortrinsvis holdt sig (foruden Fædrelandet) til de ledende Hovedstater, Frankrig, England og Tyskland, i visse Perioder Spanien, Rusland og Nederlandene, og af de øvrige Staters Historie blot gjentog og besætede de Punkter, der gribte ind i den almindelige Historie og høre til Betegnelsen af den store Udviklingsgang, samt under denne

Repetition bvaede ved de culturhistoriske Momenter, saasom de politiske Former, Religionstilstand, Litteratur, Handel o. s. v. Viistnok maatte da ogsaa Examinationen ved Afgangseramen inbrettes herefter; men dertil vilde, troer jeg, en kynlig Inspection og Gramenscontrol gjerne byde Haanden, naar der isvrigt ingen Twivl var om, at det Hele for Repetitionen var gjennemgaardt ordentligt. At forresten ogsaa her Detaillen i de mindre vigtige Partier indskrenkes til det Nydwendige, er vel overalt erkjendt for onskeligt. Hvad de vigtigere Partier angaaer, vil vel Ingen kunne indvende Noget imod, at under den sammenhængende Gjennemgaardelse ved inbribende Begivenheder en noget syldigere og derved klarere og livligere Fremstilling gives og deri noget mere Detail medtages; men Sparsonhed med det Navne- og Aarstal-Detail, der fordras bevaret i Hukommelsen, kan dog ikke nosom indskræpes, især i de lidet fremtrædende Mellempartier, hvor imed klar Fastholden af det hele, Begivenhederne omfattende, synchronistiske Net af Hovedpunkter aldrig tør savnes. Den samme Forsigtighed turde der i Geographien med Hensyn til topographiske og statistiske Enkelheder (navnlig Tal og saakaldte Merkværdigheder) endnu paa nogle Steder være Anledning til at bringe i Grindring. Naar den sagtiges og naar de nederste Klasser her benyttes til at legge et godt Grundlag (især ved at bringe Billedet af Landenes Configuration og af de væsenstlige physiske, og topographiske Punkters Beliggenhed ret fast ind i Phantasien og Hukommelsen ved Hjælp af just derpaa beregnede Kort med saa Navne), er der Grund til at antage, at den geographiske Undervisning i de høiere Klasser i nogle Skoler, hvor den har to Timer ugentlig igjennem alle Klasser, kan indskrenkes.

5) Med Hensyn til den mathematiske Undervisning skal jeg til-lade mig at henstille til nogle Læreres Ørverveielse, om ikke Bestra-helsen for en stringent Form kan have lebet til en for det tidligere Stadium altfor abstract Fremstilling, uden at Discipleu efterhaanden ved Sandseliggjørelse og concret Anfaaelse lededes hen til den strogere Skikkelse af Forestillingen; medbragte jeg større mathematisch Indsigts, vilde jeg vel endog ytre nogen Twivl om den videnstabelige Gyldighed af meget vanselige Beviser for de elementære Operationer med Tal, som jeg har sette efter en Lærebogs Anvisning indeøvede ved den aller-første Begyndelse af den egentlige Arithmetik. Ogsaa ved den fore-lebige praktiske Regnearbejde troer jeg at det er meget vigtigt ved Sandseliggjørelse, Anvendelse paa concrete Eksempler og overhovedet Omfattelse af Forestillingen i forskellige Skikkeler at gjøre denne fra Begyndelsen af klar og sikker for Disciplene.

6) Ved den i de ubvibede Skoler indførte Undervisning i Naturlæren antager jeg, at Lærerne i det Væsentlige ere enige i, at man i Skolen især maa gaae ud paa en klar Afsuelse og Ørfatning af de experimentalt paaviseelige Grundsacta, uden at turde forsøge en mathematisit stringent Fremstilling eller, naar denne ikke kan gives i det Hele, at vafle imellem den og den experimentale og, om jeg saa maa sige, factiske. Hvorvidt der i denne Undervisning med virkelig Nutte og uden Overanstrengelse kan, foruden Grundtrækene af den mechaniske og chemiske Physik, til hvilke Dele ogsaa Planen for Realskolen i Klarhuus indstrækker sig, meddeles mere end i alt Fald de alleralmindeligste Hovedsætninger af Optiken, onsker jeg sørdeles overvejet af Lærerne, der ikke ville oversee, at en rolig tilleguet Indsigt i Noget, der dog har en vis Afslutning, er bedre end en mindre grundig Optagelse af et mere omfangsrigt Stof. De samme Hensyn kræve efter min Menig hellig, at Astronomien strængt holdes inden de i den provisoriske Plan antydede Grændser og behandles som Tillæg til den mathematiske Undervisning.

Om den naturhistoriske Undervisning aholder jeg mig i dette Dieblik fra Bemærkninger, da der i de om den indkomne Bereetninger foreligger et endnu ikke i Forbindelse med Specialhnydige gjennemarbeidet Stof.

Idet jeg nu saaledes henskiller foranstaende Bemærkninger til Dhrr. Rectorer og ved deres Medvirking til de øvrige vedkommende Læreres Overveielse, twivler jeg ikke paa, at de i ethvert Tilfælde i dem ville see et Beviis paa den levende Interesse, hvormed jeg altid har omfattet og uden Hensyn til Embede og Stilling altid vil omfatte den viglige Gjerning, der er dem betroet, og til hvis Udførelse jeg vil ønske, at der i den Stilling, der i dette Dieblik er mig betroet, maa gives mig Evne og Kraft, som jeg føler Villie, til at yde dem Understøttelse.

Kjøbenhavn den 23de Dec. 1848.

Med Højagtelse og Arbejdighed
J. N. Madvig.

III. Forslaget til Fag- og Timesordelingen for Skoleaaret 1848—1849 indsendtes til Ministeriet under 11te August f. A. og blev approberet under 1ste Sepibr. næstefter.

Til nærmere Oversigt over denne Fordeling vedspies Hæl-
gende:

Da det maatte ansees som hensigtsmæssigt, at den danske Underviisning, saasnart Omstændighederne tillode det, i 7de Classe fortsattes og afsluttedes af den samme Lærer, til hvem den havde været overdragen i den nærmest foregaaende Classe, blev denne Underviisning nu i førstnævnte Classe af Overlærer Birch afgiven til Adjunct Rasmussen, der saaledes i indeværende Skoleaar har besørget dette Lærefag i 7de Classe og, ligesom forhen, i 6te Classe A—B, 5te og 1ste Classe, i hvilken sidste han dermed har vedblevet at forene Underviisningen i Tydsk. — I 4de Classes twende Afdelinger og 3die Classe havde den danske Underviisning i forrige Åar været henlagt under Adjunct Krebs; men da denne Lærer nu maatte rykke op med den latinske Underviisning fra den enkelte 3die til den i to Afdelinger adskilte 4de Classe, blev det nødvendigt for dette Skoleaar at overdrage Dansk i sidstnævnte Classe til Timelærer Cand. Berrn, men i 3die og, som forhen, i 2den Classe til Adjunct Holbech.

Underviisningen i Tydsk maatte fremdeles i 6te Classe A, 4de Classe A—B, 3die og 2den Classe beholdes af Adjunct Holbech, hvorimod jeg besluttede mig til selv at overtake samme i 6te Classe B og 5te Classe, idet jeg saaledes vilde erholde en nogenlunde tilstrækkelig Erstatning for de af mig i 6te Classe B afgivne græske Timer, hvilke der var Anledning til for dette Skoleaar at overdrage til Overlærer Birch.

Underviisningen i Fransk vilde, ligesom hidtil, være at forbeholde Timelærer Professor Borring, saaledes at den under hans Traværelse, efter hvad af Ministeriet var approbet, indtil videre besørgettes i 6te Classe A—B og 5te Classe

af Professor Abrahams, i 4de Classe A—B, 3die og 2den Classe af Cand. philos. Møth.

I Latin har Underviisningen i 7de Classe, 6te Classe A og 6te Classe B været givne, ligesom i det foregaaende Skoleaar, respective af mig, af Overlærer Birch og af Timelærer Cand. philos. Kjelsen; derimod gif den i 5te Classe over fra sidstnævnte Lærer til Adjunct Berg, der nu burde fortsætte denne Underviisning her med de fra 4de Classe opflyttede Disciple, ligesom den ogsaa, efter Hvad ovenfor er bemærket, i 4de Classe A—B maatte fortsættes af Adjunct Krebs med den nu opflyttede Deel af 3die Classe. — I denne sidste Classe overdroges Latinunderviisningen til Cand. Kjelsen.

Den græske Underviisning ordnedes saaledes, at Adjunct Berg overeensstemmende med hans derom ytrede Ønske beholdt samme for dette Skoleaar i 6te Classe A. Som en Folge heraf overtog samme Lærer tillige Græsk i 7de Classe, idet Overlærer Birch, som i det foregaaende Skoleaar havde undervist i Græsk i sidstnævnte Classe, foretrak at besørge denne Underviisning i de tvende sammenhængende Classer 5te Classe og 6te Classe B, hvorefter Overlæreren i det fulgende Skoleaar vilde overtage Underviisningen i dette Sprog i 6te Classe A og, som forhen, i 7de Classe.

Hvad samtlige øvrige Lærefag angører, har der ikke været Anledning til at foretage nogen Forandring i den i sidste Skoleaar fulgte Fordeling, med Undtagelse af, at Overlærer Espersen, for at erholde et noget større Limeantal, har maattet overtage den historiske Underviisning ogsaa i 3die Classe, hvor den senest havde været givne af Timelærer Cand. Dahl, samt at denne sidstnævnte Lærer har maattet afløse Adjunct Rasmussen i den mathematiske Underviisning i 3die

Classe. Om Besørgelsen af Undervisningen i Naturhistorie see ovenfor S. 58—59.

Oversigt over Undervisningens Fordeling med tilhøret Angivelse af enhver Lærers ugentlige Timetal:

1. Rector: Latin i 7de Cl., Tysk i 6te Cl. B og 5te Cl.	14 Timer.
2. Overlærer Birch: Latin i 6te Cl. A, Græsk i 6te Classe B og 5te Cl.	20 —
3. Overlærer Espersen: Historie fra 3die til 7de Cl.	22 —
4. Adjunct Jensen: Religion fra 1ste til 6te Cl., Regning i 2den Cl.	22 —
5. Adjunct Holbech: Dansk i 3die og 2den Cl., Tysk i 6te Cl. A, 4de Cl. A—B, 3die og 2den Cl.	21 —
6. Adjunct Inspector Krebs: Latin i 4de Cl. A—B, Hebraisk i 7de og 6te Cl. A—B ...	24 —
7. Adjunct Berg: Latin i 5te Cl., Græsk i 7de Cl. og 6te Cl. A.....	21 —
8. Adjunct Petersen: Mathematik fra 4de til 7de Cl., Naturlære i 7de Cl. og 6te Cl. A—B	31 —
9. Adjunct Rasmussen: Dansk i 7de Cl., 6te Cl. A—B, 5te og 1ste Cl., Tysk i 1ste Cl.	20 —
10. Timelærer, Professor Borring (men indtil April Maaned Prof. Abrahams og Cand. Moth som Vicarier — see S. 59 —), Franss fra 2den til 6te Cl.	18 —
11. Timelærer, Cand. philos. Rielsen: Latin i 6te Cl. B og 3die Cl.	18 —
12. Timelærer, Cand. philos. Kerrn, Dansk og Græsk i 4de Cl. A—B	16 —

13.	Timelærer, Cand. philos. Kiellerup, Naturhistorie fra 1ste til 6te Cl.	18 Timer,
14.	Timelærer, Cand. philos. Dahl: Historie i 1ste og 2den Cl., Geographie fra 1ste til 6te Cl., Mathematik i 3die, Regning i 1ste Cl.	25 —
15.	Timelærer, Copist Kruse: Kalligraphie fra 1ste til 4de Cl.	11 —
16.	Timelærer, Arkitekt Rosenberg: Tegning i 3die, 2den og 1ste Cl.	5 —
17.	Cand. philos. Organist Berggreen, Sang..	5 —
18.	Lieutenant v. Holmsted med Assisterter; Gymnastik og Svømming.....	6 —

Den i dette Skoleaar fulgte Lectionstabel tilligemed et Tal-Schema over Underviisningstimerne i de forskjellige Fag findes i Bilag II og III.

IV. Efter foregaaende Indstilling bifaldt Ministeriet under 26de August f. A., at der istedenfor V. Borgens „latinste Læsebog for de første Begyndere“ og Langes „Materialier til at indøve den græske Formlære“, der hidtil vare lagte til Grund ved den latinste Underviisning i Skolens 3die og den græske Underviisning i 4de Classe, maatte fra indeværende Skoleaars Begyndelse i førstnævnte Classe indføres Bergs og Møllers „latinste Læsebog“, i sidstnævnte Bergs „græske Læsebog for de første Begyndere“ og Sammes „græske Læsebog for andet Aars Cursus“.

Olfussens „Begyndelsesgrunde af Astronomien“, hvoraf en Deel tidligere var blevet leveret (see Skoleesterr. f. 1847—1848 S. 25), er senere fuldstændig udkommen og har i dette Skoleaar været benyttet ved Underviisningen i Astronomie i 7de Classe.

V. De i dette Skoleaar gjennemgaaede Pensæ og Øvelser ere :

Dansk. I. Classe: Hjorts Børneven, S. 74—162, benyttet til Fortælling, Oplæsning og Analyseren; adskillige Digte af Krossings poetiske Læsebog forklarede og lært udenad; Bojesens „Kort Begreb af den danske Sproglære“ læst flere Gange. 2 Stile om Ugen, i Reglen Dictat, undertiden Gjengivelse af en Fortælling eller Oversættelse fra Tysk. — II. Classe: Hjorts Børneven anvendt til Oplæsning og Analyseren; hele Bojesens „Kort Begreb o. s. v.“ læst og repeteret. Af Krossings poetiske Læsebog ere forskellige Digte lært udenad og gjennemgaaede. I 2 Timer om Ugen er der skrevet Stiil paa Skolen, afverlende Dictat af vanskeligere Stykker, Fortællinger og Beskrivelser, gjengivne efter Hukommelsen, Oversættelser fra Tysk og Øvelser, svarende til et i Grammatiken læst Pensum. — III. Classe: Holsts prosaiske og poetiske Læsebøger ere benyttede til Læseøvelser og sproglig Analyse; en stor Deel Digte af den sidste er lært udenad. Bojesens „Kort Begreb o. s. v.“ er læst. 2 á 3 Stile om Maanedene, deels Oversættelser fra Tysk og Fransk, deels Gjengivelse af et op læst vanskeligere Stykke. — IV. Classe A og B: Holsts prosaiske og poetiske Læsebøger ere benyttede til Læseøvelser og Analyseren. Bojesens „Kort Begreb o. s. v.“ er repeteret. 2 á 3 Stile ere skrevne om Maanedene, afverlende over Opgaver af almindeligt Indhold eller hentede fra Historien, eller Oversættelser fra Tysk og Fransk. — V. Classe: Nordisk Gudelære lectieviis efter Chr. Winthers Omrids og nærmere forklaret ved Oplæsning af forskellige Stykker af Edderne. Det Vigtigste af Retskrivningslæren og Verslæren gjennemgaaet; enkelte, især dramatiske Digterværker forelæste. 1 Stiil ugentlig. — VI. Classe A og B: Den sidste Halvdeel af Thortsens Litteraturhistorie læst og videre udviklet. En Time om Ugen har været benyttet skifteviis til mundtlige

Foredrag og til Gjennemgang af skriftlige Udarbeidelser. Op læsning af forskjellige Digterværker. — VII. Classe: Den norske Guidelære og forskjellige Afsnit af den danske Litteraturhistorie foredragne; vanskeligere Værker af den nyere Litteratur forelæste og forklarede. Fevnlig mundtlige Foredrag og 2 Gange om Maanedens Udarbeidelse over Opgaver, i Reglen af almindeligt Indhold, stundom hentede fra Historien.

Tydsk. I. Classe: Riis' ses tydiske Læsebog for Begyndelsesklasserne, S. 22—121; det Bigtigste om Substantiverne og Verberne efter Meyers Grammatik; af Jürs's og Rungs Materialier S. 1—9 og S. 64—66. Talt 40 Dictatstile. — II. Classe: Riis' ses tydiske Læsebog for Begyndelsesklasserne fra S. 118 og Bogen ud; af Hjorts Læsebog: „Køgebues Reise um die Welt“, S. 21—40 (Udg. 1840). Efter Jürs's og Rungs Materialier som Oversættelse fra Dansk til Tydsk S. 25—57. Hele Boeiningslæren efter Meyers Grammatik. Skriftlig Stil eller Dictat 1 Time om Ugen. — III. Classe: Hjorts Læsebog: af „Køgebues Reise“ S. 49—87. Af Jürs's og Rungs Materialier S. 93—112. Efter Meyers Grammatik Formlæren (udvidet), Syntaxen efter Udvælg. En skriftlig Stil hver anden Uge. — IV. Classe A og B: Af Hjorts Læsebog: „Die Schlacht bei Lützen“, S. 164—173; „Bruchstücke“, S. 87—113; „der 2te April“, S. 173—183. Af Jürs's og Rungs Materialier S. 85—114. Meyers Grammatik. Skriftlig Stil hver anden Uge. — V. Classe: Hjorts Læsebog (2den Udg.): „Die Schlacht bei Lützen“, S. 164—173; Katharina Gräfin von Schwarzburg, S. 183—185; Reise über Holland nach London, S. 185—193; Bruchstücke, S. 234—254. Oversættelse fra Dansk paa Tydsk efter Bresemanns Stiløvelser, S. 91—120. Meyers Sproglære. I Reglen 2 Stile om Maanedens. — VI. Classe B: Hjorts Læsebog (2den Udg.): Neber das Drama der Eng-

länder, Franzosen und Spanier, S. 593—608; Schiller, Die Jungfrau von Orleans. Oversættelse fra Dansk paa Tydsk efter Holsts prosaistiske Læsebog: Frederikshald, S. 149—156; Ludvig den Fjortende og hans Tid, S. 175—179; Thomas Kingo, S. 179—180; Ludvig Holberg, S. 180—182. Meyers Sproglære. I Reglen 2 Stile om Maanedene. — VI. Classe A: Af Schiller: Wilhelm Tell; af Gøthe: Götz von Berlingingen. Som Oversættelse fra Dansk til Tydsk er læst efter Holsts danske Læsebog: Tycho Brahe, Bartholomæusnatten, Holberg, Thorvaldsen, Valkyriernes Gave, Døfferfamilien og Guldmageren. Skriftlig Stil hver Uge.

Franſk. II. Classe: Borrings Læsebog for Mellemklasser, 44 Sider fra S. 1—44. Sammes Grammaire française à l'usage des Danois: den etymologiske Deel fra Declinationerne indtil de uregelmættige Verber. — III. Classe: Af samme Læsebog som i forrige Classe fra S. 197—262 og fra S. 74—90, i Alt 81 Sider; i Grammatik repeteret den foregaaende Classes Pensum og derefter læst de uregelmættige Verber og Slutningen af Etymologien indtil Syntaxis. — IV. Classe A og B: Borrings Etudes littéraires, S. 133—167 og S. 276—288, i Alt 46 Sider; i Grammatik Afsnittene af Syntaxis om Ordenes Overensstemmelse, deres Styrelse og deres Følge. — V. Classe: Samme Bog, S. 1—46 og S. 338—404 (med Undtagelse af Stykket l'enfant perdu), i Alt 106 Sider; i Grammatik Hovedstykkerne af Syntaxis VI. Classe B: Samme Bog, S. 289—404, og af den poetiske Deel S. 441—482, i Alt 156 Sider; af Borrings Stiløvelser oversat fra Dansk paa Franſk Fortællingerne i 3de Afsnit. — VI. Classe A: Af Eugenie Grandet par Balzac læst 256 Sider; til Oversættelse fra Dansk paa Franſk er benyttet Ingerslevs Materialier til latinske Stile.

Latin. III. Classe: Af Bergs og Møllers latinſke Læſebog 1ſte Aſdelings 1ſte Aſſnit. Af Madvigs Sproglære ere de til denne Deel af Læſebogen hørende Aſſnit af Ordføningſlæren læſte. — IV. Classe A og B: Bergs og Møllers latinſke Læſebog: af 1ſte Aſdeling S. 26—53; af 2den Aſdeling S. 1—37, hvilket ſidſt nævnte Penum udgjør 50 Capitler af Cæſar og 20 Stykker af Cicero; *Cæſaris comment. de bello Gallico* lib. II; *Phædri fabular.* lib. III, IV, V. Af Madvigs Sproglære er Formlæren og den for denne Classe beſtonte Deel af Ordføningſlæren læſt. 52 ſkriftlige Stile ere udarbeidede og enkelte Øvelſer i mundtlig ſtiiil foretagne. — V. Classe: *Ciceronis oratt. pro S. Roscio Amerino et pro Archia poeta;* *Cæſaris comment. de bello Gallico* lib. VI (cursoriſſ); *Sallustii Catilina;* *Terentii Andria.* Af Madvigs Sproglære §§ 174—487 (førſte Tillaeg er forbifaaet). Af Bojesens romerſke Antiquiteter ere Stykker læſte hift og her, eftersom Trangen var dertil under Forfatterlæſningen. 76 Stile, hvoraf 19 mundtlige, 57 ſkriftlige; 5 Versioner. — VI. Classe B: *Ciceronis de officiis* lib. II; *Livii hist.* lib. XXI; *Virgilii Aeneid.* libri I et II; *Ciceronis orat. pro Sexto Roscio Amerino* (cursoriſſ). Af Madvigs Sproglære er den størſte Deel af Formlæren repeſteret, ſamt af Ordføningſlæren lectiueiſſ læſt 1ſte Aſſnits 7de og 8de Capitel, hele 2det Aſſnit og 2det og 3die Tillaeg til Syntaren. 55 Stile og 6 Versioner. — VI. Classe A: *Livii hist.* lib. II; *Ciceronis de officiis* lib. II et III; *Horatii Odarum* lib. I et II; *Virgilii lib. III;* *Vellei Paternuli hist.* Rom. lib. II. c. 1—57 (cursoriſſ). Madvigs Sproglære. 78 Stile, hvoraf 51 ſkriftlige, 27 mundtlige; 6 Versioner. — VII. Classe: *Ciceronis oratt. in Catilinam* I—II; *Livii hist.* lib. I; *Suetonii Octavianus* (mere cursoriſſ); *Virgilii Aeneid.* lib. II; *Horatii epistolæ & ars poetica.*

Af Madvigs Sproglære er den største Deel af Ordfeiningslæren repeteret i foresatte Pensæ. Bojesens Antiquiteter ere gjennemgaaede; dog ere i Afsnittet om Retsvæsenet kun enkelte Punkter medtagne. Ligeledes er Tregders Litteraturhistorie gjennemgaaet med Udeladelse af flere Angivelser, fornemmelig i 3die Periode. Moritz's Mythologie har været benyttet til Henviisning. 55 Stile, 9 Versioner.

Til anden Deel af indeværende Åars Afgangsexamens opgive de 7 S. 44 førstnævnte Candidater i Latin: *Ciceronis* oratt. in Catilinam IV, orat. pro lege Manilia, pro Milone, pro Ligario (Første har læst orat. pro S. Roscio Armerino, oratt. in Catilinam I—II, orat. pro Milone, oral. pro Ligario); *eiusd.* de officiis libri III; *Sallustii* Jugurtha (dog ikke læst af Trier. Første har istedetfor Jugurtha læst Catilina); *Livii* hist. libri I, III, IV; *Suetonii* Octavianus; *Virgilii* Aeneid. libri I—IV; *Horatii* odar. libri III—IV; *eiusd.* epistolæ et ars poetica.

Candidaten C. G. Holck vil opgive: *Ciceronis* oratt. pro lege Manilia, pro Milone, pro Ligario, pro rege Deiotaro, pro Archia poeta; *eiusd.* disput. Tuscul. libri I et V, et Cato major; *Livii* hist. libri II et XXIII; *Taciti* Annal. libri I—II; *Virgilii* Aeneid. libri I, III, V; *Horatii* odar. libri II—IV; *eiusd.* epistolæ et ars poetica.

Græst. IV Classe A og B: Bergs Læsebog for de første Begyndere, hvoraf dog mange Erempler ere forbigaade; af Bergs Læsebog for andet Års Cursus er læst 4de Afsnit, de Aesopiske Fabler 1—7, 9—12 og 14. Bergs Schema er læst og repeteret; ved tredie Læsning er Tregders Formlære benyttet. Skriftlige Øvelser ere foretagne sædvanlig een Gang ugentlig. — V. Classe: Langes Læsebog fra S. 28, XI til Bogens Ende, med Forbigaaelse af de af Cyropædien optagne Stykker; *Xenophontis* Cyropæ-

dia lib. I; *Homeri* Iliad. lib. IX. Tregders Formlære. Madvigs Ordfoiningsslære er benyttet til Henviisning; lektievis er læst 1ste Afsnits 2det Capitel (om Artiklens Brug). — VI. Classe B: *Xenophontis* Memor. Socr. lib. I et II; *Herodoti* hist. lib. III; *Homeri* Odyss. libri X—XII. Tregders Formlære. Hovedreglerne og de vigtigste Anmærknings-
ger af Madvigs Ordfoiningsslære. — VI. Classe A: *Iso-
cratis* Panegyricus; *Herodoti* lib. II. capp. 1—132; *Ho-
meri* Odyss. lib. V, VI, VII. Madvigs Ordfoiningsslære,
§§ 100—184 og udvalgte Partier af 7de og 8de Capitel.
Af Bojesens græske Antiquiteter Indledningen og S. 69—122.
Af Winthers Mythologie første Halvdeel (til S. 136). 5
Versioner. — VII. Classe: *Platonis Convivium*; *Xenophontis*
Convivium; *Lycurgi* orat. in Leocratem. Tregders An-
thologie indtil det doriske Melos.

Foruden disse Skrifter angive Candidaterne til Afgangs-
examen: *Xenophontis* Memor. Socr. lib. I et II; *Platonis*
Apologia Socr. et Crito; *Lysiæ* oralt. in Eratosthe-
nem, in Ergoclem, pro Mantitheo, in Philocratem; *He-
rodoti* lib. II; *Homeri* Odyss. lib. I, II, III, V, VI, VII,
VIII. Winthers Mythologie. Bojesens græske Antiqui-
teter (dog ere flere Partier deraf forbigaade). Treg-
ders Litteraturhistorie til tredie Periode. Tregders Form-
lære. Madvigs Ordfoiningsslære. Enkelte Punkter af An-
tiquiteterne og Litteraturhistorien ere gjennemgaaede i udfør-
lige Foredrag.

Candidaten C. G. Holck vil opgive: *Platonis Apolo-
gia* Socr. et Crito; *Xenophontis* Memor. Socr. lib. I et
II; *Herodoti* lib. VIII et IX; *Demosthenis* orat. pro co-
rona; *Sophoclis* Antigone; *Homeri* Iliad. lib. I, II, III,
IX; Odyss. lib. VI et IX.

Hebraisk. VI. Classe B: Genesis, capp. I, II og af cap. III de 12 første Vers. Formlæren af Whittes Grammatik. — VI. Classe A: Genesis, capp. VI—XXIV; Formlæren af Whittes Grammatik. — VII. Classe: Genesis, cap. XL ad fin.; de 6 første Psalmer, Propheterne Jonaas, Haggai og de 8 første Capitler af Zacharias. Dette Pensum i Forbindelse med de første 39 Capitler af Genesis, som ogsaa ere blevne repeterede, opgives af Candidaterne ved den forestaaende Afgangseramen.

Religion. I. Classe: Hele Herslebs mindre Bibelhistorie; Jensens samlede Bibelsprog og nogle udvalgte Psalmer af Sjorts Psalmebog. — II. Classe: Balles Lærebog Capp. 1, 2, 8 og 6. Af Herslebs større Bibelhistorie er læst Oversigt over det gamle Testamentes Bøger, og af disse speciellere Indhold fra Skabelsens Historie til 4de Periode; desuden et Uldtug af den bibelske Geographie. — III. Classe: Balles Lærebog Capp. 3, 4, 5 og 7; af Herslebs større Bibelhistorie fra 4de Periode til Jerusalems Odelæggelse; desuden bibelsk Geographie efter et større Uldtug. — IV. Classe A og B: Af Brock Meyers Lærebog de 45 første Paragrapher; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testamentes Skrifter og af Evangeliernes speciellere Indhold fra Christi Fødsel til hans Fremtræden i Jerusalem paa Purimfesten. Af Bibelen selv er læst de 5 første Capitler af Johannes's Evangelium. — V. Classe: Af samme Lærebog Affnittet om Menneskets Natur, Uddødelighed, Bestemmelse og Pligter; af samme Bibelhistorie fra Jesu Virksomhed i Jerusalem paa Purimfesten til Pauli Gangenstab i Rom. Af Bibelen er læst fra 6te til 14de Capitel af Johannes's Evangelium. — VI. Classe B: Af samme Lærebog fra Læren om Synden til Uddødelighedslæren; af samme Bibelhistorie det hele gamle Testamente. Af Bibelen i Grund-

sproget er læst de 10 første Capitler af Johannes's Evangelium. — VI. Classe A: Hele Lærebogen og det nye Testamente af Bibelhistorien; af Balkars Kirkehistorie fra Middelalderen til Nutiden og af Matthæi Evangelium i Grundsproget de sidste 14 Capitler.

Historie. I. Classe: En Oversigt over alle Hovedbegivenhederne i Fædrelandets Historie, hvorved fernem neliig Rosfods Udtog af denne er lagt til Grund. — II. Classe: Hele den gamle Historie efter Bohrs Lærebog. — III. Classe: Historiske Skildringer hentede fra Middelalderen og den nyere Tid (indtil Ludvig den 14des Tidsalder) efter Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie og de 3 første (særstilt tilstillede) Ark af Sommes nyere Historie, som er under Tryskken. — IV. Classe A og B: Oldtidens Historie i Sammenhæng indtil det vestromerske Riges Undergang efter Langbergs Lærebog. — V. Classe: I. den romerske Keisertid; II. følgende Folks og Staters Historie indtil den revolutionære Tidsalder: Frankrig, England, Tyskland (Helvetien), Italien, Spanien, Portugal, Nederlandene; Araberne i Middelalderen. Rosfods Udtog af Verdenshistorien og Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie ere benyttede som Hjælpemidler. — VI. Classe B: Repetitionscursus efter udvidet Maalestof: I. Hele Oldtidens Historie; II. Frankrig, England, Tyskland (Helvetien), Italien, Spanien, Portugal, Nederlandene. Rosfods Udtog af Verdenshistorien og Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie ere benyttede som Hjælpemidler. — VI. Classe A: Repetitionscursus: I. Hele Oldtidens Historie: II. Frankrig, England, Tyskland (Helvetien), Italien indtil den revolutionære Tidsalder. Under Repetitionen heraf er paa dette fremrykkede Stadium meget Myt optaget, baade hvad Stoffet og Behandlingsmaaden angaaer. Langbergs gamle Historie, Rosfods Udtog af Ver-

denshistorien og Estrups Verdenshistorie ere benyttede som Hjælpemidler. — VII. Classe: Oldtidens Historie, Middelalderen, de vigtigste Partier af den nye Historie, den revolutionære Tid ere gjennemgaaede under Repetitionen. Foruden de ovennævnte Hjælpemidler have Estrups Verdenshistorie og Allens Lærebog i Fædrelandets Historie været benyttede.

Geographie. I. Classe: En almindelig Udsigt over alle Høje, større Bugter, Fjordene, Bjerger, Indsøer og Floder paa Jordens Overflade; efter Ingerslevs lille Geographie Europa, og, nærmest med Hensyn til de orographiske og hydrographiske Forhold, tillige de øvrige Verdensdele. — II. Classe: Hele sidstnævnte Lærebog i Geographien. — III. Classe: Europa efter Ingerslevs større Lærebog. — IV. Classe A og B: Samme Lærebog fra Italien til Africa. Af Königsfeldts Lærebog i den gamle Geographie: Europa indtil Gallia Transalpina. — V. Classe: Af Ingerslevs Lærebog fra Østindien Bogen ud. — VI. Classe B: Samme Lærebog: Amerika, Australien og Europa til Holland. Efter Königsfeldts Lærebog Asien og Africa. — VI. Classe A: Ingerslevs Lærebog: Asien, Africa, America, Australien og Europa til Holland. Efter Königsfeldts Asien og Africa.

Arithmetik. I. Classe: De Fleste i Classen til den reeftse Regel efter Ursins Regnebog. — II. Classe: Af Mundts Regnebog er gjennemgaaet fra Brøfregning til Decimalregning. — III. Classe: Efter Jürgensens „Elementair Arithmetik og Algebra“: Addition, Subtraction, Multiplication, Division, Potentiation og Decimalbrøk. — IV. Classe A og B: Samme Bog: § 10—15 (S. 36—68). — V. Classe: Samme Bog: § 15—21 (S. 68—119). — VI. Classe B: Samme Bog: § 17 Nr. 105 — § 21 og § 23 Nr. 139—145 (S. 85—119 og S. 138—145). — VI. Classe A: Samme Bog: Repe-

tition af hele Arithmetiken. — VII. Classe: Samme Bog: Repetition.

Geometrie. IV. Classe A og B: Oppermanns Plangeometrie forfra til § 11 S. 78. — V. Classe: Samme Bog: § 11 i første Bog til § 2, Tillæg, i 2den Bog (S. 78—128). — VI. Classe B: Samme Bog: fra § 3 i 2den Bog til § 4 Nr. 507 med Forbigaaelse af Tillæget til § 3 (S. 140—175 med Forbigaaelse af S. 152—161) samt Repetition forfra til 2den Bog S. 113. — VI. Classe A: Den plane Trigonometrie efter Ramus's Lærebog samt Repetition af Oppermanns Geometrie. — VII. Classe: Astronomie efter Oluffens Lærebog samt Repetition af Geometrie, Stereometrie og Trigonometrie.

Naturlære. VI. Classe B: Ørsteds „Naturlærens mechaniske Deel“ forfra til den sammensatte Bevægelse S. 173. — VI. Classe A: Silfverbergs „Naturlærens chemiske Deel“ forfra til S. 64 samt af 2den Deel S. 77—107. — VII. Classe: Ørsteds „Naturlærens mechaniske Deel“ S. 173—281 samt Repetition af de tidligere læste Afsnit af Naturlæren.

Naturhistorie. I. Classe: Pattedyrenes og Fuglenes Naturhistorie, mundtlig gjennemgaaet, med Afbenyttesse af Petits Tabeller. -- II. Classe: Pattedyrenes og Fuglenes Naturhistorie efter Drejers og Bramsens Lærebog i Zoologie og Botanik; ligeledes en kort Oversigt over Menneskeets Naturhistorie efter samme. — III. Classe: Krybdyrene og Fiskene efter samme Lærebog; den terminologiske Indledning til Botaniken og det Linneiske System efter Petits Lærebog i Botaniken; Øvelser i Plantebestemmelser efter Sammes Tabeller. — IV. Classe A og B: Den specielle Botanik efter det naturlige System efter Petits Lærebog. — V. Classe: Lønbplanterne efter Petits Lærebog og de hvir-

væløse Dyr under Afbenyttelse af Drejers og Bramsens Lærebog i Naturhistorien. — VI. Classe B: Polyperne og Infusionsdyrene under Afbenyttelse af samme Bog; den almindelige Botanik og Plantogeographie efter Petits Lærebog; Menneskets Naturhistorie (efter mundtligt Foredrag), især i anatomisk og physiologisk Henseende. — VI. Classe A: Krebsdyrene, Anneliderne, Bløddyrene og Plantedyrene under Afbenyttelse af Drejers og Bramsens Lærebog; Menneskets Naturhistorie i anatomisk og physiologisk Henseende.

Tegning. I. Classe: Conturfrihaandstegning. I geometrisk Tegning ere Tabellerne 1—XI gjennemgaaede. — II. Classe: Skyggesfrihaandstegning. I geometrisk Tegning ere Tabellerne 1—XIV gjennemgaaede. — III. Classe: I geometrisk Tegning ere Tabellerne 1—XIX gjennemgaaede; tillige er den saakaldte Projectionslære (Tab. XX—XXIII) paabegyndt, om Forkortningen af Linier og Flader, viiste i deres virkelige Størrelse.

I Kalligraphie og Sang har Undervisningen i dette Skoleaar været fremmet paa sædvanlig Maade. — Undervisning i Gymnastik er meddeelt Skolens Disciple fra 1ste December 1848 indtil 16de Marts d. A., hvorefter den atter standfæde paa Grund af at samtlige vedkommende Lædere maatte, som Militaire, afgaae til Armeen ved Vacstilstandens Øphør. — Saavel af denne Grund, som formedelst den usædvanlige Kulde have heller ikke de sædvanlige Svømmeøvelser funnet bringes ifstand i denne Sommer.

Videnskabelige Samlinger.

I. Bibliotheket. II. Naturhistorisk Samling. III. Physiske Apparater.

I. Efterat den i forrige Åars Beretning leverede Fortegnelse var afsluttet, er Skolebibliotheket blevet forøget med følgende Bøger m. m.

- N. C. L. *Abrahams*, *Balthasari Castilionei aulici liber tertius, secundum veterem versionem Gallicam editus notisque instructus*. Hauniæ 1848. 4. (Universitetsprogram).
- Annålar, Íslenzkir, sive Annales Islandici ab anno Christi 803 ad annum 1430. *Editi sumpt. legati Arnæ-Magnæani*. Hauniæ 1847. 4. (Gave af den Arnamagnæanske Commission).
- Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det kgl. nord. Oldskr. Selskab, 1847—1848. 2 Dele. Kbhavn. 8.
- Anthologie græcæ Palatinæ epigrammata ed. E. Geist. Moguntiæ 1838. 8.
- Anthologia græca. Ed. J. F. G. Burchard. Berolini 1839. 8.
- P. Arnesen, Latinæ = dansk Ord bog til Brug for den studerende Ungdom. 4—5 H. Kbhavn. 1848. 8.
- APPLANΟΥ ΑΑΕΖΑΝΑΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ*. Emendatam et explicatam edidit C. G. Krüger. Vol. II. Berolini 1848. 8.
- Beretning, tredie, om Odense Realskole. Odense 1848. 8.
- A. S. Bergsøe, Den danske Stats Statistik. 3 Bd. 4 H. Kbhavn. 1848. 8.
- Bionis et Moschi carmina*. Recensuit G. Hermannus. Lipsiæ 1849. 8.
- L. G. Blanc, Handbuch des Wissenswürdigsten aus der Natur und Geschichte der Erde und ihrer Bewohner. 5te Aufl. Herausgeg. von W. Mahlmann. 17 H. Halle 1848. 8.
- C. A. Borries, E. Flemmer, S. y M. Schwartz, Tabulæ chronologicæ et synopticæ litterarum Romanarum usque ad mortem Hadriani Imperatoris, a. p. Chr. n. 138. I, II. Hauniæ 1848.
- L. Brandes, *De rheumatismo gonorrhœico in universum et de forma ejus acuta*. Hauniæ 1848. 8. Disp. for den medicinske Licentiatgrad).

- Callini Ephesii, Tyrtæi Aphidnaei, Asii Samii carminum quæ supersunt.* Ed. N. Bachius. Lipsiæ 1831. 8.
- Delectus poetarum anthologiæ græcæ cum adnotatione critica Augusti Meinekii.* Berolini 1842. 8.
- Th. S. Erslev, Almindeligt Forsfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark o. s. v. 3 Bd. 1 h. Kbhavn. 1848. 8.
- G. Fistaine, Principia nomina neo-latina formandi declinandi que. Hafniæ 1848. 4. (Magisterdisputatæ).
- G. Forchhammer, Grundtrækene af den rene Krystallographie. Kbhavn. 8.
- Før Literatur og Kritik. Et Fjerdingaaarsfrift, udg. af Fyns Stifts litterære Selskab. Redigeret af L. Selweg. 6 Bd. 2—3 h. Odense 1848. 8.
- Fortschritte, die, der Physik im Jahre 1845—1846. Dargestellt von der physikalischen Gesellschaft zu Berlin. I—II Jahrg. Redigirt von Dr. G. Karsten. Berlin 1847—1848. 8.
- W. Freund, Lateinisch-deutsches und deutsch-lateinisch-griechisches Schulwörterbuch. 1 Th. (Lat.-deutsch. Schulwörterb.). Berlin 1848. 8.
- A. Fryxell, Berättelser ur Svenska Historien. 16 D. Stockholm. 1848. 8.
- F. J. Heise, De natura et mutua ratione sonorum vocalium linguae Hebreorum commentatio. Hauniæ 1849. 8. (Disp. for Magistergraden).
- R. F. Hermann, Gesammelte Abhandlungen und Beiträge zur classischen Litteratur und Alterthumskunde. Göttingen 1849. 8.
- O. Jahn, Gottfried Hermann. Eine Gedächtnissrede. Leipzig 1849. 8.
- IV. Jardine. the naturalist's library, Nr. 1—16, Nr. 40—120. Edinburgh. 8. (De manglende hester endnu ikke leverede fra Boghandelen).
- Járnside edr Hákonarbók, ex Ms. pergamento legati Arnæ-Magnæani editus. Hauniæ 1847. 4. (Gave af den Arna-Magnæanske Commission).
- R. Blotz, Handwörterbuch der lateinischen Sprache. 3 Ließ. Braunschweig 1848. 8.
- R. W. Krüger, Homerische Formlehre. Berlin 1849. 8.

- Titi Livii Patavini historiarum libri V—X.* Mit erklärenden Anmerkungen von **G. C. Crusius.** 7 H. Hannover 1848. 8.
Ch. Lütken, Endnu engang igjen et Par Ord om Sørs Alfakemie. Kbhavn. 1848. 8.
- J. N. Madvig,** Bemerkungen über einige Punkte der griechischen Wortfünfungslehre Göttingen 1848. 8.
- J. H. Mansa,** Kort over Nørrejylland. Pl. 9. Kbhavn. 1848. 8.
 —, Nørrejylland (Oversigtskort). Kbhavn. 1848.
- H. Milne Edwards,** Éléments de zoologie. T. I—IV. Paris 1840—1843. 8.
- Mimnermi Colophonii carminum quæ supersunt.* Ed. **N. Bahns.** Lipsiæ 1826. 8.
- Minning Kristjáns Konungs Áttunda.** Reykjavík 1848. 8.
- C. Molbech,** Et Reise-Brev til Hr. Magister M. Hammerich om Skole-Undervisning i Modersmalet, om dansk Sprøgreenhed, og et og andet mere. Kbhavn 1848. 8.
- P. A. Munch,** Sammenlignende Fremstilling af det danske, svenske og tydiske Sprægs Formlære. Christiania 1848. 8.
- Museum, historisk, eller Tidskrift for utrykte historiske Kildestifter, især Danmark vedkommende, udg. af **T. A. Becker.** 1 Bd. 1 h. Kbhavn. 1848. 8.
- F. D. Müller, Ares.** Ein Beitrag zur Entwicklungsgeschichte der griechischen Religion. Braunschw. 1848. 8.
- J. P. Mynter,** Om Hukommelsen. En psychologisk Undersøgelse. Kbhavn. 1849. 4. (Program til Bispevielse).
- C. F. A. Olufsen,** Begyndelsesgrunde af Astronomien med Anvendelse paa den mathematiske Geographie (2den Halvdeel). Kbhavn. 1848. 8. (10 Expr.).
- N. M. Petersen,** Nordisk Mythologie. 1—4 H. Kbhavn. 1848. 8.
Platon, udvalgte Dialoger af, udgivne til Skolebrug af **F. W. Wiehe.** 1 H. Kbhavn 1848. 8.
- F. X. Pollak,** Sammlung arithmetischer und algebraischer Aufgaben. 1—3 Abth. Augsburg 1845—1846. 8.
- B. Rosenkranz,** Die Pädagogik als System. Königsberg 1848. 8.
- V. C. F. Rost, F. Kritz u. F. Berger,** Parallelgrammatik der Griechischen und Lateinischen Sprache. 2 Th. (Schulgrammatik von F. Kritz u. F. Berger). Göttingen 1848. 8.
- Sapphonis Mytilenaeae fragmenta.* Ed. **C. F. Neue,** Berolini 1827. 8.

- P.** *A. Schleisner*, *Forsøg til en Nosographicie af Island*. Kbhavn. 1849. 8. (Disp. for den medicinse Doctorgrad).
- S.** *p. Selmer*, *Aarbog for Kjøbenhavns Universitet og øvrige højere Undervisningsanstalter for 1847*. Kbhavn. 8.
- , *Supplement til Kjøbenhavns Universitets Aarbøger*. Nr. 1, for 1848. Kbhavn. 8.
- O.** *E. J. Seyffer*, *Geschichtliche Darstellung des Galvanismus*. Stuttg. u. Tüb. 1848. 8.
- S.** *C. Sibbern*, *Om Forholdet imellem Sjæl og Legeme*, saavel i Almindelighed som i phrenologisk, pathognomonisk, physiognemonisk og ethisk Henseende i Særdeleshed. Kbhavn. 1849. 8.
- , *Bidrag til at oplyse nogle ontologiske Udtryk i Aristoteles's Metaphysik*. Kbhavn. 1848. 4. (Universitetsprogram).
- R.** *Simesen*, *Geometrisk Tegnelære for Skoler*. 1 Afbd. Helsingør 1848.
- G.** *Steenberg*, *Om Synspunktet for Opfattelsen af Philos Guds-erkendelse*. Kbhavn. 1849. 8. (Disp. for den theologiske Licentiatgrad).
- H.** *Stephani thesaurus græcæ linguae*. Edd. *C. B. Hase*, *G. & L. Dindorfii*. Vol VII. fascie. II—III. Parisiis. Fol. Tabellværk, statistisk, 7—15 H. (ubg. af den dertil anordnede Commission). Kbhavn 1844—1847. Fol. — 17 H. (ubg. af Finants-Ministeriet). Kbhavn. 1849. Fol. Tabellen-Werk, statistisches. Herausgeg. von der allerhöchst ernannten Commission, 1—2 H. Kopenh. 1842—1846. Eversol.; og Tabell-Werk, statistisches u. s. w.: (Waaren-Ein-Aus- und Durchfuhr sowie Schiffahrt des Königreichs Dänemark und der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg, 1844, 1845, 1846). 3 Hefte. Kopenh. 1847. Fol.
- A.** *Thiers*, *Consulatets og Keiserdommets Historie*. 71—78 Levering. Kbhavn. 1848—1849. 8.
- Tidsskrift**, antiquarisk, udg. af det kgl. nord. Oldskr.-Selskab. 1847—1848. 2 Dele. Kbhavn. 8.
- Tidsskrift**, danskf. Udg. og redigeret af *J. F. Schouw*. Nr. 9—15. Kbhavn. 1848—1849. 8.
- Tidsskrift**, nyt historisk. Udg. af den danske hist. Forening, redig. af *C. Mølbech*. 2 Bd. 2. H. Kbhavn. 1848. 8.
- Tidsskrift** for udenlandsk theologisk litteratur. Udg. af *S. V. Clausen*, 2—4 H. for 1848, 1 og 2 H. for 1849. Kbhavn. 8.

R. Wagener, Icones zootomiae, Handatlas zur vergleichenden Anatomie. Leipzig 1844. Fol.

K. F. Wiborg, Fremstilling af Nordens Mythologi for dannede Læsere. Kbhavn. 1843. 8.

Zeitschrift für das Gymnasialwesen, herausgeg. von *A. G. Heydemann* u. *W. J. C. Müzell.* 1 Jahrg. 3—4 H., 2 Jahrg. 8—11 H., 3 Jahrg. 1 H. Berlin 1847—1848. 8. (Nogle manglende Hefter endnu ikke leverede fra Boghandelen).

H. C. Ørsted, Oversigt over det Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger o. s. v. i Aaret 1848 (Nr. 1—8), — i Aaret 1849 (Nr. 1—4). Kbhavn. 8.

Universitetets Lectionskataloger og Gramenslister; forskellige Placater eller Anordninger vedkommende Universitetet og de lærde Skoler; Statskalenderen, Beviseren m. m.

Skoleprogrammer for 1848.

Aalborg Rathedalsfole: Indbydelsesskrift til Höjtideligheden paa Aalborg Rathedalskole den 14de April 1848, hvorved Skolens nye Bygning indvies, og Rektor med flere Lærere indsættes.

— *Povlsen, Om Lydighedens Betydning for Opdragelsen.*

Aarhuns Rathedalsfole: *G. G. Blache, Skoleesterreninger.*

Aarhuns videnskabelige Realskole: *R. C. Nielsen, Skoleesterreninger.*

Borgerdydskolen paa Christianshavn: *M. Hammerich, Kort Udsigt over det höiere Skolevæsen i Sverrig, med Önske om et näiøre Samqvem mellem de tre Rigers Skoler.*

Borgerdydskolen i Kjøbenhavn: *C. V. Rimesstad, Skoleesterreninger.*

Frederiksborg lærde Skole: *H. M. Flemmer, Annales Ciceroniani.*

Horsens lærde Skole: *C. F. W. Bendz, Vibrag til Horsens lærde Skoles Historie i ældre og nyere Tider.* 1 H.

Kolding lærde Skole: *G. Schmith, Kosmogonie og Theogonie samt Mythen om Apollon og Artemis.* Prøve af en Lærebog i græs og romersk Mythologie.

- Metropolitan-skolen: **G. C. Birch**, *Bemærkninger om Sprogundervisningen i de lærde Skoler, med særligt Hensyn til den provisoriske Undervisningsplan derom indeholdte Bestemmelser.*
- Nykøbing Kathedralskole: **G. F. G. Lund**, *De emendandis Ciceronis libris de officiis observationes criticae.*
- Odense Kathedralskole: **A. Trone**, *Valdemar Knudsen, Bisshop i Glezig og Erkebisstop i Bremen. En historisk Skildring.*
- Randers lærde Skole: **C. A. Thortsen**, *Skoleesterretninger.*
- Ribe Kathedralskole: **P. Adler**, *Esterretninger om Byen Ribe. 11te Samling.*
- Roskilde Kathedralskole: **S. N. J. Bloch**, *Skoleesterretninger.*
- Rønne lærde og Real-Skole: **H. K. Whittle**, *Emendatio collationis eodd. II. Havniensium G. J. Cæsaris librr. d. b. g. superiore anno editæ.*
- Slagelse lærde Skole: **G. W. Wiehe**, *Om Principet for Accentuationen i Græs.*
- Sorø Academies Skole: **E. F. Bojesen**, *Om den philosophiske Betydning af Ordet ἀρχή (Princip) hos Aristoteles.*
- Det von Westenste Insitut: **G. G. Bohr**, *Skoleesterretninger.*
- Viborg Kathedralskole: **G. C. Olsen**, *Skoleesterretninger.*

Reiðjavík lærde Skole: **S. Egilsson**, *Edda Snorra Sturlusonar, eda Gyldaginning, Skáldskaparmál og Háttatal.*

II. Den naturhistoriske Samling er siden den i Skoleesterretningerne for 1846—1847 meddelelse Opgivelse blevet forøget med følgende Gjenstande:

1. En Guldfasan (*phasianus auratus*).
2. En Samling af lavere Dyr *), indeholdende Repræsentanter for de vigtigste Slægter, nemlig: a. Conchylier af Gastropoder, 53 Arter, b. Do. af Acephaler, 32 Arter, c. Do. af Brachiopoder, 3 Arter, d. 8 Arter af Crustaceer i Spiritus, e. 16 do. af Annelider i do., f. 8 do.

---

*.) Afhændet til Skolen ved Salg af Magister Ørsted.

af Mollusker i do., g. 9 Arter af torrede Echinodermer, h. 8 do. af Koraller, i. 2 do. af Koralliner.

3. En lille Samling af Dyr i Spiritus*), indeholdende: Hippocampus sp. med Unger; — Haliotis sp. (i Middelhavet); — Aplysia sp.; — Bullæa aperta; — Aphrodite aculeata (i Nordsøen); — Strombus gigas; — Echinorhynchus gigas; — Echinorhynchus sp.; — Tænia solium; — Ascaris lumbricoides; — Ascaris sp.; — Medusa sp.

4. En Samling af Mineralier og Forsteninger tilligemed nogle Krystalmodeller **); a. en Suite af Bjergarter og Forsteninger, navnlig til at oplyse Skandinaviens geognostiske Forholde, bestaaende af 86 Numere, b. Islandiske Mineralier og Bjergarter, 18 Numere, c. Færøiske Mineralier, 11 Numere, d. Grønlandske Mineralier, 4 Numere, e. 16 Krystalmodeller

III. Den physiske Samling er, ligeledes siden ovenanførte Tid, blevet forøget med følgende Apparater:

En Polygon til at vise Tyngdepunkts Beliggenhed. — En simpel Vægtskaal. — Et Skraaplan. — En Model af en Skruepresse. — Model af en Ronius. — Et Niveau. —

*) Skolens Lærer i Naturhistorie Cand. Riellern har ved at give til Universitetets Museum en Deel af en ham selv tilhørende Samling af Conchylier erholdt disse Gjenstande af Professor Steenstrup overladte til Skolen fra hemelde Museums.

**) Denne Samling skyldes en allerede af den forrige Universitetsdirektion forberedet og fremmet Foranstaltung, ifølge hvilken der ved Hjælp af Doubletterne i Universitetsmuseet er tilveiebragt liggende Samlinger for de øvrige lærde Skoler.

3 samqvemhavende Rør. — Nicholsons Flydevægt af Glas. — 4 smaa Haarrør. — 2 Vinkelplader til at vise Haar-rørsvirkningen. — Et Barometerrør med Jernhane og Kop. — Model af en Hane til en Luftpompe samt af en Firegangshane. — Et Tantalus-Bæger. — En Flaske til Veining af Luften. — Et Apparat til at vise Luftens Fortynding ved dens Udstromning mellem 2 Blader (pneumatisk Paradox). — En Stifhævert med Caoutchukfugle. — Et Blikrør med Stemmegaffel. — 2 Vinkelspeile. — Et Huulspeil og et conver Speil. — 2 Prismer. — Et Samleglas og et Spredeglas. — En Coupe. — En achromatisk Kikkert. — Et Speilteleskop. — Et Camera obscura. — En Farvestive med Snurre og Skruetvinge. — Et Pyrometer. — En Ekaal til Leiden-frosts Forsøg. — Et Thermometer. — En Aeolipila. — En Vandhammer. — 2 Brændspeile — Apparat til at koge ved Vanddampe. — En Dampeylinder med Kjedel og Trefod. — 2 Magnetstænger. — En Magtnetnaal. — En Inclinationsnaal. — Et Guldbladelectrometer. — Coulombs Electrometer — En Leidner-Flaske. — Voltas Spile med 50 Bladepar. — Vanddecompositions-Apparat. — Galvanoplastisk Apparat. — Et Apparat til hurtigt at forandre Retningen af den galvaniske Strom (Gyrotrop). — En electromagnetisk Multiplicator. — Electromagnetisk Telegraph efter Wheatstones Princip. — En Magnetiseerspiral. — Et thermoelectrisk Apparat. — En Inductionsrule. — Et Planetarium.

Regnskabsvæsenet.

I. A—D. Skolens forskjellige Regnskaber. II. Skolebeneficier og andre Stipendier. III. Bestemmelser Regnskabsvæsenet vedkommende.

A. Skolens almindelige Regnskab.

I. Indtægt.

Rbd.   β

1. Resfusion fra Finantsferne	25.	48.
2. Renter af Skolens Capitalsformue	495.	16.
3. Jordebogs-Indtægter i Korn og Penge	2,611.	88.
4. Indtægter af Kirker og Præstekald i Korn og Penge	1,488.	41.
5. Samtlige Skolecontingenter (Skolepenge, Brændepenge, Indskrivningspenge, Testimonier)	6,449.	48.
6. Vibrag fra Universitetet.	30.	=
7. Bornehusets Ufgift	500.	=
8. Jord-, Sang- og Copeulationspenge	1,999.	72.
9. Privatistpenge	570.	=
10. Modtaget Tilfud fra den almindelige Skolefond . .	1,883.	54.
11. — efter Decisioner til ølbre Regnskaber . .	25.	77.
12. Det i Året 1847 udbetalte Gageforskud resunderet med	200.	=
Summa Indtægt . .		16,279. 60.

II. Udgift.

1. Underbalance efter Regnskabet for 1847	381.	76.
2. Faste Gager, Tillæg og Gratificationer	8,968.	12.
3. Udgifter til Limeunderviisning	2,456.	32.
4. Pensioner	400.	=
5. Udgifter til Bibliotheket og andre videnskabelige Apparater	599.	18.
6. Udgifter til Bygningers og Inventariums Vedligeholdelse	1,106.	32.
7. Udgifter til Brændels- og Belysnings-Kornødenheder	555.	12.

Lateris . . 14,466. 86.

	Rbd.	β
Transport . .	14,466.	86.
8. Skatter og Afgifter (foruden Krigsskat)	155.	42.
9. Udgifter ved Regnskabsføringen	350.	=
10. Afgift til 4 Kirkessoler for Sangvicariering . . .	480.	=
11. Forskjellige tilfældige Udgifter :		
a. Skoleopvarmning	150 R.	= β
b. Neengjøring	92 —	67 -
c. Porto, Protokoller, Skrivemateriale og Afskrivning	228 —	69 -
d. Programmer og Skolehøitideligheder	233 —	17 -
e. Andre Udgifter	52 —	36 -
		756. 93.
12. Udbetalt Krigsskat		70. 31.
13. Restancer : Ingen.		
	Balance . .	16,279. 60.

Ad A. 5te Udgiftspost: Contoen for Bibliotheket og andre videnfakelige Apparater.

I. Indtægt.

1. Renten af den Bibliotheket tilhørende Capital 1,075 Rbd.	43.	=
2. Tilstdud fra Skolekassen	599.	18.
	642.	18.

II. Udgift.

1. Udgifter vedkommende Bibliotheket	349.	82.
2. Udgifter til naturvidenskabelige Apparater	242.	32.
3. For Samlingens Conservation i 1848	50.	=
	642.	18.

B. Stipendiefondens Regnskab.

I. Indtægt.

1. Fonden eiede ultimo 1847:	
a. en af Københavns Magistrat administreret Capital	13,500 R.
	Lateris . . 13,500 R.

Rbd.   β

	Transport	13,500 R.
b. en kongelig Obligation Nr. 50 (det D. A. Meyer'ske Legat	2,500 —	
c. Prispenge-Obligation Nr. 979 . . .	100 —	
d. Fornyet Statsgjelds-Obligation Nr. 1707	200 —	
	16,300.	—
e. Contant Beholdning	68. 43.	
2. Renter af Capitalen 16,300 Rbd. for 1 Aar til 11te Decbr. 1848	652 R. = β	
Herfra Krigsskatten til 11te Decbr. 27 — 16 -		
	624. 80.	
3. Rente af Legatum Bartholini for 1848 efter Frabrag af Krigsskat	3. 63.	
4. Ifølge Kirke- og Undervisnings-Ministeriets Reso- lution af 17de Marts 1849 tilbageført fra Sti- pendieoverskudsfonden :		
a. Nogle i de senere Aar hjemfaldne Oplagspenge, der ere beregnede Stipendieoverskudsfonden til Ind regt	461. =	
b. De i Regnskaberne for 1843 anførte, som udis- poneret Rentebeholdning fra Stipendiesfonden afgivne	149. 41.	
hvorhos det ved samme Resolution er bestemt, at unavendte Renter af Stipendiesfondens Capital samt tilbagebetalte Stipendieportioner og hjem- faldne Oplagspenge for Fremtiden skulle bereg- nes Stipendiesfonden selv tilgode.		
5. Ved bemeldte Resolution er endvidere bestemt, at Oplagskassen skal ophøres og dens hele Massé i Obligationer og contant Beholdning inddrages under Stipendiesfonden.		
Som følge heraf modtaget fra Oplagskassen :		
a. 5 Sthffer kongelige 4 pGt. rentebærende Oblig- ationer paa	1,700. =	
b. Contant Beholdning	206. 13.	
6. Pr. Capital tilkommer en indkjebt fornyet Stats- gjelds-Obligation Litr. a Nr. 964 paa	1,000. =	
Summa Indtægt	20,513. 48.	—

II. Udgift.

1. Ifølge den af den fgl. Universitetsdirection under 6te November 1847 approberede Fordeling af Be-neficierne ved Skolen i Skoleaaret til 30te Sep-tember 1848 ere de 23 Disciple bevilgede Sti-pendier, der alle skulle oploegges, overførte til Op-lagskassens Regnskab med	580. -
2. Betalt for den indkjøbte fornhyede Statsgelds-Obliga-tionen Litr. A Nr. 964 paa 1000 Rbd., à 87 Rbd., med Renter og Courtage	883. 44.
3. Saldo til 1849 *):	
a. Capital hos Magistraten	13,500 R.
b. kongl. Obligation Nr. 50 (D. A. Meyers Legat)	2,500 —
c. 8 Stykker fgl. Obligationer paa . .	3,000 —
	<u>19,000.</u> -
d. Contant Beholdning ultimo 1848	50. 4.
	<u>Balance . . 20,513. 48.</u>

C. Stipendieoverskudsfondens Regnskab.

I. Indtægt.

1. Fonden eiede ultimo 1847:	
a. 18 Stykker fgl. 4 pGt. rentebærende Obliga-tioner paa	21,800. -
b. Contant Beholdning	24. 64.
2. Renter af Capitalen 21,800 Rbd. for 1 Aar til 11te Decbr. 1848	872 R. - β
Hersra Krigssatten til 11te Decbr. 36 — 32 -	
	<u>835. 64.</u>
3. Pr. Capital tilkommer en indkjøbt fornhyet Stats-gelds-Obligation Nr. 9,152 paa	200. -
	<u>Summa Indtægt . . 22,860. 32.</u>

*) Anmærkning. Under Stipendiefondens Formue er indbefattet det academiske Oplag for 18 Skolen freqventerende Disciple, stort 1,024 Rbd. 38 β.

Rbd. β

II. Udgift.

1. Ifølge Ministeriets Resolution af 13de November 1848 udbetalt Understøttelse til Student D. T. Dreier	50.	=
2. Overført til Etipendiefonden efter Ministeriets Re- solution af 17de Mars 1849 :		
a. Hjemfaldne Orlagspenge	461.	=
b. Udisponeret Rentebeholdning	149.	41.
3. Betalt for den indkjøbte fornødne Statsajels-Oblig- ation Nr. 9,152 paa 200 Rbd., à 90 Rbd., med Renter og Courtage	182.	72.
4. Saldo til 1849 :		
a. 19 Stykker fgl. 4 pGt. rentebærende Obliga- tioner paa	22,000.	=
b. Contant Beholdning ultimo 1848	17.	15.
	Balance . .	22,860. 32.

D. Oplagskassens Regnskab.

I. Indtægt.

1. Oplagskassen eiebe ultimo 1847:		
a. 5 Stykker Kongelige 4 pGt. Obligationer paa 1,700.	=	
b. Contant Beholdning	74.	93.
2. Renter af Capitalen 1,700 Rbd. for 1 Åar til 11te Decbr. 1848	68 R.	β
Herfra Krigsskatten til 11te Decbr. 2 — 80 -		
	65.	16
3. Fra Etivendiefondens Regnskab overføres de i Skoleaaret til 30te September 1848 bevilgede Sti- pendier	580.	=
	Summa Indtægt . .	2,420. 13.

II. Udgift.

1. Udbetalte og i den almindelige Skolefond indsatte Oplagspenge	514.	=
2. Ifølge Ministeriets Resolution af 17de Mars 1849		
Latervis . .	514.	=

	Rbd.	β
Transport	514.	=
oversørt til Stipendiefonden hele Oplagskassens Beholdning, nemlig :		
a. 5 Stykker langelige 4 pGt. Obligationer paa 1,700.	=	
b. Contant	206.	13.
Balance	<u>2,420.</u>	13.

II. Efterstaende Fordeling af Skolens Beneficier for indeværende Skoleaar blev, ifølge Rectors Indstilling, approberet af Ministeriet under 10de Novbr. 1848:

1. Høieste Stipendum, 50 Rbd. S., tillagdes Ingen.
2. Mellemste Stipendum, 35 Rbd. S., tillagdes Disciplene F. C. E. Andersen, C. E. S. Reinhardt, C. S. J. Dahl, H. G. Møller, C. G. Hansen, A. L. Hindenburg, T. E. Spang og J. J. P. Rindom, Alt at op lægge.
3. Laveste Stipendum, 20 Rbd. S., tillagdes Disciplene T. H. Fürste, H. J. Garrigue, H. G. S. V. L. Nielsen, L. V. A. Tidemand, H. S. S. Wughorn, H. E. T. Lippert, H. V. Birkerod, H. S. Jørgensen, H. A. L. Jensen, M. C. G. Thye, S. P. J. Dahl, T. H. Lange, O. Hohlenberg, L. J. A. C. Bergh, J. C. Møller og J. C. P. Wilse, Alt at oplægge.
4. Fri Undervisning bevilgedes Disciplene J. M. Hansen, V. T. Kall, L. T. Knissen, V. T. Petersen, S. Spandet, A. H. S. Klubien, P. A. M. Tauber, P. A. D. Steenfeldt, H. P. J. Lyngbye, C. J. Würzen, G. T. Hindenburg, E. V. Løse, V. L. O. Thost, H. S. C. J. Lauritsen, V. Oldenburg, E. S. Koch, C. G.

Lange, E. P. Diechmann, A. S. O. Jacobsen, C. H. Stremme, A. V. Freund, L. C. A. F. Thost, C. T. Bang, G. V. Meidell, B. T. Dahl, J. H. Lange, samt, som extraordinaire Gratister, V. F. A. Berggreen, O. V. Meier og M. A. Angelo.

5. Underviisning mod nedsat Betaling bevilgedes Disciplene H. F. H. J. Petersen, B. F. Sørensen, C. V. Lange, C. A. Ring, S. F. G. Smith, P. H. Gjørup, H. M. Wilder, J. F. Møller, F. C. Gutfeld, W. E. Velschow, C. E. T. Bertelsen og A. P. Dons.

Endvidere ere i Løbet af Skoleaaret efter Rectors Indstilling følgende Disciple, hver under høfsviede Dato, af Ministeriet blevne beneficierede: a. med laveste Stipendium, under 31te Marts d. A., L. T. Nissen af 6te Cl: istedenfor den af Skolen udmeldte Discipel L. V. A. Tidemand; b. med fri Underviisning, under 27de Januar d. A., S. F. G. Smith af 4de Cl., fra 1ste Januar d. A. at regne, istedenfor den udmeldte Discipel P. A. M. Tauber; c. med Underviisning mod nedsat Betaling, under 1ste Decbr. f. A. F. P. M. Lund af 6te Cl., fra Skoleaarets Begyndelse at regne, — under 7de April d. A. J. O. Thomsen af 2den Cl., fra 1ste April næstforhen at regne.

Det Klarupske Legat, 16 Rbd. aarlig for hver Stipendiatur, er for sidste Halvdeel af 1848 tillagt Disciplene B. C. W. L. Hjort, C. F. Ricard, C. V. Ussing, C. H. J. Dahl, C. G. Hansen, og T. E. Spang. Da de 3 førstnævnte af disse Stipendiater i forrige Efteraar vare blevne

dimitterede til Universitetet, og Skolens Rector derfor i Skrivelse af 11te Juni d. A. til Directionen for de Klarupiske Stiftelser havde gjort Forslag til en ny Besættelse, fra 1ste Januar d. A. at regne, af de saaledes ledigblevne Bladser i bemeldte Legat, blev det ham af fornævnte Direction under 18de næstefter meddeelt, at Samme ved at discutere Stiftelsens Indtægter og Udgifter i indeværende Åar havde vedtaget, at et Beløb af 135 Rbd. 26 f, som Stiftelsenhaar maa udrede i Krigsskat, ikke skulde decourteres i de allerede bevilgede Understøttelser, men derimod seges inddvundne derved, at de i Årets Löb ledigblevne Pensionspladser og Legatportioner skulde henstaae ubesatte indtil Årets Udgang, hvilket allerede havde fundet Anvendelse endog paa saadanne Understøttelser, som Medlemmerne af Fundators Familie fortrinsvwiis ere berettigede til at oppebære. Directionen saae sig saaledes ikke i stand til i indeværende Åar at besætte de 3 vacante Legatportioner for Disciple af Metropolitan-skolen, hvorimod Legaterne uden Afkortning vilde blive udbetalte til de 3 ovenfor sidst anførte Disciple.

Det Bornemann-Lassoniske Legat, 10 Rbd. aarlig, er for indeværende Åar af Legatets Ephorus, Kammerherre Baron Juel-Rysensteen efter Rectors Forslag tillagt Discipel af 7de Classe f. C. E. Andersen.

Af Skolens Stipendieoverskuds fond er, ifølge berom indgivet og af Rector anbefalet Andragende, en extraordinair Understøttelse af 50 Rbd. ved Ministeriets Resolution af 13de Novbr. f. A. tilstaaret Studios. juris D. T. Dreier, som i Året 1846 herfra blev dimitteret.

III. En allernaadigst Resolution angaaende Udvidelse af den hidtil indrømmede Adgang til Skolebeneficier er blevet Skolerne comuniceret ved følgende Circulairskrivelse fra Ministeriet af 31te October f. A.:

„Efterat Ministeriet derom har nedlagt allerunderdanigst Forestilling, har det behaget Hans Majestæt Kongen under 18de d. M. allernaadigst at resolvere, at Adgang til at forundes Beneficium af fri Undervisning i de lærde Skoler heretter maa tilkomme samtlige disse Skolers Disciple uden Hensyn til om de ere bestemte til at studere ved Universitetet eller ikke, dog med Fagtagelse af de øvrige for Øpnaaelsen af saadant Beneficium i Forordn. af 7de Novbr. 1809 Cap. VII. givne Forskrifter, og uden at det fastsatte Aantal af Gratist- pladser forøges, men at derimod Pengestipendierne som hidtil forbeholdes de til at studere ved Universitetet bestemte Disciple“.

Til den af den forrige Universitetsdirection under 4de Marts f. A. anordnede Forandring i de forhen bestaaende Regler om Udbetalingen af Disciples Oplagspenge (see Skoleefterr. for 1847—1848 S. 56—58) er Ministeriet blevet foranlediget til at føje følgende Tillægsbestemmelse, meddeelt i Skrivelse af 10de Februar d. A., saaledes lydende:

„I Anledning af en fra Rectoren ved Odense Kathedralskole indkommen Forespørgsel har Ministeriet, som yderligere Bestemmelse til de ved den forrige Universitetsdirections Skrivelse af 4de Marts 1848 givne Regler, fastsat, at, naar en Dimissus ikke lader sig inscribere ved Begyndelsen af det første academiske Åar efterat han har taget Afgangseramens 2den

Deel ved Skolen, falde de for ham oplagte Stipendiebeløb strax tilbage til Skolens Stipendiefond, ligesom ogsaa det ham ved Afgangsen fra Skolen udbetalte Stipendiebeløb strax bliver at søge tilbagebetalt, forsaavidt det ikke fra hans Side godt gjøres, at antagelig Hindring har været tilstede for hans bestelige Inscription ved Universitetet".

Istedensfor at der tidligere i en Række af Aar havde ved Metropolitanskolen bestaaet en saakaldet Oplagskasse til Bevarelse af de for Skolens Disciple oplagte Stipendiebeløb, hvilke derhos blevne frugtbargjorte til Fordeel for denne særlige Fond, er nu, ifølge et desangaaende af Revisor, Cancellieraad Bang til Ministeriet indgivet motiveret Andragende, og efterat der var givet Skolens Rector Lejlighed til at ytre sig om denne Sag i det Hele, bemeldte Oplagskasse bleven hævet og i Henseende til Behandlingen af ovennævnte Midler den Forandring foretagen, som er angiven i Ministeriets nedenstaende Skrivelse af 17de Marts d. A.

„Efter at have modtaget Hr. Professorens Erklæring i Skrivelse af 20de f. M. i Anledning af Revisor, Cancellieraad Bangs Forslag angaaende en Ophævelse af den ved Metropolitanskolen hidtil bestaaende særfilte Fond for Oplagspenge, bisalder Ministeriet, at denne Oplagskasse hæves, og at dens hele Masse i Obligationer og centante Beholdninger, saaledes som den nu forefindes, inddrages under Skolens Stipendiefond og frugtbargjøres ved at udsættes tilligemed sidstnævnte Fonds egne disponible Capitaler, dog saaledes, at der bestandig holdes og ved Regnskabet fremlægges en nøiag-

tig Fortegnelse over, hvor stor en Deel af Capitalen eies af de i Skolen værende Disciple".

Da det med Hensyn til det almindelige Statsregnskab nu er bestemt, at Finantsaaret for Fremtiden skal regnes fra det ene Aars 1ste April til det næste Aars 31te Marts, har Ministeriet ved Circularskrivelse til de øvrige lærde Skolers Ephorater af 16de Juni, hvilken under samme Dato er comuniceret Bestyrelsen af Metropolitan-skolens Regnskabsvæsen, tilkjendegivet, at ovennævnte med Finantsaaret indtraadte Forandring ogsaa vil være at indføre ved Skoleregnskaberne, og derhos bestemt, at fremtidigen Regnskaberne for de lærde Skoler, i hvilke saaledes blive at optage samtlige de Indtægter og Udgifter, der vedkomme Regnskabsaaret til 31te Marts hvert Aar, skulle definitivt afsluttes den 30te April samme Aar og indsendes til Ministeriet inden Udgangen af den paafølgende Juni Maaned.

Endeligen meddeles her endnu følgende Circularskrivelse fra Ministeriet af 30te Juni d. A.:

„Efterat et Gagereglement er, saaledes som Dhrr. under 13de Marts herfra communiceret, blevet allernaadigst approberet for Adjunkerne ved de lærde Skoler og ifølge dette lige allernaadigst er bestemt, at Adjunkerne ved efterhaanden indtrædende Vacancer oprykke efter Anciennetet til de højere Gager indenfor det angivne Forhold mellem de enkelte Gage-

klasser — en Bestemmelse, der involverer den Fordeel for hele Classen af Embedsmænd, som Gagereglementet angaaer, at de Paagheldende af dem, som ved indtræffende Vancance efter deres Anciennetet ascendere til høiere Gage, i det givne Tilfælde indtræde paa denne umiddelbart efter at Vancancen er indtruffen — vil Ministeriet nu som almindelig Regel med Hensyn til Tiden, indtil hvilken Gagen fra de lærde Skolers Kasser bliver at udbetaale de af Skolevæsenets Tjeneste udtrædende Adjuncter, have fastsat, at, naar Adjuncter befordres til andet Embede, da ophører deres Gage som Adjuncter fra den allerhøieste Resolutions Dato, ved hvilken de ere bestikkede i det nye Embede, og der vil, for det Tilfælde, at de efter at være befordrede vedblive at give Undervisning ved Skolen, hvorved de hidtil have været ansatte, herfor være dem extraordinair Godtgjørelse at tilstaae, hvilken dog, forsavdigt de befordres til et geistligt eller andet Embede, hvori de strax erholde Andeel af Embedets Indtægter, kun vil blive sædvanlig Timebetaling af 2 Mf. for hver virkelig given Time".

Skolefest.

Det var den 22de Juni d. A. 25 Åar siden at Meddeleren af disse Efterretninger begyndte sin Virksomhed i de lærde Skolers Tjeneste, idet jeg under fornævnte Dato i Maaret 1824 blev af den kongelig Direction for Universitetet og de lærde Skoler ansat som Timelærer ved Metropolitan-skolen. Mine Medlærere og Disciple havde velvilligen forenet sig om at betegne ovennævnte Dag ved en særegen Skolefest, og

jeg kunde ikke slutte Beretningen om det nu forløbne Skoleaar uden at tilfredsstille det taknemmelige Sinds Trang til paa dette Sted at henstille blandt mine kjæreste Grindringer en Dag, der skjenkede mig saa velgjørende Beviser paa Hengivenhed og Kjærlighed.

Bilag I.

(Til Side 41).

Afgangsexamens 1ste Deel.							Afgangsexamens 2den Deel.								
N.	Candidaterne.	Sjælf.	Franſf.	Religion.	Geographie.	Naturhistorie.	Danff.	Latin (mundtlig).	Latin (skriftlig).	Greſt.	Historie.	Reithetif.	Geometrie.	Naturelle.	Hovedcharakteer.
1.	S. Krabbe.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Førſte Charakteer.
2.	B. C. W. L. Hjort.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Førſte Charakteer.
3.	C. S. Ricard.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg	G.	Mg	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Førſte Charakteer.
4.	C. V. Uſſing.	G.	G.	Mg.	Ug.	G.	G.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Førſte Charakteer.
5.	P. A. J. Plum.	Mg.	Tg.	G.	G.	G.	G.	G.	G.	Tg.	Tg.	G.	G.	Tg.	Anden Charakteer.

Bilag III.

(Se Side 79.)

Fagene.	VII.	VIA	VI.B	V.	IV.A	IV. B	III.	II.	I.	Summa.
Dans	3	2	2	2	2	2	3	5	5	26
Sydd	=	2	2	2	2	2	2	5	6	23
Franst	=	2	2	2	2	2	4	4	=	18
Latin	10	9	9	10	9	9	9	=	=	65
Græst	6	5	5	6	6	6	=	=	=	34
Religion	=	2	2	2	2	2	2	3	3	18
Historie	4	3	3	3	3	3	3	3	2	27
Geographie	=	1	1	1	1	1	2	2	3	12
Mathematiske Discipliner	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36
Naturlære	3	2	2	=	=	=	=	=	=	7
Naturhistorie	=	2	2	2	2	2	2	3	3	18
Kalligraphie	=	=	=	=	1	1	2	3	4	11
Legning	=	=	=	=	=	=	1	2	2	5
Gang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	=
Summa af ugentlige Timer	32	36	36	36	36	36	36	36	34	=
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	=
Hebraist	2	2	2	=	=	=	=	=	=	6
Total-Summa	36	40	40	38	38	38	38	38	36	

Timerne	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9.		VI. Cl. A. Hebraist. VII. Cl. Latin. VI. Cl. A. Historie. VI. Cl. B. Mathematik. V. Cl. Latinst Stiil.	VII. Cl. Latin. VI. Cl. A. Mathematik. VI. Cl. B. Historie. V. Cl. Latin.
9—10.	IV. Cl. A. Latin. IV. Cl. B. Religion. III. Cl. Fransf. II. Cl. Dansf. I. Cl. Geographie.	IV. Cl. A. Religion. IV. Cl. B. Latin. III. Cl. Fransf. II. Cl. Dansf. I. Cl. Historie.	IV. Cl. A. Latinst IV. Cl. B. Mathematik III. Cl. Mathematik II. Cl. Dansf. I. Cl. Religion.
10—11.	VII. Cl. Latin. VI. Cl. A. Naturlære. VI. Cl. B. Naturhistorie. V. Cl. Latinst Stiil. IV. Cl. A. Latin. IV. Cl. B. Historie. III. Cl. Dansf Stiil. II. Cl. Tegning. I. Cl. Tydss.	VII. Cl. Greß. VI. Cl. A. Tydss. VI. Cl. B. Tydss. V. Cl. Religion. IV. Cl. A. Historie. IV. Cl. B. Fransf. III. Cl. Tegning. II. Cl. Geographie. I. Cl. Tydss Stiil.	VII. Cl. Latinst VI. Cl. A. Greß. VI. Cl. B. Naturlære. V. Cl. Naturhistorie. IV. Cl. A. Latinst IV. Cl. B. Historie. III. Cl. Latin. II. Cl. Historie. I. Cl. Tegning.
11—12.	VII. Cl. Historie. VI. Cl. A. Greß. IV. Cl. B. Latin. V. Cl. Tydss. IV. Cl. A. Dansf. IV. Cl. B. Latin. III. Cl. Religion. II. Cl. Tydss. I. Cl. Dansf Stiil.	VII. Cl. Naturlære. VI. Cl. A. Latinst Stiil. VI. Cl. B. Latin. V. Cl. Latin. IV. Cl. A. Latin. IV. Cl. B. Geographie. III. Cl. Historie. II. Cl. Tydss. I. Cl. Naturhistorie.	VII. Cl. Mathematik. VI. Cl. A. Latin. VI. Cl. B. Latinst V. Cl. Latin. IV. Cl. A. Geographie. IV. Cl. B. Latin. III. Cl. Historie. II. Cl. Tydss I. Cl. Tydss.
12—1.	VII. Cl. Greß. VI. Cl. A. Religion. VI. Cl. B. Greß. V. Cl. Historie. IV. Cl. A. Greß. IV. Cl. B. Mathematik. III. Cl. Latin. II. Cl. Historie. I. Cl. Naturhistorie.	VII. Cl. Historie. VI. Cl. A. Latinst Stiil. VI. Cl. B. Latin. V. Cl. Mathematik. IV. Cl. A. Tydss. IV. Cl. B. Greß. III. Cl. Mathematik. II. Cl. Naturhistorie. I. Cl. Kalligraphie.	VII. Cl. Greß. VI. Cl. A. Mathematik. VI. Cl. B. Greß. V. Cl. Historie. IV. Cl. A. Greß. IV. Cl. B. Tydss. III. Cl. Latin. II. Cl. Religion. I. Cl. Dansf.
1—2.	VII. Cl. Dansf. VI. Cl. A. Naturhistorie. VI. Cl. B. Fransf. V. Cl. Greß. IV. Cl. A. Mathematik. IV. Cl. B. Greß. III. Cl. Latin. II. Cl. Regning. I. Cl. Regning.	VII. Cl. Mathematik. VI. Cl. A. Fransf. VI. Cl. B. Religion. V. Cl. Greß. IV. Cl. A. Greß. IV. Cl. B. Latinst Stiil. III. Cl. Latin. II. Cl. Kalligraphie. I. Cl. Regning.	VII. Cl. Dansf VI. Cl. A. Geographie. VI. Cl. B. Mathematik. V. Cl. Greß. IV. Cl. A. Naturhistorie. IV. Cl. B. Greß. III. Cl. Fransf. II. Cl. Regning. I. Cl. Kalligraphie.
2—3.	VII. Cl. Gymnastik. VI. Cl. A. Latin. VI. Cl. B. Dansf Stiil. V. Cl. Gymnastik. IV. Cl. A. Gymnastik. IV. Cl. B. Gymnastik. III. Cl. Naturhistorie. II. Cl. Fransf. I. Cl. Gymnastik.	VII. Cl. Gymnastik. VI. Cl. A. Gymnastik. VI. Cl. B. Gymnastik. V. Cl. Fransf. IV. Cl. A. Mathematik. IV. Cl. B. Latinst Stiil. III. Cl. Geographie. II. Cl. Religion. I. Cl. Gymnastik.	VII. Cl. Hebraist. VI. Cl. A. Dansf VI. Cl. B. Latinst V. Cl. Mathematik. IV. Cl. A. Kalligraphie. IV. Cl. B. Naturhistorie. III. Cl. Gymnastik. II. Cl. Gymnastik. I. Cl. Gymnastik.
3—4.	Sang. Bassist. og Tenor.	Sang Altisterne.	Sang Ensemble.

Torsdag.	fredag.	løverdag.	Timerne
I.A. Hebraist.	VI. Cl. B. Hebraist.	VII. Cl. Latin.	8—9.
I. Latin. I.A. Mathematik. I.B. Historie. I. Latin. I.A. Fransf. I.B. Latinſt Stiil. I. Latin. I. Dansf Stiil. I. Legning.	VII. Cl. Latinſt Stiil. VI. Cl. A. Historie. VI. Cl. B. Mathematik. V. Cl. Latinſt Stiil. IV. Cl. A. Latinſt Stiil. IV. Cl. B. Fransf. III. Cl. Naturhistorie. II. Cl. Legning. I. Cl. Historie.	VII. Cl. Latin. VI. Cl. A. Mathematik. VI. Cl. B. Historie. V. Cl. Latin. IV. Cl. A. Religion. IV. Cl. B. Latin. III. Cl. Geographie. II. Cl. Dansf Stiil. I. Cl. Naturhistorie.	9—10.
I. Latin. I.A. Græſt. I.B. Mathematik. I. Græſt. I.A. Historie. I.B. Latin. I. Dansf. I. Geographie. I. Tydſt.	VII. Cl. Latin. VI. Cl. A. Naturlære. VI. Cl. B. Latin. V. Cl. Latin. IV. Cl. A. Latin. IV. Cl. B. Historie. III. Cl. Mathematik. II. Cl. Kalligraphie. I. Cl. Tydſt.	VII. Cl. Mathematik. VI. Cl. A. Græſt. VI. Cl. B. Tydſt. V. Cl. Græſt. IV. Cl. A. Historie. IV. Cl. B. Græſt. III. Cl. Dansf. II. Cl. Naturhistorie. I. Cl. Religion.	10—11.
I. Græſt. I.A. Latinſt Stiil. I.B. Fransf. I. Tydſt. I.A. Mathematik. I.B. Dansf Stiil. I. Mathematik. I. Tydſt. I. Religion.	VII. Cl. Historie. VI. Cl. A. Græſt. VI. Cl. B. Latinſt Stiil. V. Cl. Mathematik. IV. Cl. A. Dansf Stiil. IV. Cl. B. Latin. III. Cl. Fransf. II. Cl. Tydſt Stiil. I. Cl. Dansf Stiil.	VII. Cl. Græſt. VI. Cl. A. Latin. VI. Cl. B. Latin. V. Cl. Naturhistorie. IV. Cl. A. Græſt. IV. Cl. B. Mathematik. III. Cl. Historie. II. Cl. Historie. I. Cl. Tydſt.	11—12.
I. Mathematik. I.A. Latin. I.B. Latin. I. Fransf. I.A. Latin. I.B. Græſt. I. Religion. I. Kalligraphie. I. Geographie.	VII. Cl. Græſt. VI. Cl. A. Fransf. VI. Cl. B. Græſt. V. Cl. Historie. IV. Cl. A. Græſt. IV. Cl. B. Mathematik. III. Cl. Latin. II. Cl. Regning. I. Cl. Regning.	VII. Cl. Historie. VI. Cl. A. Latin. VI. Cl. B. Geographie. V. Cl. Mathematik. IV. Cl. A. Tydſt. IV. Cl. B. Naturhistorie. III. Cl. Latin. II. Cl. Religion. I. Cl. Dansf.	12—1.
I. Naturlære. I.A. Tydſt. I.B. Græſt. I. Geographie. I.A. Græſt. I.B. Religion. I. Kalligraphie. I. Fransf. I. Dansf.	VII. Cl. Dansf. VI. Cl. A. Naturhistorie. VI. Cl. B. Religion. V. Cl. Græſt. IV. Cl. A. Mathematik. IV. Cl. B. Græſt. III. Cl. Latin. II. Cl. Fransf. I. Cl. Kalligraphie.	VII. Cl. Naturlære. VI. Cl. A. Dansf. VI. Cl. B. Græſt. V. Cl. Religion. IV. Cl. A. Latin. IV. Cl. B. Dansf. III. Cl. Tydſt. II. Cl. Fransf. I. Cl. Kalligraphie.	1—2.
I. Religion. I.B. Dansf. I. Gymnastik. I.A. Gymnastik. I.B. Tydſt. I. Naturhistorie. I. Regning.	VII. Cl. Hebraist. VI. Cl. A. Latin. VI. Cl. B. Naturlære. V. Cl. Dansf Stiil. IV. Cl. A. Naturhistorie. IV. Cl. B. Kalligraphie. III. Cl. Gymnastik. II. Cl. Gymnastik. I. Cl. Geographie.	VII. Cl. Gymnastik. VI. Cl. A. Gymnastik. VI. Cl. B. Gymnastik. V. Cl. Dansf. IV. Cl. A. Fransf. IV. Cl. B. Tydſt. III. Cl. Kalligraphie. II. Cl. Regning. I. Cl. Geographie	2—3.
Sopranisterne.	Sang.	Begynderne.	3—4.

Schema

over Examinationens Gang ved den offentlige
Examen i Metropolitansskolen fra den 16de til den
26de Juli 1849.

Bed den muntlige Examen er for hver enkelt Prøve vedkommende
Examinateors Navn tilføjet.

III Klasse er, paa Grund af dens betydeligere Discipelantal, under
hele den muntlige Examen anset til Examination under 2 forskellige
Afdelinger (**A** og **B**).

III Cl. A bestaaer af Disciplene Jacobsen, Löffler, Diechmann,
Thorsøe, Freund, Christens, M. Hertel, Bendz, Wibe, Blich-
feldt, Ad. Fibiger, Jac. Møller, Bertelsen, Sigersted, Es-
skildsen og L. Bagger.

III Cl. B bestaaer af Disciplene Schumacher, Kroyer, Gauch,
Cone Martensen, Stremme, Müllen, Chr. Martensen, Vel-
schow, T. Schouw, L. Thost, Gutfeld, Cl. Birk, Dons, Chris-
tiansen, Dinesen og E. Borch.

Kriftlig Examen.

Mandagen den 16de Juli.

9-12. Samtlige Classer Dansk Stiil; 3-6. VI Cl. A—
B og V Cl. Latinſk Version; 6-8. VI Cl. A Græſt Version.

Tirsdagen den 17de Juli.

9-12. VI Cl. A og B, V Cl., IV Cl. A og B Latinſk Stiil.
3-5. VI Cl. A og B Franſk Version; 5-7. VI Cl. A og B
Tydſt Stiil.

Mandagen den 23de Juli.

4-7. VI Cl. A og B. Historisk Udarbeidelse.

Efter den kriftlige Examen Tirsdagen den 17de Juli afholdes
Sangprøben 7-8 af Organist Berggreen.

Mundtlig Gramen.

Torsdagen den 19de Juli.

V Classe's Læfestue.	III Classe's Læfestue.
8-11. VI Cl. A. Latin. Overlærer Birch.	8-11. IV Cl. A. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. VI Cl. B. Mathematik. Adjunct Petersen.	11-2. IV Cl. B. Græss. Candidat Kerrn.
4-6. III Cl. A. Geographie. Candidat Dahl.	4-6. I Cl. Religion. Adjunct Jensen.
6-8. III Cl. B. Naturhisto- rie. Candidat Biellerup.	6-8. VI Cl. B. Geographie. Candidat Dahl.

VI Classe B's Læfestue.

8-11. V. Cl. Religion. Adjunct Jensen.
11-2. II Cl. Dansk. Adjunct Holbech.
4-6. III Cl. B. Franskt. Professor Borring.
6-8. III Cl. A. Franskt. Professor Borring.

Fredagen den 20de Juli.

V Classe's Læfestue.	III Classe's Læfestue.
8-11. VI Cl. A. Græss. Adjunct Berg.	8-12. V Cl. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. II Cl. Naturhistorie. Can- didat Biellerup.	12-2½. VI Cl. B. Thøst. Rector.
4-6. III Cl. A. Naturhistorie. Can- didat Biellerup.	4-7. V Cl. Geographie. Can- didat Dahl.
6-8. III Cl. B. Thøst. Adjunct Holbech.	

VI Classe B's Læfestue.

8-11. IV Cl. A. Mathematik. Adjunct Petersen.
11-2. IV Cl. B. Religion. Adjunct Jensen.
4-6. VI Cl. B. Franskt. Professor Borring.
6-8. II Cl. Regning. Adjunct Jensen.

Løverdagen den 21de Juli.

V Classe's Læsestue.	III Classe's Læsestue.
8-11. IV Cl. A. Græst. Can- didat Kærn.	8-11. VI Cl. B. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. V Cl. Thøst. Nector.	11-2. II Cl. Religion. Ad- junct Jensen.
4-6. VI Cl. A. Transt. Professor Borring.	4-6. III Cl. A. Mathematik. Candidat Dahl.
6-8. VI Cl. A. Thøst. Ad- junct Holbech.	6-8. III Cl. B. Religion. Ad- junct Jensen.

VI Classe B's Læsestue.

8-11. IV Cl. B. Mathematik. Adjunct Petersen.
11-2. I Cl. Historie og Geographie. Candidat Dahl.
4-6. IV Cl. A. Naturhistorie. Candidat Biellerup.
6-8. IV Cl. B. Transt. Professor Borring.

Mandagen den 23de Juli.

V Classe's Læsestue.	III Classe's Læsestue.
8-11. VI Cl. B. Latin. Can- didat Rielsen.	8-11. VI Cl. A. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. V Cl. Græst. Over- lærer Birch.	11-2. IV Cl. B. Naturhisto- rie. Candidat Biellerup.
4-7. IV Cl. A. Thøst. Ad- junct Holbech.	4-7. III Cl. A. Latin. Can- didat Rielsen.

VI Classe B's Læsestue.

8-11. II Cl. Thøst. Adjunct Holbech.
11-2. VI Cl. B. Naturlære. Adjunct Petersen.
4-6. I Cl. Naturhistorie. Candidat Biellerup.
6-8. I Cl. Regning. Candidat Dahl.

Tirsdagen den 24de Juli.

V Classe's Læfestue.	III Classe's Læfestue.
8-11. IV Cl. A. Latin. Adjunct Krebs.	8-11. IV Cl. B. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. VI Cl. B. Græsk. Overlærer Birch.	11-2. III Cl. B. Latin. Candidat Rielsen.
4-6½. VI Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.	4-7. V Cl. Naturhistorie. Candidat Kiellerup.
6½-8. VI Cl. A. Geographie. Candidat Dahl.	

VI Classe B's Læfestue.

8-10. III Cl. B. Dansk. Adjunct Holsbech.
10-12. I Cl. Ægypt. Adjunct Rasmussen.
12-2. VI Cl. A. Naturlære. Adjunct Petersen.
4-6. IV Cl. A. Geographie. Candidat Dahl.
6-8. III Cl. A. Dansk. Adjunct Holsbech.

Onsdagen den 25de Juli.

V Classe's Læfestue.	III Classe's Læfestue.
8-11. VI Cl. A. Mathematik. Adjunct Petersen.	8-11. III Cl. B. Historie. Overlærer Espersen.
11-2. VI Cl. B. Ægypt. Adjunct Holsbech.	11-2. II Cl. Historie og Geographie. Candidat Dahl.
4-7. IV Cl. B. Latin. Adjunct Krebs.	3½-6. V Cl. Frans. Professor Borring.
	6-8. VI Cl. B. Naturhistorie. Candidat Kiellerup.

VI Cl. B's Læfestue.

8-11. III Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.
11-1. VI Cl. A. Naturhistorie. Candidat Kiellerup.
1-3. VI Cl. B. Hebraisk. Adjunct Krebs.
4-6. I Cl. Dansk. Adjunct Rasmussen.
6-8. III Cl. B. Geographie. Candidat Dahl.

Torsdagen den 26de Juli.

V Classe's Læsestue.	III Classe's Læsestue.
8-12. V Cl. Mathematik. Adjunct Petersen.	8-11. III Cl. A. Historie. Overlærer Espersen.
12-2. III Cl. B. Mathema- tik. Candidat Dahl.	11-2. II Cl. Frans. Pro- fessor Borring.
4-8. V Cl. Latin. Adjunct Berg.	4-7. IV Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.
	7-8½. VI Cl. A. Hebraist. Adjunct Brebs.

VI Classe B's Læsestue.

8-11. VI Cl. B. Religion. Adjunct Jensen.
11-2. III Cl. A. Thøff. Adjunct Holbech.
4-6. IV Cl. B. Geographie. Candidat Dahl.
6-8. IV Cl. A. Professor Borring.

Fredagen den 27de Juli om Formiddagen Kl. 8 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple; Løverdagen den 28de Juli afholdes Lærerforsamling i Anledning af Censuren; Tirsdagen den 31te Juli Kl. 12 bekendtgjøres Udfaldet af Examen. Sommerferien varer fra 1ste til 31te August og Løverdagen den 1ste September begynder Undervisningen for det nye Skoleaar.

Til at overvære den mundtlige Examen indbydes herved Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Velhyndere.

Metropolitanskolen i Juli 1849.

B. Borgen.

1849.

